WIERCX

Shets Eener Nederlandsche Mijnwet in Verband Met Het Ontwerp [illegible] Wijzigingswet

Schets eener Nederlandsche Mijnwet.

door

Mr. M. P. H. Wiercx

SCHETS

EENER

NEDERLANDSCHE MIJNWET.

Gedrukt bij F. J. BELINFANTE, voorh.: A. D. SCHINKEL.

SCHETS

EENER

Nederlandsche Mijnwet

IN VERBAND MET HET

ONTWERP-WIJZIGINGSWET VAN APRIL 1899

DOOR

Mr. M. P. H. WIERCX.

's-GRAVENHAGE
GEBR. BELINFANTE
— 1900 —

INHOUD.

9/2/49 Guets

VOORBERICHT.

De lezing van het Ontwerp-Wet tot wijziging der Mijnwet van 21 April 1810 en van het Voorloopig Verslag deden mij het voornemen opvatten dat Ontwerp te bespreken.

Hoe meer ik echter in deze materie een goed inzicht trachtte te krijgen, des te meer verkreeg ik de overtuiging, dat deze wijzigingswet eene algeheele herziening der verouderde Fransche Mijnwet zou verschuiven ad calendas graecas.

Wel is waar toch wordt in dit Ontwerp eene lofwaardige poging aangewend om tegemoet te komen aan één der hoofdbezwaren der Mijnwet van 1810, doch de wijze waarop geeft aanleiding tot allerlei juridieke vragen, en heeft tevens het nadeel, dat men het juridieke beginsel der Wet van 1810 moest behouden; een beginsel, waarop geen enkele nieuwe Mijnwet kan steunen. Reeds bij de Indische Mijnwet heeft men dat beginsel laten varen en nu zal het behoud van dat beginsel eene algeheele of meer uitgebreide herziening tegenwerken, daar toch daarbij juist de procedure bij nalatigheid van den concessionaris, die in dit Ontwerp wordt omschreven, moet worden afgeschaft en het in de Indische Mijnwet zoo uitstekend omschreven recht om terreinen voor *Staatsexploitatie* te reserveeren door deze wijziging wordt belemmerd.

Door deze overwegingen voel ik mij gedwongen de geheele Mijnwet van 1810 kort te behandelen en na te gaan, welke wijzigingen die wet behoeft. Ik zal echter trachten zoo beknopt mogelijk te zijn; mijne bedoeling is toch niet een historisch juridisch betoog te leveren, doch om aan te geven in welken geest naar mijne meening een nieuw Ontwerp-Mijnwet moet worden gemaakt. Meer bevoegden kunnen het vóór en tegen dan overwegen, en wanneer bij de openbare behandeling van het nu door Z. E. den Minister van Waterstaat ingediend Ontwerp ook mijne opmerkingen ter sprake mogen komen, zal ik overtuigd zijn althans geen nutteloozen arbeid verricht te hebben.

Ik wensch deze opmerkingen in twee deelen te splitsen, n.l. een eerste deel houdende algemeene beschouwingen, om dan in het tweede deel in een hoofdstuk het ingediende Ontwerp te bespreken, en in een tweede hoofdstuk een Concept-Ontwerp-Mijnwet met aanteekeningen te behandelen.

M. P. H. WIERCX.

December 1899.

EERSTE DEEL.

Algemeene beschouwingen.

In den laatsten tijd wordt van verschillende zijden de aandacht gevestigd op de enorme schatten van steenkool, verborgen in den bodem van Hollandsch Limburg. Verschillende oorzaken voor deze vernieuwde belangstelling zou men kunnen aanwijzen: — vooreerst toch de groote vlucht, die de mijn-industrie bij onze naburen heeft genomen en ten tweede de noodzakelijkheid om nieuwe mijnvelden te ontginnen, daar voor hoe langer hoe meer doeleinden steenkolen noodig zijn en dus de bestaande mijnen langzamerhand niet voldoende in die behoefte kunnen voorzien.

Terecht wordt er op gewezen, dat ons land geheel afhankelijk is van het buitenland, en wel voornamelijk van Duitschland, hoewel Hollandsch Limburg zoo rijk is aan steenkolen, dat zelfs onze Duitsche naburen begeerige blikken daarheen hebben gewend. De hoofdreden, waarom Limburg nog niet met Duitschland en Engeland kan concurreeren, ligt in het gemis aan spoorwegen en andere communicatie. Dat de Fransche Mijnwet van 1810 en het in die wet opgenomen verouderd beginsel van erkenning der rechten van den eigenaar van den bovengrond, ondanks dat men die rechten ten aanzien van het mijnveld geheel doet verdwijnen en dus in flagranten strijd met zichzelf komt, nog bij ons geldt, houdt ook die exploitatie tegen.

Iedereen ziet de noodzakelijkheid in, dat de mijn-concessionaris niet afhankelijk mag zijn van den eigenaar van den bovengrond; doch de meeste juristen ontkennen de mogelijkheid van een afzonderlijk recht op het mijnveld om de bepaling van Art. 626 B. W., en toch geloof ik, dat het mogelijk is aan te toonen dat het begrip van eigendom, zelfs zooals de wet dit omschrijft, niet noodzakelijk tot deze meening moet leiden. (1) De

---

(1) Zeer gemakkelijk maakt in het Indische Genootschap de inleider van het ontwerp der Indische Mijnwet, Mr. J. C. VAN HARENCARSPEL, in de Octobervergadering van 1898 zich van deze hoofdkwestie af, indien althans het „Vaderland" van 19 October 1898 niet geheel onjuist is. *Deze toch vindt het rechtskarakter niet moeilijk.*

Volgens Art. 571 Ind. Wetboek (= Art. 626 B. W.) is de eigenaar van den grond, dit met alles wat er op en in den grond is; zelfs is de eigenaar van den bovengrond bevoegd over die delfstoffen te beschikken. En dan vervolgt de inleider: *Dat recht wordt in de voorgestelde Mijnwet aan den eigenaar ontnomen, maar daar de wetgever bevoegd is wetsbepalingen door andere te vervangen, ziet spreker in art.* 1

juridieke moeilijkheid is ook — en dit bleek mij vooral bij het lezen der beraadslagingen bij de behandeling der pas aangenomen Indische Mijnwet — veelal een gevolg van het feit, dat de vraag niet goed gesteld was.

Volgens iedere mijnwet ontleent de concessionaris zijn recht, hetzij altijddurend, hetzij tijdelijk, hetzij eigendom, hetzij erfpacht of jus sui generis aan den staat.

Hoe komt nu de Staat aan zijne bevoegdheid om die concessie tot exploitatie te verleenen? Omtrent de vergunning tot het doen van opsporingen behoeft hier nog niet gesproken te worden; — deze steunt naar mijne meening op het politierecht van den Staat.

Neemt men aan, dat Art. 626 B. W. ook den eigendom van den ondergrond medebrengt, gelijk LAURENT VI n°. 245 herinnert *que la propriété comprend le ciel et les enfers,* dan heeft de Staat geen enkel recht om aan een ander dan den eigenaar, hetzij eigendom, hetzij een jus in re aliena te geven. De wijzigingen toch, waarvan het derde lid van Art. 626 B. W. spreekt, mogen slechts den eigendom beperken, doch niet opheffen. Daartegen waakt Art. 151 Grondwet en de Onteigeningswet. Die wijzigingen mogen slechts geschieden in het openbaar belang, het verleenen van een ander recht dan eigendom is geene *beperking* van den eigendom, doch eene *opheffing*. De jura in re aliena kunnen evenals persoonlijke rechten slechts door den eigenaar verleend worden.

Blijft men bij dat uitgebreid begrip van eigendom, dan kan de Staat zich evenmin de Staatsexploitatie reserveeren.

Acht men de mijnen niet afgescheiden van het zakelijk recht op den bovengrond, dan is alle mijnbouw onmogelijk. De bovengrond toch is in vele kleinere en grootere eigendommen verdeeld; de mijnvelden daarentegen moeten van betrekkelijk groote uitgestrektheid zijn. De wijze, hoe de delfstoffen gevonden worden, staat in geen verband met de verdeeling van den grondeigendom.

Het maken der schachten en andere werken eischt groote uitgaven, en de eigenaar van den bovengrond zou in de meeste gevallen die uitgaven niet kunnen bekostigen. Eene vereeniging van eigenaren is ondenkbaar, omdat voor iedere vereeniging toch wel noodzakelijk moet vaststaan, *wie*

---

van dit Ontwerp geen onrecht. Ik moet eerlijk zeggen, dat ik mijne oogen niet kon gelooven, toen ik dat las. Evenmin toch als men tegen zijn wil van zijn wettelijken rechter kan worden afgetrokken, — evenmin kan iemand van zijnen eigendom worden ontzet, en omdat een wet, die iets dergelijks bepaalt met de woorden of gelijk in casu met den geest der Grondwet strijdt, zou de rechter die wet niet mogen toepassen; op die wijze zou men evenzeer bij de wet den eigenaar zijn eigendom van den bovengrond kunnen ontnemen en tot staatseigendom maken. Doch gelukkig behoeft men tot dergelijke paardenmiddelen niet zijn toevlucht te nemen, gelijk uit mijn verder betoog blijkt. Uitgaande van het gevoelen van den inleider in het Indische Genootschap, zou nog kunnen beweerd worden, dat eene onttrekking van den eigendom (want dat is het in zijn gevoelen althans) toch in onze koloniën formeel mogelijk is, omdat de Grondwet niet voor onze koloniën geldt. Het Reglement op het beleid der regeering vervangt voor Nederlandsch-Indië de Grondwet en is als zoodanig voor wijziging bij latere wet vatbaar; — doch neemt men evenals de inleider en Mr. PIEPERS dat uitgebreid recht van den dominus soli (hoewel m. i. ten onrechte) aan, dan zou ik dit evenals Mr. PIEPERS een staatkundigen gruwel, een immoreele daad van dwingelandij noemen. Bovendien vind ik veel te zeggen voor de uitlegging van Mr. PIEPERS, dat de uitdrukking „*algemeen nut*" in Art. 77 van genoemd Reglement niet anders dan het nut van Nederlandsch-Indië beduidt. (Zie het betoog van Mr. PIEPERS *De Indische Mijnwet en het eigendomsrecht* 1899 pag. 22—26).

zich moeten vereenigen, iets wat eene onmogelijkheid is, daar niemand van te voren kan zeggen, onder welke eigendommen zich de steenkolen bevinden.

Onbillijk zou dus zijn, wanneer het verkeerd begrepen eigenbelang van één of meer grondeigenaren, de geheele mijnbouw zou onmogelijk maken. Hoe de winstverdeeling zou moeten plaats hebben tusschen de verschillende grondeigenaren zou niet te bepalen zijn. Naar de grootte hunner perceelen ongetwijfeld *niet*, want meermalen zullen onder sommige perceelen zich in het geheel geen steenkolen bevinden, terwijl het zelfs zeer dikwijls geschiedt, dat een mijn geopend wordt op eene andere plaats, dan waar de aanwezigheid der delfstoffen ontdekt is — hetzij, omdat het maken der schachten en andere werken daar minder kostbaar is, of omdat de communicatie beter is. (2)

Zoo de eigenaar van den bovengrond de eenige rechthebbende was op de delfstoffen, die zich in den ondergrond bevinden, zou hij er allicht toe overgaan tot ontginning van het bovenste gedeelte, en daardoor de latere exploitatie van het dieper gelegen gedeelte onmogelijk maken.

Bovendien, is het niet in het algemeen belang, dat groote minerale schatten, die in de aarde zich bevinden, ontgonnen worden? Is het niet billijk, dat alleen de arbeid nieuwen eigendom verkrijgt, en zou het integendeel geen onrecht zijn, dat de eigenaar door toeval en zelfs dikwijls ondanks zijne tegenwerking de vruchten plukte van de studie en den arbeid van een ander in strijd met diens belang en het algemeen belang?

Door nagenoeg iedereen, die den mijnbouw wil mogelijk maken, worden deze gronden aangevoerd om aan te toonen, dat het mijnveld van den bovengrond afgescheiden is. Hoezeer ik echter de juistheid van dit alles moet erkennen, moet door mij toch opgemerkt worden, dat dit alleen de *wenschelijkheid*, van dien afzonderlijken eigendom, doch niet het *bestaan* daarvan bewijst.

Een ander argument wordt door Mr. DE SAVORNIN LOHMAN in de zitting der Tweede Kamer van Woensdag 19 October 1898 aangevoerd, wanneer deze beweert, dat die delfstoffen nooit eigendom van den eigenaar van den bovengrond zijn geweest, *omdat die eigenaar het bestaan daarvan niet gekend heeft*. Ook dit argument kan mij niet genoegzaam voldoen en bewijst alleen, dat door aan den Staat als hoogheidsrecht, of liever als gemeenschapsrecht den eigendom dier mijnvelden te geven, *de billijkheid* tegenover den eigenaar van den bovengrond niet geschonden wordt, doch toont geheel niet aan, dat die eigenaar geen rechthebbende is op die delfstoffen. Dat, zoodra de Staat de bepalingen, waarnaar Art. 626 alinea 3 B. W. verwijst, maakt, het recht van den eigenaar ophoudt, doch *niet het eigendomsrecht zelf, maar het recht van beschikking over de voorwerpen in den grond*, vind ik een zeer spitsvondige opmerking van den Heer MACKAY bij de algemeene beraadslagingen over de Indische Mijnwet, doch strijdt met de bepalingen van Art. 625 B. W. omtrent het recht van eigendom. Ontneemt men aan den eigendom het geheele beschikkingsrecht, dan blijft niets van den eigendom over; en geheel onjuridiek is het dat ontnomen beschikkingsrecht in den vorm van den eigendom van een mijnveld aan een ander te geven.

---

(2) Men leze het betoog van Mr. A. F. C. HUPKENS VAN DER ELST in zijne dissertatie 1888 pag. 1 en volg.

Ook de bewering van den Regeeringscommissaris bij de beraadslagingen in de Eerste Kamer, dat geen onderscheid tusschen onder- en bovengrond ten grondslag ligt aan de Indische Mijnwet, doch dat slechts eene onderscheiding wordt gemaakt tusschen *mijnrecht* en *grondeigendom*; — eene bewering, welke evenzeer voor alle Nederlandsche Mijnwetten van toepassing zou zijn, wordt niet bewezen juist te zijn door de volkomen juiste opmerking, *dat er langs anderen weg geene goede mijnregeling mogelijk is.* Zeer terecht wees dan ook Mr. VLIELANDER HEIN er op, dat de staat geen recht heeft den eigenaar zijn recht voor 50 pCt. te ontnemen.

De eenige vraag is echter of Art. 626 B. W. wel bepaalt dat de delfstoffen in de mijnen aan den eigenaar van den bovengrond behooren, en dan moet ik dit ontkennend beantwoorden; alleen ten aanzien der groeven erken ook ik een recht van den eigenaar van den bovengrond.

In het «Vaderland» van 20 en 21 Augustus 1899 vind ik een hoofdartikel over de Nederlandsche Mijnpolitiek, waarin beweerd wordt, dat de *eigendom van een mijn* een bijzonder soort van eigendom is. Dit is juridiek en feitelijk volkomen onjuist, de Fransche wet van 1810 toont dit duidelijk aan. Doch bovendien, die eigendom voldoet volkomen aan de eigenschappen, die het B. W. voor eigendom stelt (aangenomen dat de Staat het recht heeft concessie te verleenen). Zij is onroerend, voor overdracht en hypotheek vatbaar, en kan alleen volgens de onteigeningswet ontnomen worden. De eenige tegenstrijdige bepaling hiermede is, dat de mijn-concessionaris volgens de wet van 1810 eene renumeratie moet geven aan den eigenaar van den bovengrond. Is men met mij van gevoelen, dat aan den mijnconcessionaris door den Staat geen eigendom doch erfpacht of een jus sui generis moet verleend worden — hetgeen ik op gronden van algemeen belang later hoop aan te toonen — dan zouden ook voor dat recht de bepalingen van het B. W. gelden.

De vergelijking met den intellectueelen, artistieken en industrieelen eigendom gaat geheel niet op. De schrijver, de artist en de industrieel heeft alleen zoo lang eigendom van zijne gedachte, zijn werk en zijne uitvinding, als hij die gedachte niet in schrift heeft gebracht, dat werk niet heeft gewrocht, die uitvinding niet heeft openbaargemaakt of toegepast. Daarna heeft de schrijver van een boek alleen een recht evenals de schilder en de industrieel, welk persoonlijk recht door de wet moet beschermd worden. Alleen in den zin van de rechtmatige uitoefening der rechten, welke de wet op grond van billijkheid toekent, kan dan ook van artistieken, intellectueelen en industrieelen eigendom sprake zijn. (3)

De meeste juristen, die bezwaar hebben tegen een van den eigendom des bovengronds afgescheiden eigendom, beroepen zich op het Romeinsche Recht. En nu wil ik er vooreerst op wijzen, dat in den eersten titel van het tweede boek der instituten geene enkele bepaling voorkomt, waaruit zou kunnen blijken, dat de delfstoffen door den dominus soli verkregen worden. Ook onder de vruchten worden de delfstoffen niet genoemd in de instituten. De bepaling omtrent den thesaurus is ook niet bij analogie toepasselijk.

(3) Eveneens OPZOOMER Deel III pag. 232.

Doch juist het tegendeel is waar, in den zevenden titel van het elfde boek van den *Codex de Metallariis et Metallis et procuratoribus metallorum* wordt juist den dominus soli nagenoeg geen recht daarop toegekend. De eerste wet geeft toch aan den fiscus het recht op die delfstoffen en degene, die die metalla opspoort, ontvangt van den fiscus eene belooning. Omtrent een recht van den dominus soli of eene uitkeering aan dezen wordt niets bepaald: *Quidquid autem amplius colligere potuerint, fisco potissimum distrahant, a quo competentia ex largitionibus nostris pretia suscipiant.* Ook mogen mijnen onder den eigendom van anderen aangelegd worden, onder verplichting een tiende aan den Staat en een tiende aan den eigenaar van den bovengrond te betalen.

Duidelijk blijkt echter dit niet is eene erkenning van een recht, dat de dominus soli zou hebben, doch slechts eene schadevergoeding voor de *effosiones* (boringen) in den vorm van een winstaandeel. De derde lex voegt er ten overvloede nog bij *cetero modo suis desideriis vindicando.* Het Romeinsche Recht wettigt dus geenszins de conclusie die de meeste juristen daaruit willen trekken, en zelfs Mr. VLIELANDER HEIN, die op grond van Art. 626 B. W. het overheidsrecht van den Staat ontkent, verklaarde in de zitting van de Eerste Kamer van Donderdag 18 Mei 1899 bij de behandeling van de Indische Mijnwet: *Met het recht van accessie naar het Romeinsche Recht hebben wij niet te maken.* Door deze verklaring vervalt echter de hoofdgrond van het door dezen zoo scherpzinnigen jurist verdedigd gevoelen, want vooreerst moet Art. 626 B. W. beoordeeld worden in verband met de andere wetsbepalingen en zal het mij niet moeilijk vallen te bewijzen, dat de bepalingen der tweede afdeeling van den titel over eigendom, die de instituten hoofdzakelijk volgen, juist tot het tegenovergesteld gevoelen moeten leiden; — doch bovendien, wat zegt het eerste lid van Art. 626 B. W. toch anders, dan dat de eigendom van den grond bevat natuurlijk *die grond* en bovendien *hetgeen op en in den grond is* en dit laatste is toch niets anders dan *de accessie van dien grond.*

Misschien zou hiertegen aan te voeren zijn, dat van accessio geen sprake kan zijn, omdat de delfstoffen een *pars rei* zijn en evenals de *fructus pendentes* geen *accessio* van den boom kunnen genoemd worden, doch een *deel* van den boom uitmaken. De boom daarentegen behoort jure accessionis tot den eigendom van den grond. Mr. VLIELANDER HEIN zal denkelijk in dien zin Art. 626 al. 1 B. W. opgevat hebben. Vooreerst echter zou die opvatting veel te algemeen zijn en nagenoeg alle bepalingen omtrent de accessio overbodig maken. Bovendien zouden die delfstoffen of laten wij liever preciseeren die steenkolen (van deze toch is in casu alleen sprake en *mijnen* hebben wij hier alleen op het oog, *geen groeven*) slechts een *deel* kunnen uitmaken *van den grond, waarin zij zich bevinden, niet* van den *bovengrond* (dit woord genomen niet in de beteekenis van *oppervlakte*, doch van de bovenste *grondlaag*) en alleen wanneer die lagere grondlaag (of juister aardlaag) eene accessio was van den *bovengrond*, zou dit opgaan, doch juist op feitelijke gronden is door mij in mijn verder betoog aangetoond, dat de aardlaag, waarin zich de steenkolen bevinden niet alleen geen accessio, doch juist afgescheiden is van den grondlaag, waarvan Art. 626 B. W. gewaagt.

Gaat men de beraadslagingen na, dan pleit alles voor mijn gevoelen, dat men de *mijnen* onafhankelijk achtte van den bovengrond. In comité-generaal over de vraagpunten van stellige wetgeving werd 7 Februari 1823 door Baron DE SECUS als vierde vraag van stellige wetgeving voorgesteld:

»*Moeten de mijnen beschouwd worden als tot eigendom van den grond te behooren, behoudens het recht van het gouvernement, om op de bewerking reglementen in het algemeen belang te maken of moeten de mijnen beschouwd worden als eigendom van den Staat, hetwelk door het gouvernement naar verkiezing kan worden afgestaan.* In de daarbij gevoegde nota zegt Baron DE SECUS o. a.: »*La propriété du sol emporte la propriété du dessus et dessous*«, en vervolgt dan, »*tels sont les principes fondamentaux du Code actuel sur la propriété. Principes sur lesquels aucun code ne pourrait varier, parce qu'ils dérivent de la nature même de la chose.* — In de uitoefening van dat recht vindt hij echter vele vragen, die naar zijne meening *par acte législatif* moeten geregeld worden.

Zeer juist wijst Baron DE SECUS er dan verder op, dat de wet van 21 April 1810 niet is eene *modification*, maar eene *restriction complète de la propriété;* want, zoo merkt hij ten aanzien van Art. 5 dier wet op, «*on ne concède pas au propriétaire, ce qui lui appartient en vertu de sa propriété*» en eindigt met te constateeren, dat de wet van 1810 de mijnen maakt tot *propriétés publiques.*

Deze belangrijke vraag werd aan de commissie van redactie gezonden; het ontwerp van 24 October 1823 werd niet aangenomen, en 29 December 1823 werd een nieuw ontwerp ingediend; — doch in alle latere ontwerpen is deze kwestie niet behandeld en alleen gesproken over de *onteigening.* Nu moet men juist uit die niet-behandeling van deze groote kwestie in de verdere ontwerpen, toch naar mijne meening eerder opmaken, dat men de *mijnen* niet acht te behooren tot den bovengrond, wat ook facto, gelijk ik dadelijk op meer technische gronden hoop aan te toonen, het geval is — dan dat men twee wetten (het B. W. en de mijnwet van 1810) in flagranten strijd met elkander van kracht acht, hetgeen toch door iedereen geschiedt. Bovendien is het al zeer gevaarlijk uit het stilzwijgen der wet en bij de beraadslagingen zulke vérgaande conclusies te trekken. (4)

Dit alles blijkt des te sterker, omdat op 23 October 1828 meerdere ontwerpen tot wijziging van reeds vastgestelde bepalingen in het B. W. werden voorgedragen o. a. om het slot van dit artikel te doen vervangen door de woorden: «*Behoudens de wijzigingen uit de wetten en verordeningen op het stuk der mijnen en andere in dit artikel vermelde onderwerpen voortvloeiende* en als beweegreden van dat voorstel werd opgegeven «*Dat het geenszins de bedoeling is geweest, om door de bepaling van dit artikel de wettelijke verordeningen op het stuk der mijnen af te schaffen, en dat het van aanbelang is om allen twijfel dienaangaande weg te nemen.*

Doch zelfs de woorden van Art. 626 B. W. zeggen niet het tegendeel. Het eerste lid zegt uitdrukkelijk — en met de woorden der wet hebben wij alleen te maken, vooral, wanneer, gelijk ik reeds aantoonde het Romeinsche Recht geen steun voor het tegenovergestelde gevoelen geeft en mijne interpretatie niet alleen den strijd met het mijnrecht doet ophouden, doch ook in overeenstemming is met de beraadslagingen — dat *de eigendom van den grond* bevat den eigendom van hetgeen zich *op* en *in den grond* bevindt; doch verklaart niets omtrent hetgeen *niet in* maar *onder den grond* aanwezig is. Hetgeen *in* den grond is, kan men de *accessio* daarvan noemen, hetgeen zich diep daaronder in een andere aardlaag bevindt, is daarentegen

(4) VOORDUIN III pag. 381—389 en pag. 414.

niet jure accessionis daarmede verbonden, doch integendeel door de tusschenliggende aardlaag of aardlagen afgescheiden. — Om een voorbeeld te noemen: de *groeven* bevinden zich *in* niet *onder* den grondlaag, de mijnen wel. — De *voordeelen* uit die groeven, b.v. de bouwsteenen en de keisteenen enz., behooren aan den eigenaar van den bovengrond, niet als *vruchten* van dien bovengrond, doch als *vruchten* van die *groeve*; omdat, al bevinden zich die keisteenen enz. veelal niet in het oppervlak, dat men bovengrond noemt of met andere woorden *à ciel ouvert*, en al is eenig graven dikwijls noodig om deze bloot te leggen, dat *graven* geschiedt in den grondlaag en niet in een andere aardlaag. Het is hetzelfde eenigszins als met appelen en peren; dit zijn geen *vruchten* van den bovengrond, doch van de appel- en perenboomen, welke *plantatione* (een der wijzen van *accessio*) *solo cedunt*, gelijk ook Art. 655 B. W. bepaalt.

Het derde lid geeft aan den eigenaar wel is waar het recht *onder* den grond te graven, en ik wil zelfs aannemen, dat het den dominus soli geoorloofd is schachten te maken in zijn eigen grond, en de Staat alleen het recht heeft, dergelijke opsporingen met het oog op de veiligheid voor personen en zaken van beperkingen en wijzigingen afhankelijk te maken, doch dan volgt uit die bevoegdheid van den dominus soli niets anders dan dat hij de steenkolen en andere delfstoffen, die hij misschien honderd meter onder den beganen grond vindt, zich mag toeëigenen, doch meer niets.

Zelfs al wilde men Art. 626, al. 3 B. W. zoo ruim mogelijk opvatten, dan nog zou men niet kunnen beweren, dat de woorden «*van politie*» ook slaan op de *wetten*. Dit blijkt duidelijk uit de beraadslagingen. Men meende, naar mijne meening ten onrechte, dat het woord «*reglement*» (Wet van 23 Maart 1826) in het woord «*loi*» was begrepen en reglementen slechts een corollarium der wet waren. (5)

Doch al heeft de eigenaar een schacht gemaakt, dan nog bestaat in de feitelijke beteekenis nog geen mijnveld (in de juridieke natuurlijk nog veel minder). Bovendien maakt men zich een geheel verkeerd denkbeeld van de steenkolenmijnen.

De kern der aarde toch is omsloten door drie gelijk middenpuntige lagen — eene vaste korst — de de aarde omspoelende oceaan, waarboven de vastelanden en eilanden zich verheffen — en de zich daaromheen sluitende dampkring. Wanneer men nu spreekt van een eigendom van hetgeen *in* of zelfs *onder* den grond zich bevindt, dan kan toch alleen in aanmerking komen de tweede aardlaag, doch nooit de aardkorst, nog minder de waarschijnlijk vloeibare kern der aarde. En juist in dien aardkorst bevinden zich die delfstoffen, hetzij *rudimentaire*, hetzij *sedimentaire* gesteenten. Die bezonken lagen zijn door onderaardsche krachten opgestuwd en wel eens loodrecbt op haar kant gezet. Wanneer men o. a. nagaat, dat in Wales de dikte der onderste steenvorming bijna 15000 Meter, iets meer dan één drieduizendste van de middellijn der aarde bedraagt en in het algemeen bij iederen honderd voet de warmte met één graad Celsius stijgt, dan zal men niet gemakkelijk kunnen volhouden, dat de mijnen, welke als mijnen nog niet bestaan, omdat zij niet *in rerum natura sunt*, eene *accessio* zijn van de buitenste aardlaag of, wil men duidelijker, van den grond.

De steenkolen zijn van plantaardigen oorsprong, ontstaan door eene ontzaglijke drukking — meermalen zijn geheele boomstammen in steenkolen

---

(5) Voorduin III pag. 415.

veranderd. Dat verbrandingsproces heeft plaats gehad in het vóór-historisch tijdperk.

Voor de exploitatie van een mijnveld zijn natuurlijk noodig verschillende galerijen; — de steenkolenader moet gevolgd worden en die ader loopt tengevolge van vulcanische en andere natuurkrachten zeer grillig; zoodat meermalen die ader geheel verdwijnt en door boringen en onderzoekingen op een verwijderd terrein weder moet gevonden worden. Doch zelfs aangenomen, dat de ader de beleefdheid heeft steeds op dezelfde diepte en rechtuit te loopen; — hoe wil de eigenaar van den bovengrond weten bij het maken van galerijen en andere uitgebreide werken, waar die eigendom ophoudt? Hoe wil zijn nabuur weten, dat in een aan de oppervlakte van zijn grondeigendom evenwijdig vlak door een ander een galerij is gemaakt? En aangenomen al, dat die wetenschap kon aanwezig zijn; hoe stelt men zich bij ontkentenis van één der partijen een proces voor? Het bewijs zou alleen te leveren zijn door nieuwe werken, die loodrecht van uit de grens des eigendoms van den tweeden eigenaar gemaakt werden. Doch waarvan zouden die verschillende werken moeten betaald worden?

Een mijnveld moet minstens een 500 H.A. groot zijn; er kunnen hierop eenige uitzonderingen zijn, doch voor geringere uitgestrektheid dan 300 H.A. behoort geen concessie te worden verleend. Een mijnveld van 2000 H.A. kan meermalen voorkomen. Om een mijnconcessie te begrenzen moet men vaste punten aan de oppervlakte nemen, welke goed zichtbaar zijn — de rechte lijnen door die vaste punten (b.v. kerktorens enz.) getrokken zijn dan de zijden der verticale vlakken, welke zich tot eene onbepaalde diepte uitstrekken en het mijnveld begrenzen. Binnen dat mijnveld moeten de delfstoffen zich bevinden, doch hoe groot het werkelijk geëxploiteerd en exploitabel deel daarvan zal zijn, hoe de afbakening met eene naburige concessie zal zijn, is niet te bepalen. Ondenkbaar is dus een recht van den eigenaar van den bovengrond krachtens Art. 626 B. W. ook met het oog op die grootte der mijnvelden.

Mr. Piepers (6), die van meening is, dat het eigendomsrecht van den dominus soli krachtens het B. W. ook den eigendom der delfstoffen *in* of *op* zijnen grond bevat (pag. 20 zijner brochure) — *eene meening, die ik volkomen blijkens het reeds aangevoerde met hem eens ben*, doch op pag. 8 zijner brochure dat beginsel uitbreidde en aannam, *dat het B. W. geene scheiding tusschen eenen zoogenaamden boven- en ondergrond erkent* (eene bewering waarvan ik de onjuistheid reeds aantoonde, doch straks nog hoop nader op terug te komen) moest natuurlijk komen tot het denkbeeld om de onteigeningsprocedure toe te passen. Eigenaardig is echter, dat ook deze schrijver zich geen juist denkbeeld maakt van een mijn, en de groote, diepe en uitgestrekte daarvoor noodige werken. De kei en het veen en het grind enz. behooren toch aan den eigenaar van den bovengrond, omdat deze delfstoffen zich bevinden *in* den grond — de steenkolen enz. behooren *niet* aan dien eigenaar, omdat zij zich bevinden *onder* den grond. En wanneer ik dit herhaal, bedoel ik met de woorden *onder den grond* niet onder de oppervlakte óf den bovengrond, doch onder de grondlaag, óf, gelijk het meer duidelijk dan juist wordt uitgedrukt, *onderaardsch*. Ook het recht van den dominus soli om putten te boren,

(6) Mr. M. C. Piepers De Indische Mijnwet en het eigendomsrecht 1899. Amsterdam S. C. van Looy.

erken ik en natuurlijk wordt hij dan eigenaar van het product dier putten, hetzij dit water, aardolie, gas of petroleum is. Maar wat bewijst dit? Ik gaf aan den eigenaar immers reeds in mijn betoog recht om een schacht te maken en de steenkolen, die onder in die schacht zich bevinden, zich toe te eigenen — doch voegde er bij, dat die schacht nog geen mijn was.

Evenmin zou ik het derde lid van Art. 626 B. W. niet analoog, doch integendeel in strijd met het beginsel van het eerste lid van Art. 626 B. W. willen toepassen, ingeval voor die petroleum of aardolie galerijen enz. noodig waren. De eigendom der onderaardsche mijnen is niet door Art. 626 B. W. en nog minder door eenig ander artikel, in strijd met de natuur en de mogelijkheid, eene accessio van het dominium soli. *Vruchten* toch kunnen steenkolen nooit geacht worden te zijn van den bovengrond, Art. 626 derde lid B. W. had dan ook van «*voordeelen*» moeten spreken. Als die *steenkolen* vruchten zijn, dan zijn zij natuurlijke vruchten van de mijn. Vruchten van nijverheid zijn het zeker niet (zie Art. 558 B. W.).

Doch zelfs als men Art. 626 derde lid B. W. zoo uitgebreid wil opvatten, dan nog verkrijgt de dominus soli de steenkolen (want aangezien ik alleen Nederlandsche *mijnen* op het oog heb, komen andere delfstoffen feitelijk niet in aanmerking) *niet als eigenaar*, doch door het *graven*, dus *de arbeid die door en in opdracht van hem geschied is*. In deze wetsbepaling is dus wel degelijk op het recht van den arbeider gelet en toch zal wel niemand de bepalingen omtrent den eigendom in onze wetgeving radicaal en nog minder sociaal-democratisch noemen.

Ingeval men met het beginsel en het denkbeeld van Mr. Piepers instemt, dan nog maakt die schrijver, althans wat Nederland aangaat, bij die onteigening ten onrechte geen onderscheid. Op pag. 30 zijner brochure toch lees ik: *Elke zoodanige onteigening moet echter niet alleen de delfstoffen, die zich in den grond bevinden, maar ook de grond zelf bevatten: dit toch is een eisch van practischen aard.* Hoe nu eene onteigening van *delfstoffen* mogelijk is, zal wel niemand begrijpen. De delfstoffen, die zich *in* den grond bevinden, behooren aan den eigenaar van den grond en volkomen terecht merkt Mr. Piepers op, dat eene concessie betreffende den bovengrond niet vereenigbaar is met het recht van den eigenaar om b.v. landbouw te drijven.

Maar als Mr. Piepers (pag. 30 zijner brochure in fine) deze opmerking wil toepassen op eene concessie betreffende den ondergrond, dan is zijn betoog volkomen onjuist. Vooreerst toch maakt hij zich schuldig aan hetzelfde euvel, als door hem verweten wordt aan de Indische Mijnwet. In dezelfde zinsnede toch let hij niet op het verschil tusschen *bovengrond* en *grond*. De *grond* waarin die dieper liggende delfstoffen zich bevinden, is toch de *ondergrond* en het is niet alleen *moeilijk*, doch ook *onmogelijk* de delfstoffen te scheiden van den grond, waarin zij worden aangetroffen. Dat wil ook niemand. Men wil de *eigendom van den ondergrond* met zijne vruchten of met zijne accessie (het is mij toch onverschillig voor mijn betoog of men de steenkolen vruchten of accessie van de mijn noemt) scheiden van den *eigendom van den bovengrond*. Volgens mijne meening heeft de dominus soli daarop geen recht, doch wel de Staat krachtens zijn *gemeenschapsrecht*; volgens Mr. Piepers moet de Staat eerst tot onteigening overgaan. Welk systeem men echter aanneme, dat van Mr. Piepers of het door mij verdedigde: — beide eigendommen zijn èn volgens de woorden der wet van 1810 èn volgens recht, zoowel in het belang van het alge-

meen, als van den mijnconcessionaris (hetgeen ook de dominus soli kan zijn, die in dat geval twee afzonderlijke eigendommen heeft) en van den eigenaar van den bovengrond, afgescheiden. In het systeem van Mr. Piepers zou dus alleen de eigendom van den ondergrond moeten onteigend worden. Wat het terrein aangaat, waar de schacht wordt gemaakt, de boringen plaats hebben, de opsporingsarbeid geschiedt, daaromtrent zijn wij het natuurlijk eens, dat de bovengrond moet onteigend worden. Het recht van den dominus soli kan dat van den concessionaris niet schaden; want de artesische putten, kelders enz. door het mijnveld heen, waarvan Mr. Piepers spreekt, mag hij niet meer aanleggen *omdat de eigendom*, wel is waar, *is het recht om van eene zaak het vrij genot te hebben en daarover op de volstrektste wijze te beschikken*, doch alleen onder de voorwaarde, dat hij *aan de rechten van anderen* (dus ook van den mijnconcessionaris) *geen hinder toebrenge*.

De uitlegging van Opzoomer (7), dat een stuk land niet door horizontale grensvlakken kan worden verdeeld (Art. 626 § 1 B. W.) bewijst niet absoluut tegen mijn gevoelen, want het is juist de vraag, hoe diep die grondlaag wordt geacht aanwezig te zijn; vooral, omdat Opzoomer zelf zegt, dat de vraag, welke van de twee voorzetsels te pas komt, afhangt van de vraag, of men het woord *grond* in den zin van *oppervlakte* verstaat. Omtrent het derde lid van Art. 626 B. W. meent Opzoomer, dat deze alinea een negatief doel heeft, waarvan hij de vermelding onnoodig acht, omdat op het terrein der wet de algemeene bepaling voor de bijzondere moet wijken. Het eenige, dat men bij Opzoomer omtrent de mijnwet vindt is de opmerking bij Art. 626 § 1 B. W. (8)

Dit artikel toch is eene algemeene bepaling en het recht van opstal en andere zakelijke rechten, welke de eigenaar kan afstaan, zijn *jura in re aliena*. De eigenaar kan die rechten van anderen op zijn grond niet tot eigendom maken, een *dominium pro diviso* bestaat niet en de enkele bestaande uitzonderingen op Art. 626 § 1 B. W. geven geen recht nog meerdere aan te nemen. Tegen eene verwijzing naar de Wet van 21 April 1810 als uitzondering haalt dan Prof. Opzoomer alleen de woorden van Prof. Fruin aan en vervolgt dan, dat hij diens opmerking *niet wil verminderen door te wijzen op den bijzonderen aard van het mijnrecht*. Zou het nu zoo gevaarlijk zijn te veronderstellen, dat Prof. Opzoomer, wanneer hij wel op dien bijzonderen aard had willen wijzen, zijne woorden eenigszins anders zou hebben geformuleerd?

Na door mij bewezen is, dat de delfstoffen (steenkolen) niet als een *pars rei* kunnen beschouwd worden, tenzij als een deel van den steenachtigen aardlaag, waarin zij zich bevinden; — en dat deze aardlaag geen *accessio* van den bovengrond is; — wil ik nog kort aantoonen, dat geene bepaling der wijze van eigendomsverkrijging op steenkolen kan toepasselijk geacht worden. In Art. 639 B. W. worden de wijzen van eigendomsverkrijging opgenoemd.

---

(7) Opzoomer Deel III pag. 241—242 en noot 1 op pag. 241.

(8) Opzoomer Deel III pag. 314 noot 1. Diephuis. Deel VI pag. 31—37 schijnt een afzonderlijke eigendom van hetoeen onder en boven den grond is ook bij dominium directum mogelijk te achten. Doch al erken ik dat Art. 626 § 1 B. W. tegenbewijs toelaat, daarmede is nog niet uitgemaakt, hoe diep de eigendom zich uitstrekt. Ook de H. R. oordeelde, dat Art. 626 B. W. geene praesumtio juris et de jure bevat en bv. toelaat, dat van belendende gebouwen een deel van het eene gebouw in het andere ingrijpt, Arr. 7 *Febr*. 1870 W 2143.

Hoewel dat artikel uitdrukkelijk verklaart, dat dit *op geene andere wijze* kan geschieden kan niet gezegd worden, dat dit artikel volledig en duidelijk is, tenzij men mocht aannemen dat het B. W. de *verbeurdverklaring* beschouwt als eene *toeëigening door den Staat;* en de *wettelijke gemeenschap van goederen* alleen als eene opvolging in de eenheid van het vermogen. Van deze modi acquirendi komen in casu alleen de *occupatio* en de *accessio* (waaronder onze wetgever allerlei modi acquirendi schijnt te verstaan o.a. de *fructuum perceptio*, de *specificatio*, die ongetwijfeld met de *accessio* niets te maken hebben). Als men de *occupatio* op delfstoffen in mijnen toepasselijk acht, dan zouden de tegenstanders van mijn gevoelen met zichzelf in strijd komen, omdat zij dan hun eigen beginsel het volgens hen bestaand recht van den dominus soli zouden verloochenen Beschouwt men de delfstoffen als vruchten, wat zij niet zijn, althans niet van den bovengrond, dan nog is de *fructuum perceptio* eerder eene *occupatio*, dan, gelijk het B. W. die beschouwt, eene *accessio.* Al krijgt de dominus soli, die krachtens art. 655 B. W. den eigendom der beplantingen en bezaaiïngen heeft, (hoe men daarmede de mijnen zou kunnen vergelijken, is mij niet duidelijk) die *fructus separati*, dan nog is dat *een nieuwe eigendom* (9), dus weder was er dan strijd met het beginsel der tegenstanders van mijn gevoelen. *Een nieuwe eigendom* kan de dominus soli toch niet verkrijgen *van hetgeen hij reeds heeft.*

De accessio volgens het B. W. kan hen ook niet helpen, het onjuist geredigeerde art. 643 B. W. (hetgeen woordelijk zegt, dat de *partes rei* door *accessio* behooren aan den *dominus rei*, quod absurdum) verwijst naar de volgende artikelen 644 tot en met 664 B. W. — doch geen dier verschillende modi acquirendi, welke zonderling genoeg alle onder de natrekking gerekend worden, is op *mijnen* of *delfstoffen* toe te passen.

Op welke bepalingen beroept Mr. PIEPERS zich nu voor zijn tegenovergesteld gevoelen. Mr. PIEPERS (10) meent dat hetzelfde denkbeeld uitkomt in de bepaling omtrent den eigendom van een schat. (Art. 642 B. W.) Ja, hij vindt zelfs, dat het *opsporen* van die zaken van waarde onder den grond in werkelijkheid ten zeerste overeenkomt met het vinden van een schat daarin, *welk vinden toch ook wel degelijk tengevolge van opzettelijke nasporingen kan plaats hebben* (de cursiveering is van mij.)

Deze redeneering strijdt echter zoowel met het Romeinsch als met het hedendaagsch recht, en bovendien met het systeem onzer wet en de duidelijke woorden van Art. 642 B. W. — Al hetgeen door Mr. PIEPERS op die onjuiste redeneering gegrond is, bewijst dus niets. Ook feitelijk is een schat geheel iets anders dan een mijn.

Maar Art. 642 B. W. strijdt lijnrecht met het door Mr. PIEPERS verdedigd beginsel, dat alles, wat zich *onder* en *in* den grond bevindt, behoort aan den dominus soli. Ingeval toch het onroerend goed, waarin de schat gevonden wordt, geruimen tijd toebehoorde aan de familie van den tegenwoordigen eigenaar, is het zeer waarschijnlijk dat door een zijner voorouders de schat begraven is. Behoort het slechts kort aan den eigenaar, dan is ook nagenoeg de zekerheid aanwezig, dat geen familielid de schat heeft begraven.

Kan nu een ander zijn recht van eigendom bewijzen, dan is, volgens

(9) OPZOOMER III pag. 254, 255 noot 1.
(10) Mr. PIEPERS De Indische Mijnwet en het eigendomsrecht pag. 10 in fine en pag. 28 en 29.

Art. 642 B. W., 2de lid, geen schat aanwezig, dan verkrijgt dus nóch de vinder, nóch de dominus soli eenig deel van die vondst. Dan kan alleen sprake zijn van eene *uitzondering* op den algemeenen regel van Art. 626 eerste lid B. W. en wordt het recht van den dominus soli opgeheven of niet erkend op hetgeen zich in zijn grond bevindt, ten behoeve van den werkelijken eigenaar (11). De schat is, volgens het hedendaagsch evenals volgens het Romeinsch recht, geen *res derelicta*. Uit het verbergen blijkt juist, dat de eigenaar zijn eigendom wilde behouden.

Het Romeinsche recht beschouwt de *thesaurus* als eene *res nullius*, evenals het Fransche en ons recht, hoewel de Romeinen natuurlijk volkomen inzagen, dat zij dit niet steeds was geweest, doch dit is geworden, omdat niet kan worden uitgemaakt, wie de eigenaar is.

De eigendomsverkrijging daarvan geschiedde door *occupatio*, gelijke reeds blijkt uit hetgeen PAULUS aan zijne bekende definitie toevoegt, *sic enin fit eius, qui invenerit, quod non alterius sit, alioquin si quis aliquid vel lucri causa, vel metus vel custodiae condiderit sub terra non est thesaurus, cuius etiam furtum fit.* (12)

Nu bestaat wel is waar de mogelijkheid, dat de vinder niet is de occupans, en in dat geval zal men wel met Prof. OPZOOMER moeten aannemen, dat de leer omtrent den schat eene afzonderlijke wijze van eigendomsverkrijging is; — doch welke theorie men ook wenscht te volgen, steeds is Art. 642 B. W. geene bevestiging van het algemeen beginsel van Art. 626 al. 1 B. W. Zelfs de eigenaar van den grond, die de schat vindt op zijn eigen grond, verkrijgt den eigendom daarvan niet *accessione* maar als vinder: — Art. 642 B. W., dat in onze wet onder de bepalingen omtrent de toeëigening staat, is in werkelijkheid de sterkste tegenstelling van Art. 626 al. 1 B. W.

Doch dit alles daargelaten, de schat moet, gelijk reeds de instituten (13) leeren «*fortuito casu*» en «*non data ad hoc opera*» gevonden worden en wanneer iemand *in alieno loco scrutatus thesaurum invenerit*, wordt hij zelf *velut temerator* gestraft.

Hoe dan Mr. PIEPERS juist het omgekeerde kan beweren is mij een raadsel: of meent hij soms, dat, *wanneer men opzettelijk opsporingen doet naar delfstoffen,* men ook wel een schat kan vinden, dan is dat volkomen juist, doch dan vindt men die schat ook weder *toevallig.* Zoekt de opspoorder naar schatten of beschouwt hij ten onrechte de delfstoffen als schatten, welnu dan verkrijgt hij daarvan nóch voor de helft nóch voor het geheel die *z.g.* schat. Doch er is nog een ander bezwaar tegen het gevoelen van Mr. PIEPERS. De woorden van Art. 642 B. W. tweede lid »*verborgene of begravene zaak*« toonen volgens alle schrijvers en de beraadslagingen duidelijk aan, dat de zaak door menschen toedoen zich *op* of liever *in* den grond moet bevinden en *roerend* moet zijn. Behalve uit de reeds genoemde plaatsen van het corpus juris blijkt dit woordelijk uit *Codex* X (14), waar

(11) Door geen enkel schrijver wordt dan ook eene dergelijke uitlegging als Mr. PIEPERS aan Art. 642 B. W. gegeven. Ik vind daarentegen steun voor mijne interpretatie bij Prof. DIEPHUIS Deel VI pag. 43—54, OPZOOMER Deel III pag. 266—272; DE PINTO B. W. II pag. 274, die ook alle als vereischte aannemen, dat de zaak *fortuito* moet ontdekt zijn. Ook de beraadslagingen pleiten voor mijn gevoelen VOORDUIN III 429, 430 in fine tot 433.

(12) De Acq. rer. dom. *Dig.* 41 tit. I Lex 31 § 1.

(13) *Inst.* Lib. II Tit. II de rerum divisione.

(14) *Codex* X tit. XV de Thesauris.

het woord »*thesaurus*« verduidelijkt wordt als *condita ab ignotis dominis tempore vetustiore mobilia.* Een schat toch is, ook nà het verbergen roerend gebleven; wat daarentegen door de werking der natuur in den grond aanwezig is, is een bestanddeel van dezen, en als zoodanig een onroerende zaak.

Voor het Romeinsch recht is, gelijk ik vroeger reeds aantoonde, bij mijnen de Staatseigendom en althans de van den bovengrond afgescheiden eigendom der mijnen beslist door den zevenden titel van het elfde boek van den Codex.

De delfstoffen kunnen nooit met een schat vergeleken worden, omdat zij niet *roerend*, doch *onroerend* zijn. En nu verwondert het mij zeer dat Mr. PIEPERS, die bij zijne bewijsvoering de delfstoffen telkens met verschillende zaken gelijkstelt of althans analogie met die zaken aanwezig acht, zonder in te zien, dat de delfstoffen niet tot alle soorten tegelijk kunnen behooren, zich niet heeft beroepen op het eenige artikel, dat althans schijnbaar voor zijn gevoelen pleit n.m. Art. 562 B. W. Volgens dat Art. 562 B. W. n°. 3 toch behooren *steenkolen*, *zoolang deze voorwerpen nog niet van den grond gescheiden en uitgedolven zijn*, tot de onroerende zaken.

Doch dit is slechts schijnbaar, gevraagd moet toch worden, welken grond Art. 562 B. W. n°. 3 bedoelt, en bij mijne uitlegging wijk ik in geenen deele van de ook naar mijne meening duidelijke bewoordingen van dat artikel af; Art. 562 n°. 3 B. W. spreekt toch ook van *veen* en *delfstoffen* in het algemeen, welnu bij *veen* en *groeven*, maakt dat veen of de in de groeven aanwezige delfstoffen, deel van den bovengrond uit, en behooren dus, hetzij als *pars rei* of als *accessio* of mogelijk als *fructus* (hoewel ik deze laatste qualificatie minder juist acht) aan den *dominus soli*. De steenkolen maken ook deel uit van den grond, waarin zij zich bevinden, dus van den mijn of wil men liever steenachtigen aardlaag, die van de bovengrondlaag is afgescheiden. Die steenkolen behooren dus aan den mijnconcessionaris krachtens diens recht van eigendom of jus sui generis (jure constituendo ben ik toch een voorstander van Staatsexploitatie en althans om aan den concessionaris geen eigendom doch erfpacht of een jus sui generis te verleenen). Vóórdat concessie verleend is, kan ik mij slechts in weinig gevallen een mijn in den eigenlijk feitelijken zin voorstellen; omdat de galerijen eerst *na* de conceesie worden aangelegd, tenzij een concessie vervallen is en de nieuwe concessie nog niet is verleend.

In de meeste gevallen is dan aanwezig een aardlaag met delfstoffen, in casu steenkolen, er in; die aardlaag is als *mijn* dan nog niet *in rerum natura*, doch is zij reeds als zoodanig aanwezig, dan behoort deze aan den Staat, totdat concessie verleend is, en blijft *Staatseigendom*, ingeval de Staat zich de exploitatie *reserveert*.

Mr. PIEPERS tracht nog voor zijn gevoelen een argument te putten uit Art. 823 B. W. Nu wil ik er vooreerst op wijzen, dat het argumentum a contrario steeds gevaarlijk is; dat zelfs, al neem ik aan, dat hier a contrario kan geïnterpreteerd worden, dit dan alleen bewijst, dat de vruchtgebruiker wel het recht heeft op reeds ontgonnen *steen-* of *kolengroeven en veenderijen*, die toch, gelijk ik aantoonde, steeds krachtens Art. 626 B. W. aan den *dominus soli* behooren: en eveneens op *mijnen*, waarvan de *dominus soli* als *concessionaris* den eigendom heeft. Meer rechten dan de eigenaar zelf kan de vruchtgebruiker natuurlijk niet hebben. Doch uit den aard der zaak heeft de vruchtgebruiker, wanneer bij den titel van aankomst van Art. 823 B. W. is afgeweken, ook het recht in Art. 626 al. 3

B. W. aan den eigenaar gegeven. Hij mag dus dan een schacht maken en zelfs de delfstoffen, die hij in die schacht vindt, voor zich behouden — doch ik herhaal: een *schacht* is geen *mijn*.

Ik stem zelfs Mr. PIEPERS toe, dat onder de vruchten *in* den grond delfstoffen bedoeld zijn; doch natuurlijk niet die *onder* den grond, wel die *onder de oppervlakte* doch in de bovenste grondlaag: Art. 823 B. W. staat in onafscheidelijk verband met Art. 626 B. W., is alleen eene beperking van het beschikkingsrecht voor den vruchtgebruiker evenals Art. 824 B. W. met zijne verkeerde althans overbodige, bijvoeging in het tweede lid eene beperking van Art. 642 B. W. is.

Hoe Mr. PIEPERS in de Artt. 646 en 650 B. W. een bewijs voor zijn gevoelen ziet, is mij geheel onduidelijk. Dit Art. 646 B. W. was in het Fransche recht niet te vinden. Naar mijne meening moet Arr. 646 B. W. alleen als een inleiding voor Art. 647 B. W. beschouwd worden. Omdat de Staat den eigendom der bevaarbare rivieren heeft (Art. 577 B. W.), zou het zeker tegen het algemeen belang zijn om, indien die bevaarbare stroom of rivier eene andere bedding aannam, de vroegere eigenaren daarvan den eigendom te doen behouden. Deze zouden dan het verkeer geheel kunnen beletten. Hierin moet naar mijne meening voornamelijk de grond der bepaling van Art. 646 B. W. gezocht worden en daarom moest het beginsel uitgesproken worden, dat de eigendom der rivier die der bedding medebracht. Ook voor niet bevaarbare stroomen geldt, hoewel in mindere mate, hetzelfde; de bedding, als zijnde onroerend, zou men toch kunnen achten aan den Staat volgens Art. 576 B. W. te behooren, en een dergelijk gevoelen zou het recht van den eigenaar om dat water uit te diepen, de slib voor zijn land te gebruiken enz. schaden.

Mocht zulk een niet bevaarbaren stroom zijne bedding verlaten, dan zou de Staat den eigendom dier verlaten bedding hebben; een eigendom, die van geen nut zou kunnen zijn.

De Code-Civil bevat in Art. 563 eene analoge bepaling als Art. 647 B. W., doch heeft eene bepaling als Art. 646 B. W. terecht overbodig geacht. Misschien heeft men door Art. 646 B. W. alleen willen aantoonen, dat men afweek van het Romeinsche stelsel, hetgeen de *alveus derelictus* als *accessio* aan de aangrenzende eigenaren gaf. Dit scheen men toch onbillijk te vinden, de eigenaars der gronden, waarover de nieuwe bedding loopt, hadden dan alle verlies te dragen.

De bepaling van Art. 646 B. W. heeft alleen zin in verband met Art. 647 B. W. en diende om een soort van ruiling of plaatsvervanging als schadevergoeding mogelijk te maken. (15)

Men ziet dus, dat hier geen sprake kan zijn van *accessio* of *pars rei*, de eigendom der oude bedding, die als schadevergoeding overgaat aan de vroegere eigenaren der nieuwe bedding is geheel afgescheiden van hun eigendom; het is dus eene eigendomsverkrijging lijnrecht in strijd met het beginsel van Art. 626 B. W. Hoe Mr. PIEPERS, ook zelfs als men Art. 646 B. W. afzonderlijk beschouwt, van *onder-* en *bovengrond* kan spreken, is geheel onbegrijpelijk, want dan zou het *water* als *bovengrond* moeten dienst doen, de *bedding* als *ondergrond*, die dan als *grond* een afgeseheiden eigen-

---

(15) Vergelijkt OPZOOMER III pag. 282—287; DIEPHUIS VI pag. 72 en vooral pag. 75.

dom uitmaakte. *De oppervlakte van dien* is dan *de waterspiegel.* Quod absurdum.

Wat Art. 650 B. W. (16) aangaat, deze bepaling uit het Oud-Hollandsch Recht is, wat het eerste betreft, niet eene versterking van het beginsel van Art. 626 B. W., doch eene uitzondering; anders toch zou het zeeduin behooren aan den eigenaar van den grond, waarop dat duin zich bevindt. De eigenaardige bepaling van het tweede lid is geheel in strijd met Art. 626 B. W. Waarom toch blijven verdronken landen aan den eigenaar toebehooren en overstoven landen niet? En waarom moet nu juist de eigenaar van het daarnaast gelegen duin alle voordeel hebben? De wetgever is zelfs zeer inconsequent — bij de *avulsio* blijft de eigenaar van het afgescheurde land zijn recht behouden, eerst nà drie jaar *wordt* het afgescheurde stuk eigendom van dengene, aan wiens land hetzelve aangeworpen is. Heeft er eene overstuiving plaats, dan *verliest* daarentegen de dominus soli terstond zijn recht; in dit geval dus heeft de eigenaar *niet* den eigendom van hetgeen *op den grond* is, hij mag zelfs zijn eigendom niet in den voorgaanden toestand herstellen. Juist de toestand nà de afheining komt overeen met het beginsel van Art. 626 B. W.

Op pag. 21 zijner brochure tracht Mr. PIEPERS nog de opmerking van het Kamerlid Mr. DE SAVORNIN LOHMAN te refuteeren, door dezen in de zitting van 19 October 1898 uitgesproken, en meent dat de delfstoffen vruchten van nijverheid zijn. Hierboven toonde ik reeds aan, dat de delfstoffen in mijnen geen vruchten van den grond zijn; en op de vraag van Mr. PIEPERS: «*Acht men de stelling aannemelijk, dat de wetgever dezulke bij de gemeenschap van vruchten en inkomsten, bij het wettelijk vruchtgenot en bij het vruchtgebruik zou hebben uitgesloten?* moet ik antwoorden: er is van geene uitsluiting sprake. Is één der of beide echtgenooten mijnconcessionaris, dan behooren die uit die mijn getrokken delfstoffen tot de gemeenschap van vruchten en inkomsten; — als de kinderen van hem of haar, die een wettelijk vruchtgenot heeft, een mijnconcessie hebben, dan geniet hij ook daarvan de voordeelen.

Is de eigenaar tegelijk eigenaar van de mijn, dan heeft de vruchtgebruiker, behoudens Art. 823 B. W. daarvan het vruchtgebruik. In het tegenovergesteld geval niet, doch dan is er *eveneens geene uitsluiting,* want dan mist de eigenaar zelf het recht van eigendom op de mijn.

Hiermede zijn eigenlijk alle argumenten van Mr. PIEPERS beantwoord of het gevoelen der regeering bij de behandeling der Indische Mijnwet verdedigd, steun vindt in de Fransche Mijnwet van 1810 doet toch eigenlijk niets ter zake. Toch wil ik volledigheidshalve ook dit argument van Mr. PIEPERS (17) kort beantwoorden.

Mr. PIEPERS steunt zijn gevoelen hoofdzakelijk op eene gelijkstelling van «*mines*» met «*minières*» en «*carrières*» en op eene veronderstelling, dat de Fransche Wet aan duidelijkheid en consequentie veel te wenschen overlaat. Het eigenaardigste echter is, dat die veronderstelling juist een gevolg is van zijn vooropgesteld eigen gevoelen en van het feit, dat hij geen verschil maakt, hoewel juist Mr. PIEPERS zelf op pag. 12 zijne interpretatie der wet van 1810 begint met de volkomen juiste opmerking, dat in Art. 1

(16) OPZOOMER III pag. 287—289; DIEPHUIS Deel VI pag. 77.
(17) Mr. PIEPERS pag. 11—18.

der wet een onderscheid is gemaakt tusschen de delfstoffen en deze ten aanzien hunner exploitatie in drie categorieën verdeeld worden. Hij gaat zelfs verder en meent, dat de wet deze verdeeling maakt om de *delfstoffen* als eene afzonderlijke zaak te kunnen beschouwen en om tot haar in beginsel voorgestane scheiding tusschen den eigendom van den grond en dien van de zich daarin bevindende delfstoffen te geraken.

Vooreerst moet ik hier nogmaals op een onjuistheid wijzen; iedereen zal toestemmen, dat de delfstoffen nà afscheiding, roerende zaken zijn, waarvan een afgescheiden eigendom kan bestaan.

Doch, zoolang zij niet afgescheiden zijn, behooren de delfstoffen als *pars rei* tot den grond, waarin zij zich bevinden, en nu bevinden zich de steenkolen in de steenachtige aardlaag dus niet in de grondlaag; — de wet van 1810 wil dus geraken tot scheiding der eigendom van de *mijn* en die van den grond, of beter uitgedrukt omgekeerd zij maakt het onderscheid, *omdat die eigendom afgescheiden is.*

Die afscheiding acht Mr. PIEPERS niet *als algemeene regel* volgens de wet van 1810 te bestaan, doch als *uitzondering*, want Mr. PIEPERS wijst er zelf op, dat die scheiding van den bovengrond alleen bestaat bij «*mines*» en «*minières*» met onderaardsche gangen. Verder vindt Mr. PIEPERS het een bezwaar, dat bij de «*minières*» en «*carrières*» nu eens van *fonds*, dan weder *terrain* wordt gesproken: hij meent zelfs dat de wet *berust op verwarde denkbeelden.*

Had echter Mr. PIEPERS aangenomen, wat toch eerder voor de hand ligt, dat de wet van 1810, die nà uitstekend voorbereid te zijn en nà lange en diepgaande beraadslagingen tusschen eminente juristen, werd aangenomen, *bepaalde hetgeen zij wenschte te bepalen*, dan zou hij ingezien hebben, dat in die wet volkomen logisch een onderscheid wordt gemaakt, in geval van exploitatie met onderaardsche gangen en in geval, dat de delfstoffen aanwezig waren «*à la surface*» — een onderscheid, dat, gelijk ik reeds vroeger aantoonde, steunt op de feiten en op het recht.

Al hetgeen dan ook Mr. PIEPERS aanhaalt omtrent de «*minières*» en «*carrières*» bewijst niets tegen het stelsel der regeering, en evenmin zelfs tegen het door mij verdedigd gevoelen, omdat eene eenvoudige lezing aantoont, dat het alleen is bepaald voor die «*minières*» en «*carrières*».

Bovendien uit de definitie in Art. 3 der Wet van 1810 blijkt wat «*minières*» zijn en deze bestaan in Nederland niet.

De wetgever heeft gemeend, dat voor de exploitatie der in Art. 3 Wet 1810 opgenoemde delfstoffen geene onderaardsche gangen noodig waren. Bij uitzondering konden toch «*galeries souterraines*» noodig zijn, en dan juist gelden de formaliteiten tot het verkrijgen van concessiën evenals bij mijnen (Artt. 68—70 Wet van 1810).

De bewering van Mr. PIEPERS op pag. 15 in medio zijner brochure, die, ingeval zij werkelijk steun vond in die wet, zijn gevoelen grootendeels bewijzen zoude, is echter beslist onjuist, want in Art. 70 dier wet staat woordelijk het tegendeel.

De *propriétaire* of *maître de forge ou d'usine* mag volgens Art. 68 toch geen onderaardsche werken maken zonder concessie en uit Art. 70 blijkt (in verband met de in Art. 68 toepasselijk verklaarde eerste afdeeling van titel 3 en titel 4 dier wet) dat ook een ander die concessie kan krijgen, want Art. 70 n°. 2 legt dien concessionaris de verplichting op *d'indemniser les propriétaires au profit desquels l'exploitation avait lieu*,

dans la proportion du revenu qu'ils en tiraient; dus bestaat in dat geval *geen aaneengesloten eigendom* van den grond en de «*minière*», met onderaardsche galerijen.

Verkrijgt de eigenaar van den grond, die tot dien tijd ook eigenaar was van de «*minière*», welke geëxploiteerd werd zonder onderaardsche werken, de concessie volgens Art. 68—70 der Wet van 1810, dan vervalt bovengenoemde verplichting tot schadevergoeding door confusio. Doch nu zou Mr. Piepers kunnen beweren, dat die schadevergoeding, waarvan Art. 70 dier wet spreekt, juist eene erkenning van den eigendom van den dominus soli is. Zelfs in dat geval toont dit nog niet aan, wat Mr. Piepers vooropstelt, dat de door hem op pag. 14 en 15 zijner brochure aangehaalde bepalingen toepasselijk zijn op de *minières*, waarvan Art. 68—70 der Wet van 1810 spreken. Dit blijkt volkomen uit de bepaling van Art. 69 der Wet van 1810. Men bleef bij het gevoelen, dat de «*Minières*» behoorden aan de eigenaren van den grond, omdat zij zich *in* dien grond (*onder* de oppervlakte van den bovengrond, zoo men deze uitdrukking liever wenscht te gebruiken) bevinden; — eene exploitatie van *minières*, die reeds in den aanvang onderaardsche werken vereischte, achtte men terecht feitelijk onmogelijk.

De concessie wordt dan ook alleen verleend, wanneer de exploitatie *à ciel ouvert* niet meer mogelijk is, of, wanneer die exploitatie slechts nog weinige jaren zou kunnen duren, en dan de onderaardsche exploitatie zou onmogelijk zijn. Hier heeft dus reeds eene exploitatie van den dominus soli plaatsgehad en zelfs als aan dezen in ieder geval ook het recht op exploitatie van die «*minière*» verder werd toegestaan, zou Mr. Piepers hieruit toch geen argument tegen den afgescheiden eigendom der mijnen kunnen trekken, waarvan toch de *dominus soli*, althans als zoodanig, *nooit* concessionaris was geweest. Thans echter is het volkomen billijk, dat de dominus soli, tengevolge van zijn vroeger exploitatie-recht wordt schadeloos gesteld.

Wat nu art. 66 der Wet van 1810 aangaat, dat artikel acht ik om het reeds aangevoerde niet toepasselijk in de gevallen van art. 68—70 dier Wet. Dit artikel bevat echter een volkomen juist juridiek beginsel. De dominus soli toch heeft het jus-utendi et abutendi, door eene minière, die zich in zijnen grond bevindt, niet te ontginnen benadeelt hij zich-zelven doch schendt niemands rechten, zoo hij althans het *dominium directum* bezit. Alleen in het algemeen belang is dat *jus non utendi* van den *dominus soli* beperkt en de exploitatie aan de *maîtres de forges* opgedragen.

Ingeval men nu aan den dominus soli de voordeelen uit die exploitatie ontnam, dan zouden de artt. 59 tot 67 der Wet van 1810 geene *beperking* doch eene *opheffing* van den eigendom inhouden zonder schadeloosstelling; daarom moesten de *maîtres de forges avant l'enlèvement du minèral* die schadevergoeding geven. De wetgever deed dus zeer correct door niet eene dergelijke bepaling op mijnen toepasselijk te maken.

Ook de bepalingen van de Artt. 10, 11, 43 en 44 der Wet van 1810 zijn door Mr. Piepers verkeerd uitgelegd; ik ben het volkomen met hem eens, dat onder «*terrain*» daar de grond wordt bedoeld, doch in deze artikelen is alleen sprake van opsporing en van opsporingswerken, die uit den aard der zaak alleen aan de oppervlakte gechieden. Die aan den dominus soli ontnomen grond moet natuurlijk vergoed en casu quo zelfs onteigend worden.

Mr. Piepers wijst nog op Art. 6 en Art. 42 der Wet van 1810 en zegt

volkomen terecht, dat dit geen «*indemnité*» wegens beschadiging is; — doch daarom is dat recht nog niet eene *eene vergoeding voor ontnomen eigendom*. In Art. 6 der Wet van 1810 wordt alleen gesproken van rechten op de producten van den mijn, welke die rechten van den eigenaar van den bovengrond zijn, zegt dit artikel niet.

Nu zijn juist de Art. 6 en 42 der Wet van 1810 de eenige, die misschien niet in het systeem der wet passen, en eenigszins het gevolg kunnen zijn van transactie; — doch eene *erkenning* van den eigendom van den dominus soli zijn deze artikelen niet.

De wet van 21 April 1810 is niet gebaseerd op het beginsel van scheiding tusschen *mijnbouw* en «*grondeigendom*» doch op de scheiding tusschen «*mijneigendom*» en «*grondeigendom*». (18) De artikelen 6 en 42 der Wet van 1810 kunnen volgens den letter zeer goed geïnterpreteerd worden, zonder die wet met zich zelve in strijd te brengen. Volgens Art. 626 al. 3 B. W. mag de dominus soli naar goedvinden graven; — dat recht nu verliest hij door de concessie tot exploitatie van een mijn onder zijn grond; — en dat recht, hetwelk niet de eigendom zelf is, doch slechts een deel daarvan, of liever de uitoefening van dat deel, wordt aan den dominus soli door uitbetaling van een in de acte van concessie bepaald bedrag vergoed.

Nu dus door mij is aangetoond:

Dat al de gronden van algemeen belang en wenschelijkheid *alleen* niet genoegzaam zijn om den dominus soli den eigendom van de mijnen te ontzeggen. Dat evenmin de eigendom door de wetten en verordeningen, waarvan Art. 626 al. 3 B. W. spreekt, kan worden ontnomen, doch het eigendomsrecht slechts kan worden beperkt. Dat echter nóch het Romeinsche nóch het hedendaagsche recht het beginsel huldigt, dat de mijnen behooren aan den dominus soli, doch integendeel zoowel uit de beraadslagingen als uit woorden van Art. 626 al. 1 B. W. blijkt, dat de grondlaag, waarin zich de steenkolen bevinden, geen accessio kan zijn van het dominium soli.

Dat geene enkele bepaling der wijzen van eigendomsverkrijging op de onderaardsche mijnen toepasselijk is.

En ten slotte, *dat de afzonderlijke eigendom der onderaardsche mijnen, zoowel op de natuur als op de wet steunt;* moet door mij de vraag beantwoord worden: *Tot welke zaken behooren de mijnen dan* en *wie heeft den eigendom der mijnen?*

Voor hen, die meenen, dat het eerst de eigendom van een mijn door concessie verkregen wordt, schijnt deze vraag gemakkelijk te beantwoorden. Zij schijnen het niet noodig te vinden te onderzoeken krachtens welk recht die concessie verleend wordt.

Voor »*minières*« en »*carrières*« is het recht van den staat duidelijk: voor de »*minières*« wordt toch de permissie alleen vereischt als veiligheidsmaatregel; de »*carrières*« staan alleen onder politietoezicht en bij hunne exploitatie moeten de wetten en algemeene of plaatselijke verordeningen in acht genomen worden.

---

(18) Zie Mr. A. Nilant 1899. De Mijnwet van 21 April 1810 in verband met Staatsexploitatie enz. pag. 4—18.
Mr. A. F. C. Hupkens van der Elst. Dissertatie Leiden 1888 pag. 10—22.

Hier treedt de staat dus slechts op krachtens zijn politietoezicht en de volmacht tot opsporing is slechts eene beperking van het dominium soli *in het algemeen belang.*

Doch al neemt men met mij aan, dat het mijnveld afgescheiden van den bovengrond is; dan nog moet eerst de aard van dat mijnveld uitgemaakt worden.

In Art. 1 der Wet van 28 Juli 1791 wordt vooropgesteld:

»*Les mines et minières sont à la disposition de la nation etc.*«

Van deze bepaling waren uitgezonderd de mijnen, die *á tranchée ouverte ou avec fosse et lumière, jusqu' à cent pieds de profondeur seulement* konden geëxploiteerd worden, waarvan de eigenaren van den bovengrond het genot hadden.

Dat recht van den Staat werd echter beperkt tot het verleenen van concessie om te ontginnen met de bevoegdheid om op die ontginning toezicht uit te oefenen. Ten onrechte meent Mr. Nilant, dat hierom de mijnen geen res nullius waren en ook geen eigendom van den Staat, doch hierop hoop ik spoedig terug te komen.

De woorden door Napoleon in den Raad van State op 18 November 1809 gesproken, duiden zeer juist aan den aard der mijnen: *On doit regarder les mines, comme des choses, qui-ne sont pas encore nées.*

De mijnen zijn vóór de concessie *res nullius*, omdat zij niet *in rerum natura* zijn. Volgens het romeinsche recht behoorden de mijnen aan den fiscus, want de exploitanten kregen van den fiscus praemia *(Codex de Metallis etc.)*

De mijnconcessionaris krijgt zijn recht van eigendom door de concessie, die reeds een eigendomsrecht van dengene, die concessie verleent, veronderstelt. De delfstoffen zelf zijn roerend, zoodra zij ontgonnen en van het mijnveld afgescheiden zijn, en nu wil ik er hierop wijzen, dat de dominus soli, die krachtens de hem in Art. 626 al. 3 B. W, gegevene bevoegdheid om onder den grond te graven, een schacht maakt en dan delfstoffen vindt, van die delfstoffen als roerende zaken den eigendom ook zou verkrijgen, zelfs al bepaalde Art. 626 al. 3 B. W. niet, dat hij uit dat graven alle vruchten mocht trekken, welke hetzelve kan opleveren. Deze delfstoffen zijn toch *res nullius*, waarvan de dominus soli door *occupatio ook* den eigendom zou krijgen. Een mijnveld is echter, behalve om de wettelijke bepalingen uit den aard der zaak *onroerend.*

Volgens Art. 539 C.-C. nu behooren: *Tous les biens vacans et sans maitre au domaine public*« welke bepaling in Art. 576 B. W. luidt: »*Gronderven en andere onroerende goederen, die onbeheerd zijn en geenen eigenaar hebben **** behooren aan den Staat.*

De Staat dus kan zich van dat mijnveld, hetgeen door opsporingen bleek *in rerum natura* te zijn, door *occupatio* eigenaar maken. Volgens Prof. Diephuis is dit een titel, uit kracht van welke de staat zich die vacante onroerende goederen kan toekennen.

Prof. Diephuis (19) rekent dan ook de zaken in Art. 576 B. W. genoemd niet onder de in de volgende artikelen genoemde zaken, welke om hun aard en bestemming aan den staat behooren.

Hetzij men dit nu occupatie noemt of niet, naar ons recht en eveneens naar het Fransche behooren de mijnen aan den Staat als Staatsdomein.

(19) Diephuis I pag. 490—491 en 492; Opzoomer III pag. 15 noot 4.

Wanneer dan ook Mr. Nilant (20) in zijne brochure schrijft: *Uit het voorgaande blijkt, dat de mijnen, alvorens deze zijn geconcessioneerd, aan niemand toebehooren«* stem ik de juistheid hiervan volkomen toe; doch dan had Mr. Nilant zich de besliste bepaling van Art. 576 B. W. moeten herinneren.

Reeds hieruit volgt, dat de Staat geen concessie heeft te vragen; omdat hij zelf reeds eigenaar is.

Hoe bovendien Mr. Nilant met zijn juridisch geweten kan overeenbrengen, het verkrijgen van een res nullius, door iets anders dan occupatio of sterker nog *door den daad van een ander* (den Staat) n.m. het verleenen van concessie, terwijl door diezelfde juridische constructie juist blijkt, *dat die ander* (de Staat) *dan geen enkel recht zou hebben*, is mij een raadsel.

Of de Staat nu heeft eigendom jure publico of jure privato; hoogheidsrecht (regaal) of gemeenschapsrecht doet betrekkelijk weinig ter zake.

Neemt men toch aan, dat aan den Staat volgens Art. 576 B. W. de steenkolenmijnen jure publico toebehooren, dan heeft de Staat niet alleen het recht, maar naar mijne meening ook de zedelijke verplichting zelf die mijnen te exploiteeren. Doch ik meen met Prof. Diephuis, dat de Staat jure privato krachtens Art. 576 B. W. den eigendom bezit; doch ook in dit geval kan de Staat toch krachtens ons burgerlijk recht, evenals ieder ander eigenaar van onroerende goederen het beheer aan zichzelf houden, hetzij van een deel der, hetzij van al nog niet door hem aan anderen geconcedeerde mijnen. De Staat kan evenals een ander eigenaar aanwijzen de onroerende goederen (in casu steenkolenmijnen), die hij wenscht over te dragen of met een zakelijk recht te bezwaren.

Nu zal, aangenomen het recht van den Staat krachtens Art. 576 B.W., welk recht ik meen voldoende bewezen te hebben, ieder jurist tot hiertoe met mijn betoog medegaan; doch waarschijnlijk de opmerking maken, dat de Staat dan het door haar niet gereserveerd deel, wanneer hij in eigendom wenscht te geven in het openbaar of onderhandsch moet verkoopen, doch dat eene concessie geen verkoop is.

«Waarom niet? De staat maakt de beschikbare terreinen bekend en den termijn, binnen welken aanvragen naar die terreinen moeten worden ingediend; de staat geeft dan aan één of meer der aanvragers concessie voor die terreinen, hetzij in eigendom (gelijk de thans nog geldende mijnwet van 1810 alleen kent); hetzij in erfpacht of jus sui generis (gelijk ik jure constituendo zou wenschen). — Wat toch is bij eene *mijnontginning* de *concessie* toch anders dan de *toewijzing* bij een verkoop? Evenals ik en ieder ander eigenaar een verkoop aan bepaalde voorwaarden zou kunnen binden, zou de staat dit *zelfs krachtens zijn privaatrecht* bij overdracht «*de concessie*» kunnen doen.

Volgens de thans nog geldende mijnwet geschiedt nagenoeg hetzelfde; de reflectanten verzoeken om een mijnveld te mogen exploiteeren, de staat geeft aan een der aanvragers of aan geen hunner de concessie. Juridiek volkomen hetzelfde als wanneer meerdere personen vragen aan den eigenaar om een zijner onroerende goederen te koopen. De eigenaar kan dit aan één hunner verkoopen of den verkoop weigeren.

Meent men echter dat de staat, die jure privato bezit, concessie noodig

---

(20) Mr. Nilant, De Mijnwet van 21 April 1810 in verband met Staatsexploitatie van steenkolenmijnen in Limburg, pag. 16, 17 en 18.

heeft volgens de nog geldende wetgeving, dan wil ik er op wijzen, dat dit nog aan twijfel onderhevig is. (21).

De bepaling van Art. 5 der Wet van 21 April 1810 «*Les mines ne peuvent être exploitées, qu'en vertu d'un acte de concession délibéré en conseil d'état* geeft veel aanleiding tot dat gevoelen. Dit gevoelen steunt echter geenszins op het burgerlijk recht; de «*concessie*» is thans toch alleen de eigendomstitel van den tweeden eigenaar; en niets belet dus een nieuwe mijnwet dit anders te regelen.

In ieder geval geloof ik, dat de Staat ook thans zich de exploitatie van alle of van een deel der steenkolenmijnen in Limburg kan *reserveeren;* doch de twijfel, die jure constituto daaromtrent kan bestaan is één mijner bezwaren tegen de partieele herziening van het nu ingediend Ontwerp-Wet. Zeer juist acht ik dan ook eene bepaling als van Art. 6—1 Indische Mijnwet.

*Deze wet is * * * * niet van toepassing op van gouvernementswege ondernomen opsporingen, blijvende de bevoegdheid van het gouvernement onverkort om opsporingen of ontginningen te bewerkstelligen, waar die niet in strijd komen met aan opspoorders verleende rechten.*

Nu door mij is aangetoond het recht van den Staat om concessie tot exploitatie te verleenen of te weigeren, ja zelfs om tot Staatsexploitatie over te gaan, is de tweede vraag, die in deze algemeene beschouwingen moet beantwoord worden: «*Is Staatsexploitatie gewenscht?*»

Mr. A. Nilant (22) tracht aan te toonen, dat de Staat geen recht heeft de reeds ingediende aanvragen om concessie sleepende te houden, totdat over de al dan niet Staatsexploitatie advies zal zijn uitgebracht en tevens dat de Staat geen belang heeft te wachten.

Dat de aanneming van het wetsontwerp tot wijziging der wet van 21 April 1810 voor den Staat geen reden kan zijn om de beslissing op de hangende aanvragen open te houden, wil ik Mr. Nilant volgaarne toestemmen, en dit wel des te meer, omdat dat ontwerp op het verouderd beginsel van 1810 steunt en de aanneming daarvan de Staatsexploitatie niet bevorderlijk zal zijn. Ook de moeielijkheid om op de aanvragen te beslissen, is naar alle waarschijnlijkheid niet het hoofdmotief voor de Regeering.

Uit het door Mr. Nilant op pag. 19 aangehaalde blijkt, dat de Regeering *formeel* volgens de wet van 1810 bevoegd is de beslissing aan te houden. De bewering van Mr. Nilant echter, dat het wachten met het nemen eener beslissing zeer zeker niet kan zijn met het oog op Staatsexploitatie, «*daar de Regeering de bestaande aanvragers bezwaarlijk kan doen wachten tot zij zelve den Staat te elfder ure als mededinger doe verschijnen*« komt niet in aanmerking, omdat zelfs al mocht besloten worden tot algeheele Staatsexploitatie of tot Staatsexploitatie van de terreinen, die door de aanvragers waren verzocht, *dit nooit het gevolg zou hebben, dat de Staat mededinger werd van particulieren.* De Staat *reserveert* zich zijn recht, gelijk ik zooeven reeds aantoonde, en welk recht van reserve in de Indische Mijnwet kort geleden is gesanctioneerd. De wederrechtelijke handeling, dat de Staat *(jure publico)* de beslissing vertraagt om *jure privato* voordeel te trekken,

(21) De bewering in het *Vaderland van* 20 *en* 21 *Aug.* 1890, *dat door de bestaande wet Staatsexploitatie* is uitgesloten kan ik niet toestemmen. Het zou toch absurd zijn, dat de Staat wel het recht had om concessie tot exploitatie te verleenen, doch niet om zelf te exploiteeren.

(22) Mr. A. Nilant in zijne brochure pag. 19—25.

kan alleen aangenomen worden in het vooropgesteld onjuist gevoelen van Mr. NILANT, dat de eigendom van een mijn het eerst door concessie wordt verkregen.

De nadruk valt wel degelijk op de volgende woorden uit de Memorie van Antwoord op Hoofdstuk IX van de Staatsbegrooting voor 1899. «*Op zoodanig veelzijdig advies wordt door hem te meer prijsgesteld, omdat zijns inziens ook de vraag zal moeten worden overwogen of niet een of meer mijnvelden voor den Staat behooren te worden gereserveerd, ten einde die van Staatswege te exploiteeren ter voorziening in de behoeften van den dienst ook met het oog op mogelijke toekomstige uitbreiding daarvan*».

Ik kan niet nalaten te herhalen, dat de bezwaren door Mr. NILANT tegen dit *reserveeren* op pag. 22 zijner brochure aangevoerd juridisch niet te verdedigen zijn; ook volgens hem toch is het mijnveld een *res nullius*, dus behoort als onroerend aan den Staat. De Staat is eigenaar, dus Staatsexploitatie is mogelijk, dit blijkt ook volgens voornoemde Memorie van Antwoord het gevoelen der Regeering. Aangezien echter de Staat jure privato eigenaar is, zou het volgens de wet van 1810 twijfelachtig zijn, of de Staat als privaat eigenaar niet van den Staat als publiek lichaam concessie had te vragen, doch meer zeker niet.

Ingeval de benoemde staatscommissie tot staatsexploitatie adviseert, zal zij ongetwijfeld bij haar advies wel een ontwerp Mijnwet voegen, waarbij van de Fransche wet van 1810 wordt afgeweken.

Hoe Mr. NILANT in de woorden van Mr. A. LOUDON bij de behandeling van de Indische Mijnwet in de eerste kamer steun voor zijn gevoelen meent te vinden is mij een raadsel. Mr. LOUDON behandelde toen een geheel andere kwestie, namelijk de scheiding van den eigendom van *boven-* en *ondergrond*. De woorden door Mr. LOUDON op 19 Mei 1899 gebruikt, luidende: «*dat uit het compromis van de wet van* 1810 *rechten van den grondeigenaar zijn afteleiden wordt dezerzijds ontkend*» toonen duidelijk aan, dat de regeering nagenoeg hetzelfde gevoelen was toegedaan, als door mij in het begin dezer algemeene beschouwingen verdedigd is. Volkomen waar is dan ook, dat de staat eigenaar van den bovengrond, daarom nog geen eigenaar is van den bodem onder den grond, waarin zich het mineraal als «*pars reï*» bevindt, (foutief spreekt Mr. NILANT weder van den eigenaar van het zich in den ondergrond bevindend mineraal.) Dit is de Staat evenmin als ieder ander eigenaar van den bovengrond. De Staat is echter wel krachtens Art. 576 B. W. eigenaar van dien ondergrond, in casu van dat mijnveld.

De regeering heeft getoond, dat het haar ernst is met de exploitatie van de steenkolenmijnen in Limburg: zij wil de enorme schatten aan steenkool ontginnen of althans die ontginning begunstigen. Het is haar echter niet te doen om die ontginning qua talis: — neen die ontginning moet niet alleen werk verschaffen aan velen, die thans zonder arbeid zijn: welvaart aan Limburg, doch ook voordeel aan de staatsgemeenschap, hetzij direct, hetzij indirect.

Door het niet verleenen van concessie aan banken en eenige particulieren gaat geen kostbare tijd verloren, Niet het voordeel van enkele kapitalisten, die misschien terstond hunne rechten aan buitenlandsche vennootschappen overdoen: en hoogstens slechts indirect door hunne uitgaven meer geld in omloop brengen of van banken, wier meerdere inkomsten slechts voor een gering deel aan de maatschappij voordeel verschaffen, komen in aanmerking maar de algemeene welvaart.

Meent nu de Staatscommissie dat Staatsexploitatie gewenscht is of zelfs al meent deze, dat eenige mijnvelden moeten worden gereserveerd, dan zou het zeer onlogisch zijn, hangende het onderzoek dier staatscommissie aan particulieren concessie te verleenen. Dit ziet ook het »Vaderland« van 20 en 21 Augustus 1898 in, hetgeen ook oordeelt, dat de regeering den juisten weg heeft ingeslagen met een gemotiveerd advies aftewachten.

Waarschijnlijk toch zullen volgens die Staatscommissie de aangevraagde mijnvelden het meest voor de Staatsexploitatie in aanmerking komen. Ingeval vóór dien tijd dan reeds concessie was verleend, zou eene onteigening daarvan veel kostbaarder zijn, en geheel onnoodig aan de concessionarissen zonder eenigen arbeid ten koste van den Staatskas een geheel onverdiend voordeel worden gegeven. Onbillijk is dit ook niet tegenover de aanvragers, waarvan nog twijfel kan bestaan of hunne aanvrage ernstig bedoeld of slechts eene speculatie is; een twijfel, die met het oog op onderhandelingen tusschen ontdekkers dier mijnvelden met kapitalisten in Duitschland gevoerd mij niet geheel ongemotiveerd schijnt.

Tegen de wenschelijkheid der Staatsexploitatie worden door Mr NILANT (23) op zeer talentvolle wijzen de bezwaren opgesomd, en toch moet ik verklaren, dat zelfs alleen de twee gronden voor Staatsexploitatie vermeld in het »Vaderland« van 20 en 21 Augustus 1899 mij reeds voldoende voorkomen om Staatsexploitatie te verkiezen.

Ik wil eerst de bezwaren van Mr. NILANT nagaan en dan de voordeelen van Staatsexploitatie aanwijzen

Hetgeen de Minister van Koloniën bij de behandeling der Indische Mijnwet aanvoert, bewijst niets ten opzichte van de toestanden in Nederland, omdat deze geheel verschillend zijn, terwijl bovendien de Minister van Koloniën voor tin en *steenkolen* de Staatsexploitatie verdedigde. Verder wil ik nog opmerken, dat Mr. NILANT zich vergist, als hij den Minister van Koloniën een tegenstander van Staatsexploitatie acht. In de Tweede Kamer verklaarde de Minister van Koloniën op 9 Maart 1899, dat hij een actief *voorstander is van Staatsexploitatie waar het voordeel zeer waarschijnlijk is.*

Het beroep van Mr. NILANT op het verslag der Maatschappij Bergwerkvereeniging voor Nederland over 1856 en 1857 bewijst niet veel, omdat de omstandigheden in de laatste veertig jaren geheel veranderd zijn; de behoefte aan steenkolen ontzaggelijk is vermeerderd; de kennis der mijnbouw en van de onderzoekingswerken (men denke slechts aan de diamantboringen enz.) met reuzenschreden is vooruitgegaan en eerst in de laatste tijden de groote schatten van onze provincie Limburg bekend zijn geraakt.

Dat de Staat als lichaam minder goed koopman is dan een particulier wil ik *niet* bestrijden, doch ik moet er toch op wijzen, dat de aanhaling uit het verslag in 1880 door de Section centrale van de Belgische Kamer uitgebracht wel toepasselijk is op de spoorwegexploitatie, doch niets aantoont omtrent de Staatsexploitatie van steenkolenmijnen.

De aangehaalde plaatsen uit de bijdrage van Dr. HÜCKINGHAUS kunnen mij evenmin overtuigen: de tweede aanhaling acht ik eerder een grond voor Staatsexploitatie, want een dalen der prijzen onder het niveau der productiekosten is bij steenkolenmijnen in Nederlandsch-Limburg hoogst onwaarschijnlijk.

De productiekosten bij particuliere exploitatie zijn meestal zeer hoog door

---

(23) Mr. A. NILANT pag. 25—38.

te hooge inbrengst der concessie; de grootte van het vastliggend kapitaal maakt bij particuliere ondernemingen een crisis veel gevaarlijker, omdat die ondernemingen dan allicht niet aan hunne verplichtingen kunnen voldoen en een stilstand in de exploitatie schromelijke gevolgen heeft.

De bij die particuliere ondernemingen geplaatste beambten zijn dan veelal gedwongen eene andere betrekking te zoeken; de welvaart, die juist door de exploitatie der mijnen in een vroeger weinig bevolkte streek ontstaan is, houdt dan weder geheel op.

Bij Staatsexploitatie daarentegen heeft eene daling der prijzen hoogstens tengevolge dat de mijnen dat jaar mogelijk een deficit opleveren, hetgeen echter, dit ter geruststelling van belastingschuldigen, op de begrooting van Waterstaat geen groot bedrag zal uitmaken. Eene kunstmatige stijging of daling der prijs is bij Staatsexploitatie eveneens uitgesloten.

Doch de aangehaalde plaats van »Dr. Hückinghaus« bevatte volle waarheid voor het geval, waarvoor zij geschreven is, alleen eene eenvoudige verdere lezing van zijn betoog toont aan dat Dr. Hückinghaus het oog heeft op de «*Landwirthschaft*« en dus de geheele aanhaling niet toepasselijk is op *mijnbouw*.

Ten aanzien der omkoopbaarheid der ambtenaren en hunne neiging om hunne ondergeschikten voor hen persoonlijk te laten werken, wil ik alleen opmerken dat diezelfde bezwaren tegen de beambten eener particuliere onderneming bestaan. Men moet zich toch de werkelijkheid voorstellen; eene naamlooze vennootschap, waarin eenige bekende personen en een paar banken als feitelijke geldschieters deelnemen, en welke in werking treedt, zoodra de concessie tot exploitatie is verkregen, is eigenaresse van of rechthebbende op den mijn. Haar zetel heeft zij in Amsterdam, Rotterdam of eene andere groote plaats, misschien een bijkantoor ergens in Limburg. Het werk wordt verricht door de hoofd- en mindere beambten met de arbeiders in Limburg, welke veel eerder in de verzoeking komen hunne plicht te verzuimen. Ingeval de bepalingen omtrent de veiligheid in acht genomen worden en de exploitatie geregeld doorgaat, is geen sprake van eenige bemoeing van het Staatstoezicht.

Bij Staatsexploitatie daarentegen zal de commissie (of raad) van toezicht op de mijnen uit den aard der zaak contrôle uitoefenen. Natuurlijk toch zullen meerdere ambtenaren moeten benoemd worden om toezicht over de mijnen te houden: en is bij eene ontginning op groote schaal de mijn-ingenieur, hoe bekwaam en ijverig ook, alleen niet hiertoe in staat. Doch die uitbreiding moet evenzeer plaats hebben bij particuliere als bij Staats-exploitatie en kan dus buiten beschouwing blijven.

De opmerking van Mr. Nilant op pag. 33 zijner brochure, dat de *aanvragers* zich arbeid getroost en *geld* aan proefboringen op hoop van zegen hebben uitgegeven, is niet bewezen en niet geheel juist ook. Er waren reeds boringen met veel kosten gedaan en den naam van den ontdekker mistte ik juist, als ik mij niet sterk vergis, onder de namen der concessie-aanvragers over 1898.

De schadevergoeding van den ontdekker, die door ieder concessionaris en ook door den Staat, als deze zich de exploitatie reserveert (naar mijne meening op gronden van recht en billijkheid ook jure constituendo) moet betaald worden; — geldt voor beide wijzen van exploitatie en behoort dus eveneens buiten beschouwing te blijven. Doch bovendien niet die vergoeding is zoo belangrijk en heeft b. v. bij particuliere exploitatie zulk een invloed,

doch wel de te hooge inbreng der concessie (24). Juist het feit dat groote kapitalen met de mijnexploitatie zijn gemoeid is voor mij een grond tot Staatsexploitatie; vooral omdat die benoodigde kapitalen geen bezwaar zijn voor onze Staatsinkomsten, daar genoegzaam vaststaat, dat geene uitgaven als bij de mijnen van Anzin noodig zijn.

Mr. NILANT geeft aan het slot van zijn betoog nog een schets van het mislukte der Staatsexploitatie van de steenkolenmijnen te Kerkrade. De Memorie van Toelichting der wet van 1845 is karakteristiek: »*zonder behoorlijke uitwegen voor het vervoer en het debiet der steenkolen* leveren deze geen voordeel op. Toch hebben zij zuiver per jaar f 3415.92⁵ afgeworpen, ik volg slechts Mr. NILANT en vertrouw op de juistheid van het door hem medegedeelde. Doch Mr. NILANT zal zich misschien verwonderen over *mijne* conclusie. Naar mijne meening toch bewijst dit alles, dat een slecht gelegen mijn zonder verkeerswegen, dus ondanks al die nadeelen, toch aan *directe* voordeelen aan den Staat een saldo van zuiver ruim f 3400 gaf, en daar nu de Staat niet behoeft groote directe winst te behalen, doch alleen in het openbaar belang heeft te handelen is juist dit een bewijs voor mijne stelling.

Mijne stelling is toch niet, dat de Staat evenveel netto-winst kan behalen dan eene particuliere onderneming, doch dat de Staat bij geleidelijke ontginning der steenkolenmijnen zonder noemenswaardige risico *genoegzame* netto-winst kan behalen, daargelaten de indirecte voordeelen, welke bij Staatsexploitatie zeker die van particuliere exploitatie zullen overtreffen. Ingeval toch wel verkeerswegen waren gemaakt, zouden voor 1835 die domaniale mijnen eene belangrijke bate voor de schatkist hebben opgeleverd; dit bewijst reeds het feit, dat de Aken—Maastrichtsche spoorwegmaatschappij de concessie onder die voorwaarden aannam. Na 1845 bewijst dit voorbeeld van Mr. NILANT niets, omdat die mijnen toen in vreemde particuliere administratie waren.

Nu deze bezwaren van Mr. NILANT naar mijne meening door mij voldoende wederlegd zijn, wil ik de voornaamste voordeelen voor Staatsexploitatie opnoemen.

Hoewel ik niet wil beweren, dat de exploitatie der mijnen aan de schatkist eene belangrijke directe bate zal aanbrengen; en zelfs in de eerste jaren mogelijk bij eene eenigszins uitgebreide exploitatie groote uitgaven voor spoor- en andere verkeerswegen zullen noodig zijn, geloof ik, dat reeds genoegzaam de indirecte voordeelen de betere verbinding met de andere deelen van ons land en de daaruit ontstane meerdere welvaart van Limburg de Staatsexploitatie, die toch in theorie zeker het verkieselijkst is, wettigen.

Uit de beraadslagingen bij de behandeling van Art. 35 Indische Mijnwet blijkt dan ook, dat alle sprekers van het beginsel uitgingen, dat de Staat zoo veel mogelijk voordeel mocht trekken uit den mijnbouw. Zelfs bij het eerste afdeelingsverslag waren vele kamerleden het algemeen beginsel toegedaan, dat de groote rijkdommen, die in den schoot der aarde liggen en waarop niemand een verkregen recht heeft ten bate der gemeenschap behooren te komen. Alleen werd toen in de afdeelingen ontkend, dat dit

(24) In de dissertatie van Mr. HUPKENS VAN DER ELST vind ik op pag. 37 bij Art 16 Wet van 1810 aangeteekend, dat bij de concessie „*Ernst*" de vinder eene schadeloosstelling van 5000 fl. heeft ontvangen.

beginsel zou moeten leiden tot Staatsexploitatie of tot het uitsluitend op den voorgrond stellen van rechtstreeksche voordeelen voor den Staat. Gelijk bekend werd de motie-VAN KOL verworpen, en wanneer de Heer VAN KOL niet door zijne erkenning van een recht van den eigenaar van den bovengrond zijn eigen geesteskind voor twee derde had vermoord, geloof ik, dat meer stemmen voor die motie waren geweest.

Het denkbeeld van den Heer PIJTTERSEN om den Staat tot mede-oprichter en mede-aandeelhouder te maken heeft eene nagenoeg onmogelijke Staatcontrôle tengevolge en geeft veel meer risico, vooral daar de tegenwoordige Nederlandsche wetgeving op de naamlooze vennootschappen zelfs verre van volmaakt is.

Zelfs Mr. GODIN DE BEAUFORT verklaarde in de eerste Kamerzitting van 19 Mei 1899, dat het streven naar directe voordeelen voor den Staat, Staatsexploitatie wettigde en Staatsexploitatie aan minder risico was verbonden, omdat bij particuliere exploitatie de concessies meestal te duur worden ingebracht.

De voornaamste voordeelen voor Staatsexploitatie zijn o. a.:

1°. *De Staat kan dan over eene voldoende steenkolenreserve absoluut beschikken.*

Ingeval van oorlog en andere buitengewone omstandigheden is thans ons land geheel afhankelijk van het buitenland, hetgeen in gewone omstandigheden reeds nadeelen geeft.

2°. *In het belang van industrie en consumenten kan de Staat kunstmatige prijsverhoogingen tegengaan en trustmachinatiën beletten* (25).

3°. *De Staat kan alleen dan directe voordeelen uit mijnbouw genieten.*

Ik wees er reeds op, dat eene particuliere onderneming meer winsten zal verkrijgen dan de Staat — doch zelfs een klein direct voordeel voor den Staat toont de wenschelijkheid van Staatsontginning aan. De tegenstanders van Staatsexploitatie wijzen herhaaldelijk op de indirecte voordeelen, die de Staat zou genieten zonder risico bij particuliere exploitatie. Eigenaardig is echter, dat deze dan vergeten, dat de Staatsontginning zelfs als de particuliere onderneming evenveel beambten heeft, en alle aandeelhouders hunne winsten uitgeven in Nederland, zoodat de meerdere welvaart indirect de Staatsgemeenschap ten goede komt, *zeker gelijke zoo niet hoogere indirecte voordeelen geeft.* Bovendien bij particuliere administratie heeft de Staat wel degelijk risico, wanneer door slechte of niet-ontginning de welvaart vermindert.

Bij de meeste particuliere ondernemingen komen de winsten slechts ten bate van enkelen; meermalen zelfs zullen de oprichters der vennootschap tot exploitatie zulke overdreven voorspiegelingen hebben gedaan, dat eenige millioenen uit de zakken der aandeelhouders in die der concessionarissen overgaan. Die aandeelhouders zullen dan hunne behoeften en hunne levenswijze moeten beperken, en indirect zal ook daardoor weder de algemeene welvaart worden geschaad.

Volkomen eens ben ik het dan ook met Mr. PIEPERS, waar deze schrijft: »*Daartoe nu mag de Staat niet medewerken, daarom mag hij ook, waar deze voorbeelden reeds bestaan, het voorkomen van zulke handelingen niet ignoreeren.* Het is waar die voorbeelden hebben zich in Nederlandsch-Indië

(25) Mr. M. C. PIEPERS. De Indische Mijnwet enz. pag. 38—41 zou wenschen, dat het bedrijfskapitaal en het kapitaal voor inbreng der concessie door de Regeering werden goedgekeurd.

voorgedaan, doch in Limburg zijn de reeds verleende concessies voor het meerendeel niet in exploitatie, en in ieder geval kunnen zich zeer gemakkelijk bij particuliere administratie in Limburg dezelfde bezwaren voordoen.

De middelen, die Mr. PIEPERS (26) tegen deze verkeerde praktijken aangeeft, kunnen door gewetenlooze speculanten en oprichters van naamlooze vennootschappen steeds ontdoken worden. In ieder geval zouden dergelijke bepalingen niet in een mijnwet te huis behooren, doch in een wet tot wijziging of aanvulling onzer wetgeving op de naamlooze vennootschappen, welke zeer verouderd is en tot allerlei malversatiën aanleiding geeft.

Ik moet er echter uitdrukkelijk op wijzen, dat het feit, dat Mr. PIEPERS dergelijke waarborgen terecht noodig acht, implicite de sterkste veroordeeling van particuliere administratie inhoudt, terwijl al die gevaren bij ontginning van Staatswege niet aanwezig zijn.

Door ontginning van Staatswege wordt aan niemand eenig nadeel gedaan; de Staat reserveert zich de mijnvelden krachtens zijn eigendomsrecht; veelal zullen de opsporingen ook van Staatswege vooraf zijn geschied. De Staat kan ten behoeve van de daartoe noodige werken bij niet toestemming of tegenwerking van den eigenaar van den bovengrond (die toch *op* en *in* zijn grond nòch het graven, nòch het maken van schachten, nòch het doen van boringen behoeft te dulden) gemakkelijk tot onteigening van het voor die werken benoodigd terrein overgaan. De ingenieurs, die met die opsporingen belast worden, ontvangen hun inkomen van den Staat.

Heeft een ander die opsporingen gedaan, welnu dan bestaat ook voor den Staat de verplichting dien eersten vinder schadeloos te stellen. Waarin die schadeloosstelling naar mijne meening behoort te bestaan, hoop ik bij de behandeling van mijn schets Mijnwet aan te toonen.

De aanvragers, die geen eerste vinders zijn, hebben niets uitgegeven en dus ook geen nadeel, hoogstens kan bij hen sprake zijn van het verlies van eenig voor hen bij concessie-verleening aanwezig voordeel.

4°. *Staatsexploitatie is aan minder risico verbonden, omdat bij particuliere exploitatie de mijnen meestal te duur worden ingebracht.*

Aangezien toch de Staat geen concessie noodig heeft, vervalt uit den aard der zaak elke waardebepaling daarvan, en komt casu quo alleen de schadevergoeding voor den eersten vinder in aanmerking.

5°. *Bij Staatsexploitatie kunnen de daarvoor aangestelde ambtenaren ook de particuliere exploitatie controleeren.*

Bij iedereen bestaat de overtuiging, dat Nederlandsch-Limburg rijke steenkolenmijnen bevat; en dat tot heden om verschillende redenen slechts een zeer klein gedeelte in exploitatie is; terwijl eene uitgebreide exploitatie zeer gewenscht zou zijn. Het toezicht daarop kan zelfs bij algeheele particuliere exploitatie onmogelijk door één persoon uitgeoefend worden. De Raad van Toezicht op de mijnen (of de voor dat toezicht aangestelde ambtenaren) moet zich met de Staatsexploitatie belasten — en zal niet veel talrijker behoeven te zijn dan bij enkel particuliere exploitatie. Bij Staatsexploitatie behoeft dat corps alleen door meer subalterne beambten en arbeiders aangevuld te worden. Zelfs in détails kan dan de particuliere exploitatie beter gecontroleerd worden.

Ten slotte pleit het feit, dat de tegenwoordige Regeering noodig heeft geacht, nu iedereen de noodzakelijkheid inziet om de Fransche wet van

(26) Mr. PIEPERS pag. 40, 41.

1810 door een nieuwe wet te vervangen, en reeds eene commissie is benoemd om te onderzoeken of een gedeelte van het beschikbare steenkolenterrein van Staatswege behoort te worden ontgonnen, niet het advies dier commissie of eene algeheele herziening af te wachten, doch ter voorziening in de eerste leemten deze partieele herziening in te dienen, *voor het systeem om in den regel van Staatswege te doen exploiteeren.*

De Staat toch bleek feitelijk machteloos de concessionarissen tot behoorlijke exploitatie te dwingen. Dit nu is wel het sprekendst bewijs tegen particuliere exploitatie; door het niet of slecht ontginnen mist toch de Staatsgemeenschap niet alleen behalve de directe ook de indirecte voordeelen, doch bestaat noch het veel grooter nadeel, dat steenkolenmijnen in Nederlandsch-Limburg als van geringe of althans twijfelachtige waarde beschouwd worden.

Nu berust een dergelijk wantrouwen wel op valsche gronden, daar de concessionarissen meestal een goede kans afwachten om hunne concessie over te dragen of om andere persoonlijke redenen niet tot ontginning overgaan en althans hunne nalatigheid niets bewijst tegen de meerdere of mindere waarde van den mijn; doch voor het niet ingelicht publiek maakt het den indruk, dat de mijnbouw in Limburg wegens de geringe waarde der mijnvelden weinig redenen van bestaan heeft. Die slechte indruk maakt het voor ernstige concessionarissen moeielijk op gunstige voorwaarden kapitaal te krijgen, terwijl ook aan de Regeering veel gemakkelijker de gelden voor Staatsexploitatie zullen worden toegestaan, wanneer de overtuiging ingang heeft gevonden, dat de risico bij exploitatie der mijnen in Nederlandsch-Limburg gering is.

Toch schijnen alle middelen tegen de nalatigheid van concessionarissen onvoldoende. Tegen een waarborgkapitaal, dat bij niet ontginning aan de schatkist vervalt, bestaan blijkens de memorie van toelichting groote bezwaren. De vervallenverklaring en de executie geeft aanleiding tot allerlei twijfelachtige rechtskwestiën, zoowel jure constituto als jure constituendo, gelijk ik bij de behandeling van het ingediend wijzigingsontwerp hoop aan te toonen.

Bij Art. 6 van dat ontwerp wordt in de memorie van toelichting er op gewezen, dat een «homme de paille» de concessie zou kunnen inkoopen, en dit weder eene nieuwe vervallenverklaring zou tengevolge hebben. Doch juist deze erkenning in de memorie van toelichting bewijst, dat de Staat *nooit* geheel de nalatigheid van den concessionaris kan voorbijkomen. Met het voorloopig verslag ben ik toch volkomen eens, dat de 25 pCt. van Art. 6 vooreerst om Art. 525 B. R. onnoodig; en bovendien onbillijk tegenover den onvermogenden concessionaris zijn, terwijl den onwillige en den speculant niet door deze 25 pCt. worden afgeschrikt.

Om al deze redenen meen ik, dat Staatsexploitatie van het geheele beschikbare gedeelte der kolenvelden van Nederlandsch Limburg in vergelijking met particuliere exploitatie zeer belangrijke voordeelen oplevert. Zelfs als de Staat niet binnen een kort tijdstip om financieele redenen, b. v. omdat mijnbouw niet terstond interest afwerpt met de ontginning (nà zoo noodige exploratie) van alle mijnvelden wenscht te beginnen, zie ik in het algemeen belang (en dit moet toch de overwegende factor zijn, vooral wanneer niemand's recht daardoor benadeeld wordt) geen enkel motief de andere velden met het oog op eene gelijktijdige ontginning voor particuliere exploitatie te bestemmen.

Alle mogelijk direct voordeel verliest de Staat toch door eene dergelijke beslissing; wanneer slechts enkele voordeel van die particuliere administratie genieten, bestaat voor de welvaart in Limburg en het algemeen belang geen enkel motief niet te wachten; en in ieder geval zijn de nadeelen eener naasting voor de Staatsgemeenschap veel grooter dan het nadeel, dat eenige mijnvelden niet eveneens terstond van Staatswege worden geexploiteerd.

Doch ook tegen eene spoedige exploitatie van al de beschikbare mijnvelden kan naar mijne meening geen financieel bezwaar bestaan voor den Staat, in vergelijking b. v. met de drooglegging der Zuiderzee, die toch naar alle waarschijnlijkheid een deficit voor den Staat zou opleveren; en met andere werken van openbaar nut, welke de Staat zelf uitvoert of waarvoor hij subsidie geeft; daar toch steeds voor dergelijke uitgaven kan geleend worden.

Daar echter algeheele Staatsexploitatie wel voorloopig tot de pia vota zal behooren, wil ik in deze algemeene beschouwingen ten slotte nog behandelen de vraag: «*Moet aan particulieren gegeven worden een recht van eigendom of erfpacht of jus sui generis; en moet dat recht aan eene ontbindende voorwaarde verbonden zijn.*

Uit het reeds aangevoerde blijkt, dat de wet van 21 April 1810 aan den concessionaris gaf een werkelijk eigendomsrecht, hetgeen volgens Art. 7 dier Wet alléén door onteigening kan verloren gaan.

De bepaling van Art. 49 der Wet van 1810 geeft, ingeval van nalatigheid in de ontginning, aan de regeering eene discrétionaire macht, doch in zoo onduidelijke bewoordingen, dat de Minister van Waterstaat de indiening van het wijzigingsontwerp van 17 April 1899 heeft noodzakelijk geacht.

Uit het voorloopig verslag van 8 Augustus 1899 blijkt duidelijk, dat tegen het jure constituto krachtens Art. 7 der wet van 1810 bestaand eigendomsrecht met het oog op Art. 151 Grondwet groote bezwaren bestaan. Zoolang men aan den mijnconcessionaris, behoudens de in het tweede lid van Art. 7 der Wet van 1810 bepaalde authorisatie der regeering voor verkoop en verdeeling der mijn een volkomen onherroepelijk eigendomsrecht geeft, zullen er allerlei bezwaren zich voordoen. De Fransche wet van 27 April 1838 heeft gedeeltelijk die bezwaren voorkomen door de concessie in te trekken.

Of eene dergelijke intrekking der concessie echter wel geoorloofd is, meen ik te moeten betwijfelen.

Het zij mij vergund nader te preciseeren: De Staat, die krachtens Art. 576 B. W. jure privato eigendomsrecht (en geen hoogheidsrecht of regaal) op het mijnveld heeft, staat dat recht onder eenige bedingen af aan den aanvrager om concessie. Dit is niets anders dan een koop en verkoop, de eigendomstitel voor den mijneigenaar is de *concessie*. Met het oog op veiligheid en andere gronden is die mijneigendom reeds door de wet van 1810 aan eenige beperking (zie hoofdzakelijk Art. 7 2de lid dier wet) onderworpen. Nu doet het naar mijne meening niets ter zake, dat bij het verleenen dier concessie de Staat bovendien jure publico optreedt.

De beperking van het *jus non utendi* van den mijnconcessionaris is op zichzelf beschouwd niet in strijd met Art. 151 Grondwet, doch, zoolang Art. 7 der Wet van 1810 onveranderd bestaat, moet dat eigendomsrecht geacht worden; de ingediende wijzigingswet had dus ook Art. 7 Wet van 1810 moeten intrekken of moeten wijzigen door er bijv. aan toe te voegen

de woorden: «*Behoudens het recht van den Staat om bij niet-ontginning of nalatigheid in de ontginning de concessie in te trekken of te verkoopen volgens de wet, verschaft de concessie enz.* Of eene dergelijke bepaling ten aanzien der reeds bestaande concessiën veel gevolg zou hebben is nog aan twijfel onderhevig.

Toch is zelfs jure constituto mogelijk den nalatigen concessionaris tot ontginning te dwingen. De acte van concessie toch is de eigendomstitel van den mijnconcessionaris, *alleen* die acte van concessie bepaalt de uitgebreidheid van diens recht. Het eenige middel nu om jure constituto den concessionaris te dwingen is eene volkomen juiste omschrijving der bedingen, waaraan de concessie verbonden is, en aan de niet voldoening dier bedingen te verbinden de voorwaarde van verval der concessie. Onder die bedingen moet dan vooral opgenomen worden de verplichting van den concessionaris om binnen één jaar met de ontginning aan te vangen en regelmatig met die ontginning door te gaan. Door eene bepaling, dat de concessionaris een waarborgkapitaal zal moeten storten, waarvan hem, gelijk bijv. bij de in 1879 verleende concessie »Carl« 80 pCt. wordt teruggegeven, in vier termijnen telkens, wanneer een bepaald bedrag aan ontginningswerken is uitgegeven, kan misschien eenige dwang tot ontginning worden uitgeoefend. De ontbindende voorwaarde, die bestaat in de nalatigheid met de ontginning aan te vangen en geregeld voort te gaan, strijdt naar mijne meening niet met de bepaling van Art. 1292 B. W.

Toch kan de uitlegging der concessie tot allerlei procedures aanleiding geven; zoodat de 20 pCt. van het waarborgkapitaal, die de Staat behoudt, althans eenigszins eene vergoeding zijn voor de moeilijkheden en de processen, die de Staat genoodzaakt kan zijn te voeren ingeval van niet-ontginning of niet-nakoming der in de concessie vermelde bedingen. Steeds echter kan ik mij jure constituto slechts een middel voorstellen, waardoor de Staat tot opvolging der gemaakte bedingen kan noodzaken; namelijk eene poenale sanctie: doch altijd zal feitelijk bij niet-ontginning, zoolang de concessionaris eigendom heeft, alles zich oplossen in een proces tot schadevergoeding.

Om al deze bezwaren moet althans jure constituendo nooit aan den concessionaris *eigendom* verleend worden.

In titel III van de pas aangenomen Indische Mijnwet wordt dan ook zeer terecht geen recht van eigendom aan den concessionaris verleend; terwijl in Art. 37 der Indische Mijnwet de gevallen worden opgesomd, waarin de concessionaris wordt vervallen verklaard. De concessie zelf blijft dan bestaan, en kan dus verkocht worden, dit schijnt hoofdzakelijk bepaald in het belang van crediteuren.

Buiten beschouwing kan hier blijven de vraag of eene concessie voor *vijf en zeventig jaar* al dan niet tot roofbouw behoeft aanleiding te geven. Ik meen dit te moeten betwijfelen, omdat in de concessie daartegen kan gewaakt worden, vooral wanneer geen eigendom, doch een jus sui generis wordt verleend. Dit recht gelijkt juridisch het meest op een recht van erfpacht; — de cijns ten behoeve van den Staat kan vergeleken worden met de jaarlijksche pacht; ten aanzien der vervreemding van dat recht van erfpacht, hetzij voor het geheel of gedeeltelijk behoort eveneens de authorisatie van den Staat verplichtend te zijn.

De niet-ontginning of niet behoorlijke ontginning kan gevoegelijk met het misbruik van Art. 780 B. W. worden gelijkgesteld, en volgens Art. 782

B. W. kan bij overeenkomst van de wettelijke bepalingen worden afgeweken. Zoo zou het misschien aanbeveling verdienen dat recht van erfpacht op een mijn aan een zeer korten termijn te verbinden, binnen welken de Staat als eigenaar het zou kunnen doen ophouden.

Ingeval men het recht van den mijnconcessionaris tot een jus sui generis wenscht te maken, moet men dit uitdrukkelijk voor hypotheek vatbaar verklaren.

Het jure constituto gegeven recht van eigendom is, zelfs al wordt het wijzigings-ontwerp aangenomen, zeer gevaarlijk voor de hypothecaire obligatiehouders of hypothecaire crediteuren. Een niet- of slecht ontgonnen mijn heeft toch geen verkoopwaarde en bij vervallenverklaring, gerechtelijke verkoop of intrekking der concessie zullen ook voor de hypothecaire crediteuren zeer groote nadeelen ontstaan.

Heeft de concessionaris nu een recht van eigendom, dan wordt eerder aan hem hypotheek verleend. De crediteur ziet in dien eigendom een grootere waarborg; — weet hij echter, dat de concessionaris slechts een recht van erfpacht heeft door inzage der wet, en wordt in de wet als vereischte gesteld, dat de concessie als titel van aankomst binnen drie maanden aan het kadaster moet worden ingeschreven en tevens in de »Staatscourant« en een provinciaal blad wordt bekend gemaakt met vermelding van den datum waarop en de gemeente waar die inschrijving heeft plaats gehad, dan kan hij geen verlies lijden.

Vóór de inschrijving en bekendmaking moest het den concessionaris op straffe van verval zijner concessie ongeoorloofd zijn met de exploitatie te beginnen.

Ingeval men mij mocht tegenwerpen, dat ik door zulke strenge bepalingen de particuliere mijn-industrie zou afschrikken, dan ontken ik dat ten sterkste. Alleen die vennootschappen en particulieren, die uit speculatie en niet ernstig eene concessie wenschen te verkrijgen of over de geringe middelen beschikken worden geweerd. Wat mijn gevoelen betreft, het dan geringere aantal aanvragen acht ik geen bezwaar, omdat dan des te eerder tot Staatsexploitatie wordt overgegaan.

Hiermede meen ik ook deze laatste vraag voldoende beantwoord te hebben.

TWEEDE DEEL.

HOOFDSTUK ÉÉN.

Opmerkingen naar aanleiding van het Ontwerp-Wijzigingswet van 17 April 1899.

Reeds in het eerste deel dezer brochure wees ik er op, dat dit Ontwerp voor den Staat geen reden kan zijn om de beslissing op de hangende aanvragen open te houden, en dit wel des te meer, omdat dit Ontwerp op het verouderd beginsel der wet van 21 April 1810 steunt, en de aanneming daarvan de Staatsexploitatie niet bevorderlijk zal zijn.

In het Voorloopig Verslag, naar aanleiding van dit Ontwerp den 8 Augustus 1899 vastgesteld, werd dit ook zoo ingezien, en de vraag gedaan welk verband bestaat tusschen de benoeming eener mijncommissie bij Koninklijk Besluit van 17 April 1899, *Stbl.* no. 50 en dit, bij Koninklijke Boodschap van denzelfden datum, ingediende Wetsontwerp. Naar mijne meening bestaat tusschen beide feiten meer strijd dan verband. Al geeft volgens enkele leden (*Voorloopig Verslag,* pag. 2) de samenstelling dier commissie weinig hoop op een advies in de richting van Staatsexploitatie; de mogelijkheid en naar mijne volle overtuiging ook de wenschelijkheid van Staatsexploitatie zou juist een motief zijn om dit ontwerp niet in te dienen; vooral omdat iedereen wenscht dat in ieder geval de Staat meerdere inkomsten uit de mijnontginning trekt.

Juist met het oog op het advies dier Staatscommissie, die toch ongetwijfeld zal adviseeren de verouderde wet van 1810 door eene nieuwe wet te vervangen, waarin waarschijnlijk het eigendomsrecht van den concessionaris wordt afgeschaft, omdat dit met het oog op Art. 151 Grondwet, ten aanzien der bestaande concessie althans, tot moeielijkheden aanleiding geeft; of eene uitgebreide wijziging dier wet van 1810 zal in overweging geven, is het volkomen te verdedigen, gelijk ik uitvoerig in het eerste deel mijner brochure aantoonde, geene beslissing op de hangende aanvragen te nemen, doch geheel irrationeel door deze wijzigingswet, die praktisch weinig gevolg zal hebben o. a. om het in de Memorie van Toelichting ad *Art.* 6, *op pagina* 4 opgemerkte, eene uitgebreide herziening der wet van 1810 te verschuiven ad calendas graecas en juist tengevolge dezer wet tot exploitatie door particulieren, die onmachtig of onwillig zijn, te dwingen.

Ingeval die particulieren toch naar aanleiding van de aanmaning met de

ontginning een aanvang maken, zal dit alleen zijn om eene voor hen nog nadeeliger executie tegen te houden; doch met ijver zal eene dergelijke exploitatie toch zeker niet geschieden.

Ongetwijfeld is niet-exploitatie toch beter dan eene slechte exploitatie, en zal het voor het algemeen belang voordeeliger zijn ingeval die nalatige concessionarissen in hun dolce far niente niet gestoord worden; deze wijzigingswet wordt ingetrokken, en nà het advies der commissie eene nieuwe regeling bij de wet wordt gemaakt, welke ook ten aanzien der vervallenverklaring op de reeds bestaande concessiën wordt toepasselijk verklaard, zoodat dan van diezelfde concessievelden een krachtige exploitatie kan plaats hebben. In het ontwerp-Mijnwet door mij in het volgende hoofdstuk verdedigd is in Artikel 54 rekening gehouden met de bepaling van Art. 151 Grondwet, en zijn alleen de bepalingen omtrent de vervallenverklaring der concessie en het toezicht op de bestaande concessies toepasselijk verklaard, waardoor het *jus abutendi* van den mijneigenaar (volgens Art. 7 der Wet van 21 April 1810) slechts is beperkt doch niet ontnomen. De executoriale verkoop van dit ontwerp, door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid ingediend, is toch veel meer in strijd met de Grondwet en het het jus abutendi van den mijneigenaar, dan de vervallenverklaring van Art. 43 mijner schets eener Mijnwet. De Regeering heeft blijkens de benoeming der mijncommissie en de haar gegeven opdracht gedacht aan geheele of gedeeltelijke Staatsexploitatie; zeer juist wees het Voorloopig Verslag er dan ook op, dat bij den twijfel òf de Staat tot Staatsexploitatie kan overgaan zonder concessie in dit ontwerp van 17 April 1899 op dat punt eene wijziging in de Mijnwet van 1810 moet worden gebracht.

In mijne algemeene beschouwingen wees ik er op, dat de Staat volgens Art. 576 B. W. den eigendom bezit, en dus het recht zich de exploitatie der mijnen geheel of gedeeltelijk te reserveeren, dat echter hieromtrent jure constituto twijfel kon bestaan, al is mijn persoonlijk gevoelen, dat de Staat geen concessie behoeft, en de concessie slechts de eigendomstitel van den tweeden eigenaar is. Toch is die twijfel de reden waarom ik in Artikel vier mijner schets uitdrukkelijk dat recht van reserve voor Staatsexploitatie heb opgenomen, en één mijner bezwaren tegen de hoofdstrekking van dit wijzigingsontwerp; hetgeen toch, wanneer tot Staatsexploitatie wordt overgegaan, zal moeten worden ingetrokken of veranderd.

Doch ook al neemt men de urgentie aan van aanvulling of wijziging van artikel 49 der Wet van 21 April 1810; en al behoudt men het beginsel dier wet, dan nog bestaan vele bezwaren tegen dit ontwerp en voornamelijk tegen Artikel drie en volgende.

De opmerking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, dat het verval van een waarborgkapitaal aan den Staat niet voldoende zal blijken om de ontginning te bevorderen, is volkomen juist; alleen kan dit eene vergoeding zijn voor de vele moeiten en processen, die de Staat zal moeten voeren om den concessionaris te dwingen de hem bij de concessie opgelegde verplichtingen te vervullen. Als voorstander van liefst algeheele Staatsexploitatie voel ik niets voor het z. g. bezwaar dat personen, wien het ernstig om exploitatie te doen is, zich laten afschrikken van het aanvragen van eene concessie.

De opmerking in het Voorloopig Verslag van 8 Augustus 1899, dat in

de Mijnwet zelve bepalingen omtrent veiligheidsmaatregelen, arbeids- en rusttijden, verzekering tegen ongevallen behooren opgenomen te worden, acht ik onjuist, voorzoover deze niet in een arbeidswet of een verzekeringswet tegen de geldelijke gevolgen van ongelukken behooren, moeten deze juist aan de uitvoerende macht worden overgelaten.

De opmerking op pagina 2 in fine van het Voorloopig Verslag gemaakt, om de voorschriften der artikelen 6 en 42 der Wet van 1810 aan te vullen, is gelukkig niet in eenig artikel van dit wijzigingsontwerp geformuleerd. De eerste en voornaamste wijziging die in de Wet van 1810 noodig is, is toch de afschaffing dier beide artikelen, welke zelfs in de wet van 1810 niet passen; en juist het gevolg van een compromis zijn; gelijk ik in het eerste deel dezer brochure in extenso heb aangetoond.

Ingeval men met den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid dit ontwerp als eene afwijking van Art. 7 der Wet van 1810 beschouwt, moet ik met «sommige leden«, gelijk in het Voorloopig Verslag § 2, pagina 3 staat, dit in strijd met artikel 151 Grondwet, achten. Doch men kan nog argumenteeren, dat dit geene afwijking is van Artikel 7 der Mijnwet, de concessie volgens de Wet van 1810 geeft toch wel is waar de «*propriété perpétuelle de la mine*«, doch alleen in de veronderstelling, dat de concessionaris de hem bij de acte van concessie opgelegde verplichtingen nakomt. De eigendom van den mijn volgens de Wet van 1810 is dus eene eigendom onder ontbindende voorwaarde. De onduidelijke bepaling van Art. 49 der Wet van 1810 gaat van dezelfde veronderstelling uit, anders toch zou zij aan den Minister niet de bevoegdheid geven, daarin te voorzien »*ainsi qu'il appartiendra*» De Fransche Wet van 27 April 1838 is wel eene uitvoeringswet van Artikel 49 der wet van 1810, doch regelt eene geheel andere kwestie n. m. het geval van overstrooming, dus van gedwongen niet-exploitatie niet van opzettelijke nalatigheid in die exploitatie. Die wet van 27 April 1838 behandelt dus de vraag, hoe moet gehandeld worden, wanneer het object van rechten n. m. de mijn niet of tijdelijk niet exploitabel is zonder gevaar; het ontwerp wijzigingswet daarentegen welke maatregelen moeten genomen worden, wanneer het subject van rechten de concessionaris niet geschikt is die exploitatie uit te oefenen, hetzij uit onmacht, hetzij uit onwil.

Hetzij mij vergund thans de voorgestelde artikelen te behandelen, die ik gemakshalve in mijn betoog zal opnemen.

Artikel één.

De houder eener concessie, verleend krachtens artikel 5 der Wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) kan door ons nalatig worden verklaard in de behoorlijke ontginning van de mijn, waarop de concessie betrekking heeft, ingeval hij, na vanwege onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, bij deurwaardersexploit te zijn aangemaand:

a. hetzij om de ontginning der mijn, waarop de concessie betrekking heeft aan te vangen, regelmatig voort te zetten of weder op te vatten;

b. hetzij, tot nakoming van publiekrechtelijke verplichtingen, hem ter zake der ontginning bij wettelijk voorschrift of bij de akte van concessie opgelegd;

binnen den bij het exploit gestelden termijn in gebreke is gebleven aan die aanmaning te voldoen.

De woorden „*houder der concessie*" acht ik volkomen juist, omdat het mogelijk is dat bij eene nieuwe wijzigingswet de concessionaris geen recht van eigendom doch een „jus sui generis" bezit, en deze wijzigingswet hieromtrent niets wil beslissen.

De woorden „*publiekrechtelijke verplichtingen*" zijn verre van duidelijk, waarschijnlijk worden door den Minister bedoeld, *de verplichtingen den concessionaris bij de wet of koninklijk besluit opgelegd.* Men kan echter ook alleen de bepalingen van Artt. 32—46 der Wet van 1810 daaronder verstaan, doch vat men het woord „*publiekrechtelijk*" streng op; — dan behooren de verplichtingen volgens Art. 42 tot en met 46 der Wet van 1810 hier zeker niet toe, als zijnde zuiver „*privaatrechtelijk*".

De afschaffing van Art. 49 der Wet van 21 April 1810 is zeker onjuist, omdat deze wet alleen het geval regelt, dat „*l'exploitation est restreinte ou suspendue*" door toedoen van den concessionaris.

Wat Art. 1—*a* aangaat, is het billijk, dat eene aanmaning eerst geschiedt, wanneer de concessionaris nà één jaar nog geen begin heeft gemaakt met de exploitatie.

Naar mijne meening moet de duur van den termijn in de wet bepaald worden, en bijv. op een maand gesteld worden.

De aanmaming, waarvan dit artikel spreekt, moet steeds voorafgaan, en is nagenoeg gelijk aan de door mij in artikel twee en veertig mijner schets voorgestelde aanmaning door de Regeering of door den raad der mijnen.

Het te koop aanbieden eener ingetrokken concessie, zooals bij Artikel zes der Fransche Wet van 27 April 1838 is bepaald, is juridiek onmogelijk. De eigendom van den mijn ontstaat eerst door de concessie, wat althans de eigendom van den concessionaris betreft, en is van die concessie afhankelijk en zonder die concessie *niets*. Het eenige, wat men als juridieke constructie kan aannemen, — ik wees er reeds zoo even op, is een eigendom onder ontbindende voorwaarde, dien de concessionaris verkrijgt van de Staatsgemeenschap krachtens het aan den Staat toekomend eigendomsrecht. Wordt die ontbindende voorwaarde, b.v. *het niet aanvangen, regelmatig voortzetten of weder opvatten*, vervuld, dan vervalt de concessie, en komt het vroeger geconcedeerde object weder aan den Staat terug, die daarover weder kan beschikken.

Artikel twee.

Indien, nà het verstrijken van den bij het exploit gestelden termijn, de houder der concessie in gebreke is gebleven, ten genoegen van onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, aan de in artikel 1 bedoelde aanmaning te voldoen, geeft deze hiervan kennis aan de Gedeputeerde Staten der provincie, waar binnen de mijn is gelegen en bij deurwaardersexploit aan den houder der concessie.

Binnen ééne maand, nà de in het vorige lid bedoelde kennisgeving aan den houder der concessie, wordt, op vooraf door Gedeputeerde Staten aan te wijzen dag, uur en plaats, van

welke aanwijzing door dit College aan den houder der concessie wordt mededeeling gedaan, dezen gelegenheid gegeven om ten overstaan eener commissie uit Gedeputeerde bezwaren tegen de uitspraak van onzen Minister in te brengen.

Van die bezwaren wordt, door de in het vorige lid bedoelde commissie, proces-verbaal opgemaakt hetwelk met het advies, van Gedeputeerde Staten aan onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid wordt toegezonden.

Over aangevoerde bezwaren wordt door Ons, den Raad van State (afdeeling voor de geschillen van bestuur) gehoord, beslist, en, ingeval die niet gegrond worden verklaard, de nalatigverklaring, bedoeld in artikel I uitgesproken.

Heeft de houder der concessie geen gebruik gemaakt van de hem in het tweede lid geboden gelegenheid tot het inbrengen van bezwaren, dan doen Gedeputeerde Staten hiervan, vergezeld van een advies ter zake de nalatigverklaring, mededeeling aan onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Over de nalatigverklaring wordt in dit geval door Ons beslist.

De opmerking op pag. 5 van het 8 Augustus 1899 ingediend voorloopig verslag, dat in het eerste lid van dit artikel, dezelfde woorden moesten staan als in het slot van Art. I is volkomen juist, „*binnen één termijn*" is toch geheel iets anders dan „*na dien termijn*".

Het is voor den houder der concessie beslist onmogelijk bezwaren tegen de „*uitspraak*" van den Minister in te brengen, om den eenvoudigen reden, dat er nog geen „*uitspraak*" bestaat.

De Raad van State behoort ook ambtshalve over bezwaren, die niet aangevoerd zijn te kunnen beslissen. In het voorloopig verslag wenschte men ook, dat de Raad van State werd gehoord, al had de concessionaris van de hem in het tweede lid van dat artikel gegeven gelegenheid geen gebruik gemaakt. Ten onrechte meende men echter in het voorloopig verslag, dat de concessionaris nog voor den Raad van State voor zijne belangen kon opkomen. Het tegendeel toch blijkt naar mijne meening uit het voorgesteld artikel, de Raad van State dient alleen van advies aan de Regeering.

Zoolang de Minister geen wijziging wenschte voor te stellen in het toezicht op de mijnen volgens de wet van 1810; — moest hij dit wel opdragen aan Gedeputeerde Staten. Jure constituendo wensch ik dit op te dragen aan den raad der mijnen; — die wanneer tot Staatsexploitatie wordt overgegaan zeker noodzakelijk is, zoodat dus ook hierom beter ware geweest met de indiening van dit Ontwerp ware gewacht.

Praktisch zal nà de aanneming van artikel één de toepassing van artikel twee wel feitelijk onnoodig blijken. De mijn is toch voor hypotheek vatbaar, en in iedere acte van hypothecaire leening zal toch wel eene bepaling worden opgenomen, dat bij niet-ontginning of bij staking dier ontginning de hypothecaire schuldeischer bevoegd zal zijn over te gaan tot verkoop volgens Art. 1223 B. W. Die verkoop is dan al lang afgeloopen alvorens de behandeling voor de commissie uit de Gedeputeerde Staten plaats heeft.

Neemt men echter aan, dat de hypothecaire schuldeischers hiermede onbekend zijn, dan wordt hen zonder eenige reden een groot en onbillijk nadeel toegebracht. Iedereen weet toch dat een onroerend goed veel meer opbrengt bij

een verkoop krachtens Art. 1223 B. W. dan bij een verkoop voor de Rechtbank. Veel billijker is dan ook eene bepaling als door mij voorgesteld in Artikel twee en veertig mijner schets, waarbij aan de daargenoemde crediteuren gedurende drie maanden nà de beteekening der kennisgeving vanwege de Regeering of den raad der mijnen gelegenheid wordt gegeven voor hunne rechten op te komen.

Juist deze bepaling geeft aan den onwilligen concessionaris ten nadeele zijner schuldeischers en het algemeen belang eene premie op zijne nalatigheid; hij laat toch de verkoop volgens dit Ontwerp rustig doorgaan, en de mijn voor een spotprijs door een homme de paille inkoopen.

ARTIKEL DRIE.

Het Koninklijk besluit, waarbij de nalatigverklaring is uitgesproken, wordt in de „Nederlandsche Staatscourant" openbaar gemaakt. Daarna zal, met afwijking van het bepaalde in artikel 7 der wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) worden overgegaan tot openbaren verkoop van de mijn.

Te dien einde zal het, in het eerste lid bedoelde „Koninklijke Besluit" ten verzoeke van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, aan den houder der concessie bij deurwaardersexploit worden beteekend, onder aanzegging, dat, uit krachte der te diens laste uitgesproken nalatigverklaring van Staatswege zal worden overgegaan, tot den gerechtelijken verkoop van de mijn met alles, wat, zoowel onder als boven den grond naar aard en bestemming, daarmede een onroerend geheel uitmaakt, en met vermelding van:

a. de grootte en begrenzing van het mijnveld, zooals die in de akte van concessie zijn aangeduid, den aard der van de mijn deel uitmakende onroerende goederen en, voor zooverre deze zich boven den grond uitstrekken, van hunne ligging, naar aanleiding van de kadastrale indeeling, zoomede, indien het landelijke eigendommen zijn, de grootte van dezelve, zoo veel mogelijk;

b. de rechtbank, waarvoor de verkoop zal geschieden;

c. de bij eenen procureur bij die rechtbank gekozen woonplaats.

ARTIKEL VIER.

Het exploit van de door den deurwaarder verrichte beteekening en aanzegging geldt als executoriaal beslag.

Dit exploit zal, met inachtneming derzelfde formaliteiten en

met dezelfde gevolgen, als bij artikel 505 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering omschreven, worden overgeschreven.

Artikel vijf.

De verkoop geschiedt voor de rechtbank van het arrondissement, waarin de mijn gelegen is.

Is het mijnveld, naar de daarvan in de akte van concessie opgenomen begrenzing, in meer dan een arrondissement gelegen, dan wordt de verkoop gedaan bij de Rechtbank, onder welker ressort het grootste deel van het mijnveld is gelegen.

Ad Art. 3, 4 en 5. Met de opmerking in het Voorloopig Verslag, dat de woorden *„met afwijking van het bepaalde in art. 7 der wet van 21 April 1810"* overbodig zijn, omdat die afwijking uit het voorschrift zelf blijkt, kan ik mij volkomen vereenigen. Doch behalve overbodig, acht ik die woorden ook onjuist en gevaarlijk, want beschouwt men dit als eene afwijking van Art. 7 Wet 1810, voor zoover dat artikel geeft *„la propriété de la mine"*, dan is dit in strijd met artikel 151 Grondwet. De wetgever kan natuurlijk Art. 7 der Wet van 1810 wijzigen, doch niet aan de concessionarissen hun recht van eigendom ontnemen, want dan zou de Grondwet door eene gewone wet worden gewijzigd.

In de Memorie van Toelichting wordt ipsis verbis erkend, dat de executie niet uitgelokt zal worden, door den Staat als schuldeischer en dat aan eene andere rechtshandeling dan de inbeslagneming, de daaraan in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verbonden gevolgen behooren te worden vastgeknoopt. Hoe echter de Staat tot verkoop van de mijn (dus *niet* van de mijnconcessie) kan overgaan, terwijl de concessionaris zijne rechten behoudt en de concessie eerst door de overdracht verliest, is mij evenzeer een raadsel. Het stelsel dezer herzieningswet is alleen te verdedigen, als men de Staat schuldeischer acht van den mijnconcessionaris, doch dit wordt juist door den Minister in de Memorie van Toelichting ontkend. Doch dan is deze verkoop door Art. 1507 B. W. uitgesloten en nietig; en eene wederrechtelijke onteigening.

De Staat toch kan alleen schuldeischer zijn voor het vast en evenredig recht (Art. 33 tot en met 39 der Wet van 1810). De eenige mogelijkheid in het systeem van dit wijzigingsontwerp is dat men de nalatigheid als ontbindende voorwaarde der concessie beschouwt, doch dan nog zou die ontbinding der overeenkomst tusschen den Staat, die concessie verleend heeft en den aanvrager om concessie, die de concessie verkreeg, en welke overeenkomst ik in het eerste deel mijner brochure vergeleek met een koop en verkoop, in rechten moeten aangevraagd worden. De aanmaning volgens Art. 1 van het ontwerp zou dan als sommatie moeten beschouwd worden, de ontbinding moest dan in rechten gevraagd worden volgens Art. 1302 B. W. Van dat artikel kan echter met het oog op den bijzonderen aard van den mijnbouw afgeweken worden, bij het verleenen der concessie toch trad de Staat niet alleen privaatrechtelijk als verkooper (volgens Art. 576 B. W. = 539 C. C. was de Staat toch eigenaar) doch ook publiekrechtelijk in het belang der veiligheid van personen en zaken op. En toch zoude zelfs dan nog geene afwijking van het Burgerlijk Wetboek of beter uitgedrukt eene overdracht der rechterlijke functiën op een college als Gedeputeerde Staten geoorloofd zijn, want volgens Art. 153 Grondwet behooren alle twistgedingen over eigendom bij uitsluiting tot de kennisneming van de rechterlijke macht.

Ook de slotwoorden van Art. 49 der Wet van 1810, waarvan dit ontwerp toch wordt voorgesteld een aanvullingswet te zijn, wettigen *„alleen eene intrekking"*.

In ieder geval had in dit ontwerp ook Art. 7 der Wet van 1810 eene wijziging behooren te ondergaan en gelijk ik reeds in het eerste deel mijner

brochure aantoonde, dat artikel moeten aangevuld worden met eene bepaling dat de Staat bevoegd was bij niet-ontginning of nalatigheid in de ontginning de concessie in te trekken.

Waarvoor die nalatigverklaring bij Koninklijk Besluit noodig is, komt mij ook minstens eigenaardig voor, de concessionaris kan evengoed in de aanmaning zelf in gebreke worden gesteld, voor het geval hij aan die aanmaning niet voldoet en terstond voor den burgerlijken rechter gedagvaard; in de sommatie kan dan bijv. één maand aan den concessionaris gegeven worden om alsnog met de ontginning aan te vangen of die voort te zetten. Door het vonnis van den rechter wordt de Staat dan crediteur, en kan dan door executoriaal beslag en verkoop zijn doel bereiken.

Ingeval men aanneemt, dat volgens de Fransche Wet van 27 April 1838 de *concessie* is ingetrokken, doch de *mijn* (zonder concessie) wordt verkocht volgens de bepaling van Art. 6 dier Wet van 1838, dan is dit nog een systeem. Logisch is ook dat artikel niet geheel, bij de toewijzing toch wordt de hoogste bieder alleen kooper, doch niet concessionaris. Nu zegt Art. 6 der Wet van 27 April 1838 wel, dat die kooper „*est déclaré concessionnaire*"; naar mijne meening echter had dat artikel wel mogen vermelden, dat in dat geval de bepalingen van Art. 22 tot en met 31 der Wet van 1810 niet toepasselijk waren, doch in ieder geval zou bij eene dergelijke bepaling geen strijd met de Grondwet bestaan.

Erg duidelijk is het mij echter niet, waarvoor eigenlijk die verkoop dient, de Staat heeft toch, omdat „*la mine sera réputée abandonnée*" en deze tot de onroerende zaken behoort, daarvan den eigendom, en kan dus of die verlaten mijn voor Staatsexploitatie reserveeren of aan een ander in concessie geven, voor de rechten der schuldeischers kan worden gezorgd op de wijze als in het door mij in mijn schets eener Mijnwet voorgesteld artikel twee en veertig is geschied. Bovendien zou zelfs het systeem van dat Ontwerp Wijzigingswet mogelijk zijn in het geval, dat de Fransche Wet van 1838 behandelt, omdat volgens Artikel 5 der Fransche Wet van 27 April 1838 de Staat crediteur is voor de kosten der „*travaux d'assèchement*.

In het voorloopig verslag wordt er opgewezen, dat moet worden overgegaan in het stelsel der Regeering tot verkoop niet alleen *van de mijn* doch van de *concessie* tevens, en dat althans niet alleen in de Memorie van Toelichting doch ook in wet eene bepaling moet worden opgenomen, dat de kooper der mijn in alle rechten en verplichtingen aan de concessie verbonden wordt gesubrogeerd; — dit is volkomen juist, de concessie is toch volgens het Regeeringsontwerp niet ingetrokken.

Behalve kleine redactiewijzigingen, die ik in deze artikelen zou wenschen, is er voor mij daargelaten de grondwettige bezwaren nog een groot juridiek bezwaar. De aanmaning van den Minister kan men vergelijken met een bevel tot betaling volgens het voorloopig verslag; met den besten wil kan ik daar echter slechts in zien eene sommatie; anders toch zou het Koninklijk Besluit, hetgeen men toch in het stelsel der Regeering niet anders kan vergelijken dan met een vonnis of anderen executorialen titel (en hier komt men weder in strijd met artikel 153 Grondwet) postérieur zijn aan het bevel om daaraan te voldoen, quod absurdum.

Doch er is meer, vóór het Koninklijk Besluit houdende de nalatigverklaring is het zeer goed mogelijk, dat de bezwaren van den concessionaris gegrond worden bevonden, en eerst door de beteekening van dat Koninklijk Besluit krijgt de concessionaris officieel kennis daarvan. (De bekendmaking in de „Nederlandsche Staatscourant" schijnt alleen te dienen als een soort van voorloopige aankondiging van den verkoop). De aanzegging schijnt tegelijk dienst te moeten doen als bevel tot betaling en als proces-verbaal van beslag, hetwelk mij algeheel zonderling voorkomt. Er is dus een executoriale verkoop door een niet-schuldeischer zonder voorafgaand executoriaal beslag.

ARTIKEL ZES.

Op den gerechtelijken verkoop, bedoeld in art. 3 dezer wet, zijn met uitzondering der artikelen 513, 528, 537*j* en 544 tot

en met 550. de in Boek II Titel III van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, bij artikel 505 en volgende, gestelde voorschriften mede toepasselijk, met dien verstande, dat als de schuldeischer executant of inbeslagnemer de Staat der Nederlanden zal optreden; de houder der concessie zal gelden, als de partij, tegen welke het beslag is gedaan en dat hetgeen in Artikel 562 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering is bepaald ten aanzien van de uitkeering, aan den schuldenaar, van het overschot der kooppenningen nà betaling der kosten en schulden, zal gelden voor den geëxecuteerde, ook voor het geval er geen schulden te betalen zijn, onder voorbehoud dat van het overschot vijf-en-twintig ten honderd komt ten bate van den Staat der Nederlanden.

Natuurlijk staat het den concessionaris volkomen vrij vóór het Koninklijk Besluit en zelfs vóór de aanzegging de mijn aan een ander te verkoopen; en wanneer deze ook niet exploiteert, kan gemakkelijk een tweede strooman voor een tweeden verkoop gevonden worden en zoo voortgaande de uitvoering dezer wettelijke voorschriften worden voorkomen.

Dit bewijst voor mij weder de meerdere wenschelijkheid van Staatsexploitatie en in ieder geval als men eenmaal particuliere exploitatie toestaat, de noodzakelijkheid bij nalatigheid de concessie in te trekken, gelijk door mij in het volgende hoofdstuk in de artikelen veertig tot en met drie-en-veertig is voorgesteld..

Artikel zeven.

Ingeval de verkoop door toewijzing aan den Staat is gevolgd, kan de concessie met afwijking van het bepaalde in artikel 7 der wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n . 285) door ons worden ingetrokken.

Ook in dit artikel zijn de woorden *„met afwijking van het bepaalde in artikel* 7 *der wet van* 21 *April* 1810" overbodig en gevaarlijk.

Hoewel ik reeds bij de artt. 3 en 4 er op wees, dat in de wet eene uitdrukkelijke bepaling omtrent de *concessie* zelve behoort te worden opgenomen, geloof ik, dat het ontwerp van de veronderstelling uitgaat, dat de concessie met den verkoop overgaat. De Staat — kooper heeft eveneens de concessie, die niet is te niet gegaan, — omdat aan die concessie ook publiekrechterlijke verplichtingen zijn verbonden. De Staat is dan tot dezelfde verplichtingen gehouden als een particulier; hier geldt *„quot personae tot qualitates"*; de verrekening van het vast en evenredig recht zou, omdat de mijnen tot het Ministerie van Waterstaat behooren, dan misschien plaats hebben door een overschrijving van het Ministerie van Waterstaat aan dat van Financiën.

Waarom echter alleen bij toewijzing de Staat de concessie kan intrekken is onverdedigbaar. Ingeval men het stelsel, van de Fransche Wet van 1838 aannam dat *„la mine sera reputée abandonnée"* dan behoort zij eo ipso aan den Staat, die deze dan voor Staatsexploitatie kan reserveeren of op nieuw aan een ander concessie ter ontginning geven.

Artikel acht.

Indien de houder eener concessie, in artikel 1 bedoeld, aan ons het verzoek doet, om van de uit de akte van concessie voortvloeiende rechten en verplichtingen ontslagen te worden, zoo kan onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, uit krachte van dat verzoek overgaan tot den gerechtelijken verkoop bedoeld in art. 3.

Het besluit, waarbij de in het vorig lid bedoelde machtiging is verleend, treedt alsdan in de plaats van het besluit van nalatigverklaring.

Heromtrent geldt het reeds aangevoerde bij de vorige artikelen van dit ontwerp, de Staat zou hier dienaresse van den particulieren concessionaris worden ten nadeele van de schuldeischers, die bij een executorialen verkoop toch zeker minder kans hebben aan hun geld te komen, dan bij een verkoop volgens Art. 1223 B. W. De door mij in mijn schets Mijnwet Artikelen 44 en 45 voorgestelde regeling voorkomt al deze bezwaren.

Juridiek is het artikel nog onjuister dan de vorige bepalingen van dit Ontwerp; het verzoek van den concessionaris zou toch gelijkstaan met de nalatigverklaring bij Koninklijk Besluit; de Koninklijke machtiging, waarvan de Memorie van Toelichting spreekt is toch met geen enkel woord opgenomen in de wet zelve.

Artikel negen.

Hetgeen wordt verricht in strijd met het bepaalde bij artikel 5 der Wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 295) betreffende de mijnen wordt beschouwd als overtreding en gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Jure constituendo meen ik deze kwestie aan de uitvoerende macht te moeten overlaten; en zoolang de Wet van 1810 in kracht is, kan men dit wel de minst noodzakelijke wijziging noemen, want de Memorie van Toelichting zegt het zelf, het gemis eener strafbepaling zich nog niet heeft doen gevoelen, omdat geen ondernemer licht zal overgaan tot het aanleggen van kostbare werken voor mijnontginning buiten eenige wettelijke waarborg.

Artikel tien.

Artikel 49 der Wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) wordt ingetrokken.

Dit behoeft wel degelijk nadere toelichting; dit herzieningsontwerp voorziet toch, gelijk ik reeds aantoonde, alleen in het geval van onwil, nalatigheid of financieele onmacht van den concessionaris, doch niet in het geval door de Fransche Wet van 1838 behandeld. Bepalingen daaromtrent in de acte van concessie of in wettelijke voorschriften tot waarborging der veiligheid zijn geheel onvoldoende.

ARTIKEL ELF.

De bepalingen dezer wet zijn ook van toepassing op de vóór hare in werking tredingkrachtens artikel 5 der Wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) verleende concessiën.

Reeds bij mijne algemeene beschouwingen naar aanleiding van dit ontwerp en bij mijn betoog ad Artt. 3, 4 en 5 van dit ontwerp toonde ik aan, dat er gegronden twijfel kan bestaan of deze bepaling niet met de Grondwet in strijd is.

TWEEDE DEEL.

HOOFDSTUK TWEE.

Schets eener Nederlandsche Mijnwet.

TITEL ÉÉN.

Algemeene Bepalingen.

ARTIKEL ÉÉN.

De delfstoffen, opgesloten in den schoot der aarde of aanwezig aan de oppervlakte, worden ontgonnen door middel van mijnen en groeven.

Deze redactie is korter dan die van de wet van 1810; minières of graverijen bestaan in Nederland niet.

Het Pruisische Berggesetz van 24 Juni 1865 (Gesetzversammlung no. 6125 pag. 705) bepaalde: „Die nachstehend bezeichneten Mineralien sind von dem Verfügungsgerechte des Grundeigenthumers ausgeschlossen". In Art. 1 der Indische Mijnwet is eene nagenoeg gelijkluidende bepaling opgenomen, alleen spreekt dat artikel niet van den *eigenaar*, doch van den rechthebbende op den grond. Tegen beide bepalingen bestaat bij mij groot bezwaar, omdat daarin aan den rechthebbende op den *grond* (feitelijk is hier bedoeld *bovengrond*) een recht van beschikking wordt toegekend en eene uitzondering voor de daarin genoemde delfstoffen wordt gemaakt.

Gelijk ik in het eerste deel dezer brochure aantoonde, moet echter het criterium der rechten van den dominus soli liggen in de diepte, waarin die delfstoffen gevonden worden. Op de mijnen heeft de dominus soli geen recht, deze behooren aan den Staat.

Bovendien moet bij eene opsomming der delfstoffen steeds, in geval van twijfel, eene te groote discretionaire macht worden gegeven aan de Regeering; welke door hare beslissing aan den Staat als privaat persoon, met het oog op eene bepaling als van Art. 6—I Indische Mijnwet (welke overigens van het juiste beginsel uitgaat dat de Staat van de mijnen geheel of gedeeltelijk de ontginning kan reserveeren) privaatrechtelijke rechten zou kunnen verleenen. Voor Nederland, waar de mijnbouw feitelijk alleen steenkolenmijnen betreft, is bovendien eene dergelijke opsomming geheel overbodig.

Artikel twee.

De mijnen exploiteeren alle delfstoffen door onderaardsche gangen ontgonnen.

Het recht van opsporing en ontginning zijn aan de bepalingen dezer wet onderworpen.

Volkomen overbodig zou het zijn in de Mijnwet eene bepaling op te nemen dat de mijnen aan het recht van den dominus soli zijn onttrokken, zulk eene bepaling zou tot allerlei misverstand zelfs aanleiding kunnen geven, omdat, gelijk uit mijne algemeene beschouwingen in het eerste deel dezer brochure blijkt, de dominus soli krachtens Art. 626 al. 1 B. W. geen recht daarop bezit en dus hem ook niets kan worden onttrokken.

Alleen met Art. 626 al. 3 B. W. staat de Mijnwet in verband, alleen zijne bevoegdheid *om te graven* wordt aan den dominus soli bij concessie tot mijnbouw of bij reserve van het mijnveld, dat zich in de steenachtige aardlaag onder zijn grondeigendom bevindt, voor Staatsexploitatie ontnomen; terwijl ten aanzien van mijnbouwkundige opsporingen dat recht om te graven van den dominus soli van eene vergunning, als politiemaatregel wordt afhankelijk gemaakt.

Artikel drie.

De groeven exploiteeren alle soorten van bouwsteen, zandsteen, kalksteen, mergel, krijt, zand, leem, bruinkolen aan de oppervlakte ontgonnen, moerasijzererts, phosphaten, alle aardachtige stoffen, vuursteenen en alle soorten van keisteenen, zij behooren aan den eigenaar van den bovengrond.

De opsomming in dit artikel strijdt eenigszins met het door mij bij artikel één verdedigd gevoelen. Gevaar bestaat hiertegen echter niet, omdat het criterium blijft de diepte waarin de delfstoffen zich bevinden en deze allen zich in dezelfde grondlaag (n.m. *in* den grond, onder de oppervlakte van dien bovengrond, doch *niet onder* den grond) bevinden. Waarom echter deze opsomming, zou men kunnen vragen.

De mogelijkheid kan zich voordoen, dat de ontginning aan de oppervlakte is begonnen, doch onderaardsch moet worden voortgezet; en in dat geval brengt de billijkheid mede ook met de rechten van den dominus soli rekening te houden. Een voorbeeld kan dit duidelijk maken: ingeval de bruinkolen zich *geheel onder* den grond bevinden en door onderaardsche gangen moeten worden ontgonnen, heeft de dominus soli geen recht daarop, en behooren deze onder de bepaling van Artikel twee gebracht te worden. Waren de bruinkolen echter aan de oppervlakte, dan geldt dit artikel en zoo dan later blijkt dat *verdere* exploitatie zonder onderaardsche gangen onmogelijk wordt, dan moet dat recht van den eigenaar geëerbiedigd worden; doch die onderaardsche verdere exploitatie afhankelijk zijn van eene door hem aan den Staat te vragen vergunning. Die vergunning behoort dan verleend te worden, ingeval eene voortzetting der exploitatie op de bestaande wijze onmogelijk is of later eene verdere exploitatie met onderaardsche gangen zou beletten, en voor het geval de Regeering mocht meenen, dat Staatsexploitatie de voorkeur verdiende, behoort in dat geval de dominus soli te worden schadeloosgesteld.

Was nu door mij Artikel drie geredigeerd als volgt: „*De groeven exploiteeren alle delfstoffen, die aan de oppervlakte worden ontgonnen*", dan zou eene dergelijke *verdere* exploitatie alleen mogelijk zijn krachtens concessie van den Staat of bij Staatsexploitatie.

Artikel vier.

De Staat heeft het recht zich de exploitatie der mijnen, waarvoor nog geen concessie is verleend of de verleende concessie is vervallen, te reserveeren.

In de Pruisische wet van 1865 staat in § 2: Der Erwerb und Betrieb für Rechnung des Staates ist den Bestimmungen des gegenwärtigen Gesetzes ebenfalls unterworfen". In de algemeene beschouwingen toonde ik aan, dat de Staat „jure privato" volgens Art. 576 B. W. eigendom heeft van de mijnen; van een „*Erwerb*" of „*verkrijgen*" daarvan kan voor den Staat geen sprake zijn.

De wenschelijkheid der Staatsexploitatie is in het eerste deel mijner brochure aangetoond, en aangezien „jure constituto" nog twijfel zou kunnen bestaan of de Staat concessie noodig heeft, welke twijfel zou voortduren, ingeval „jure constituendo" geene bepaling hieromtrent werd opgenomen, acht ik dit artikel noodzakelijk.

Deze Staatsexploitatie is niet aan alle bepalingen van deze schets eener wet onderworpen, doch daar o. a. de bepalingen omtrent de mijnbouwkundige opsporingen hoofdzakelijk ook voor den Staat van kracht zijn, moest ook deze algemeene bepaling vooropgesteld worden.

Ingeval eene concessie vervallen is, behoort dat mijnveld eveneens „jure privato" als onroerende res nullius volgens Art. 576 B. W. aan den Staat. Bij verval der concessie is dat mijnveld gezuiverd van alle hypotheken en lasten; er kan dan ook geen sprake zijn van eenige schadeloosstelling aan den eersten vinder van zulk een mijnveld. Voor zoover de eerste vinder zelf concessionaris was, heeft hij de vervallenverklaring aan zijne eigene nalatigheid te wijten. Was hij geen concessionaris, dan had hij van zijne rechten tegenover den concessionaris tijdig moeten gebruik maken. Eveneens zou het zeer verkeerd zijn onder de bepalingen van deze schets de concessie weder aan de vervallen verklaarde concessionarissen te gunnen, omdat dan alle zekerheid voor eene behoorlijke exploitatie zouden ontbreken. Juist ten aanzien van mijnvelden, waarvan de concessie vervallen is, moet het raadzaam geacht worden deze voor Staatsexploitatie te reserveeren; en teneinde eene mogelijke bewering te voorkomen, dat mijnvelden vroeger voor particuliere administratie bestemd, niet mogen worden gereserveerd voor Staatsexploitatie, meen ik dat het noodig is in dit artikel op te nemen de woorden: „*of de verleende concessie is vervallen*".

Door dit artikel is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat de Staat door *koop* eigenaar wordt van een particulier mijnveld; de Staat treedt in dat geval in de rechten en verplichtingen van den verkooper-concessionaris en dit artikel is niet op dat geval toepasselijk. Hiervan kan echter alleen sprake zijn bij reeds bestaande mijnen, waarvan de concessie niet vervallen is. In deze schets toch wordt Staatsexploitatie vooropgesteld, en om de redenen in het eerste deel dezer brochure vermeld, aan den aanvrager om concessie slechts een recht van erfpacht of jus sui generis verleend. Dat recht van erfpacht is echter, behoudens de toestemming der Regeering (dus van den Staat jure publico), voor overdracht aan een ander dus ook aan den Staat jure privato vatbaar. Bij eene dergelijke overdracht kan echter slechts indirect van Staatexploitatie sprake zijn; de Staat is dan privaat persoon.

Meerdere bepalingen acht ik in dezen titel onnoodig; de artikelen twee en drie der Indische Mijnwet zijn toch voor Nederland overbodig en zelfs met het stelsel dezer schets waarin Staatsexploitatie op den voorgrond wordt gesteld, in strijd. Het is toch zelfs jure constituto, niet juist dat bij het opzettelijk ingesteld onderzoek naar delfstoffen „*het oogmerk om recht tot mijnontginning te verwerven*" steeds aanwezig is, althans niet voor den opspoorder zelf. Meermalen toch heeft de opspoorder alleen de bedoeling zich als eerste vinder recht op eene groote schadevergoeding te verzekeren. Deze uitdrukkingen hebben ook geene andere beteekenis dan in het dagelijksch leven. De uitsluiting van vreemdelingen moge voor Nederlandsch-Indië op politieke en militaire gronden wenschelijk zijn, al zal het doel meestal toch

niet bereikt worden; voor de exploitatie der steenkolenmijnen in Limburg is deze geheel onnoodig en alleen de verplichting tot domiciliekeuze in Nederland naar analogie van Art. 4 n°. 2 Indische Mijnwet verdient aanbeveling. Eene bepaling als die in Art. 11 *b* en *c* Indische Mijnwet komt dus ook niet in aanmerking.

Vooral nu Staatsexploitatie als beginsel is aangenomen in deze schets, moet men genoeg vertrouwen in de Regeering stellen, dat zij slechts met groote voorzichtigheid concessie zal verleenen.

TITEL II.

Mijnbouwkundige opsporingen.

ARTIKEL VIJF.

Geen onderzoekingen worden toegelaten in terreinen of streken, die voor opsporing of ontginning van Staatswege worden gereserveerd.

Ingeval de Staat geen eigenaar is van den bovengrond, is hij tot vooraf gaande vergoeding der door de opsporingen aan de rechthebbenden op den grond toe te brengen schade verplicht volgens de bepalingen van deze Wet.

De Wet van 1810 behandelt in den tweeden titel „*Den eigendom der mijnen*". Daargelaten nu dat ik slechts een recht van erfpacht aan den concessinaris wensch toe te kennen, is het naar mijne meening zeer onsystematisch eerst het recht van den concessionaris te behandelen, en daarna in een derden titel „*De handelingen, die aan een aanvraag om mijnconcessie voorafgaan*". Zeker althans moet eerst door mijnbouwkundige opsporingen gebleken zijn de aanwezigheid der delfstoffen. De Indische Mijnwet van 23 Mei 1899 behandelt dit onderwerp dan ook in titel II, eveneens de Pruisische Mijnwet van 24 Juni 1865, die in titel II Afd. I „*Vom Schürfen*" echter geen bepaling als het door mij voorgestelde artikel bevat. Dit is eenigszins zonderling omdat toch in Artikel 2 der Pruisische wet deze bepalingen ook bij Staatsexploitatie gelden, zoodat bij niet overeenstemming tusschen den Staat als opspoorder en den grondeigenaar het Oberbergamt eveneens zou behooren te beslissen.

Dat in terreinen of streken, welke voor *Staatsontginning* zijn gereserveerd, geen onderzoekingen behooren te worden toegelaten, zelfs niet naar andere delfstoffen, dan die door den Staat worden ontgonnen, is duidelijk. Doch ook in terreinen welke voor *opsporing* van Staatswege zijn bestemd, is een dergelijk verbod gewenscht.

Van strijd met het door mij voorgestelde artikel vier kan natuurlijk geen sprake zijn; eene argumentatie a contrario uit Art. 4 dezer schets vervalt toch, doordat in Artikel vijf eveneens ten aanzien van de opsporingen een voorbehoud is gemaakt, hetwelk in den tweeden titel met het oog op de verplichtingen van den Staat tegenover den dominus soli meer op zijn plaats is.

Practisch verdient eene reserve van terreinen voor Staatsexploitatie aanbeveling, omdat de betaling door den Staat van de opsporingen veel geringer bedrag uitmaakt dan de schadevergoeding, die bij particuliere opsporingen, van Staatswege aan den eersten vinder zou moeten worden voldaan.

Het recht om te graven, door Art. 626 B. W. aan den dominus soli ver-

leend, wordt door dit artikel niet opgeheven. Ingeval dien grond voor de mijnbouwkundige opsporingen slechts tijdelijk noodig is, kan men dit eene beperking van die bevoegdheid tegen voorafgaande schadevergoeding noemen; is diens grond hetzij voor de exploitatie, hetzij voor de opsporingen voortdurend of geruimen tijd noodig, dan moet de Staat evenals een particulier bij minnelijke schikking dien grond trachten te verkrijgen, en anders tot onteigening overgaan.

De Staat is natuurlijk niet verplicht in het voor hem gereserveerd terrein opsporingen te doen, en kan die opsporingen beginnen, wanneer het tijdstip hem het geschiktst voorkomt; doch ook dit is niet onbillijk tegenover den dominus soli, die zelfs indirect den Staat kan dwingen den voor opsporingen noodigen grond te onteigenen door van zijn in Art. 626 al. 2 B. W. hem gegeven recht gebruik te maken en op dat perceel gebouwen te zetten. De schadevergoeding bij onteigeuing wordt toch voor een bebouwd perceel veel grooter.

Natuurlijk belet dit artikel niet, dat de Staat, wanneer op niet volgens dit artikel van Staatswege voor mijnbouwkundige opsporingen gereserveerd terrein, met succes een onderzoek heeft plaats gehad, toch zich de exploitatie reserveert. De Staat is echter in dat geval verplicht den ontdekker schadeloos te stellen op de in deze schets bepaalde wijze.

Artikel zes.

Het recht tot opsporing wordt verkregen door schriftelijke vergunning van Regeeringswege.

Voor opsporingen op vreemden grond wordt eveneens vereischt de toestemming van den rechthebbende op den bovengrond.

Door mij is geheel afgeweken van het stelsel der Fransche wet van 1810; die „*l'autorisation du gouvernement*" alleen eischte in art. 10, wanneer de eigenaar van den bovengrond zijne toestemming weigerde, en die in Art. 12, zelfs zonder eenige voorafgaande formaliteit, den dominus soli het recht gaf opsporingen te doen. De „*vergunning*", waarvan in dit artikel gesproken wordt, is dan ook geheel iets anders dan de „*autorisatie*" volgens de wet van 1810. De opsporingen behooren ook onderworpen te zijn aan het toezicht van den „*raad der mijnen*" en alleen met het oog op de veiligheid wordt deze vergunning vereischt. Uit de bewoordingen van dit artikel blijkt dan ook duidelijk dat ook voor den *dominus soli* die „*vergunning*" verplichtend is.

Het verwondert mij zeer dat in de Pruisische wet van 1865 genoegen genomen wordt met de toestemming van den dominus soli en geen vergunning van Staatswege wordt vereischt, vooral omdat § 4—2 dier wet bepaalt: *Auf anderen Grundstücken ist das Schürfen unstatthaft, wenn nach der Entscheidung der Bergbehörde überwiegende Gründe des öffentlichen Interesses entgegenstehen.* Volgens § 5—2 dier wet is de grondbezitter, „*er sei Eigenthümer oder Nutzungsberechtigter*", verplicht opsporingen toe te laten. Deze verplichting is niet in strijd met *Art.* 552 v/h. *Rheinische Civilgesetzbuch*, hetgeen naar mijne meening meer recht geeft aan den dominus soli dan ons Art. 626 B. W. Het maken van „*alle Anlagen und Gruben*" is toch een uitgebreider recht, dan het „*bouwen en graven*"; de Pruisische wetgever schijnt dan ook deze bepalingen als eene wijziging van de onteigeningswet te beschouwen. De bepaling van § 905 Duitsch Burgerlijk Wetboek is dan ook van een juist beginsel uitgegaan „*Der Eigenthümer kann jedoch Einwirkungen nicht verbieten, die in solcher Höhe oder Tiefe vorgenommen werden, dasz er an der Ausschlieszung kein Interessehat.*

Hoewel het stelsel van Art. 7 der Indische Mijnwet practisch weinig verschil oplevert, acht ik het juridiek juister de toestemming van den dominus soli op den voorgrond te stellen. Door opsporingen wordt toch zijn beschikkingsrecht over den grond, waar deze geschieden, wel degelijk geschonden

Is die grond slechts tijdelijk, b.v. gelijk in de Indische Mijnwet Art. 7, al. 4 slechts drie jaren noodig, dan is er juridiek geen bezwaar het stelsel dier wet te volgen om de rechthebbenden op den grond slechts te hooren en bij hunne weigering toch vergunning tot opsporing te geven.

Bij langere beschikking daarover moet echter tot onteigening worden overgegaan. Dit werd dan ook in Art. 21, al. 2 der Indische Mijnwet bepaald, doch ten onrechte alleen ten aanzien der verplichtingen van concessionarissen. Ook in Nederland is toch mogelijk dat de vergunning tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen wordt verlengd nà drie jaar, en dan moet wel degelijk de verplichting bestaan tot onteigening. In de Indische Mijnwet wordt in Art. 7, al. 4 de mogelijkheid van verlenging der vergunning aangenomen; hiermede had dan ook bij art. 21 dierzelfde wet moeten rekening gehouden worden, of in Art. 7, al. 4 had naar dat artikel behooren verwezen te worden. Eene dergelijke verwijzing is dan ook terecht in § 7 der Pruisische wet geschied.

Artikel zeven.

Geen vergunning tot opsporing mag worden verleend:

1°. Op openbare plaatsen, spoor- en andere wegen, en op kerkhoven;

2°. Op terreinen waarop gebouwen staan, in perken, in tuinen, en in door muren, schuttingen of heggen afgesloten erven, of op een afstand van 100 Meter daarvan, tenzij met uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van den rechthebbende op den grond, en de Regeering niet, nà ingewonnen advies van den Raad der mijnen, op grond van de openbare veiligheid, daartegen bezwaren heeft.

Deze bepaling is duidelijk en eigenlijk eene beperking van de uitvoerende macht in haar recht tot het geven van vergunning voor mijnbouwkundige opsporingen. De wet van 1810 eischte „*le consentement formel du propriétaire*”, evenals de Pruisische wet van 1865; — de Indische Mijnwet eischte ook de toestemming van derde belanghebbenden. Dit laatste acht ik minder noodig, omdat een grondeigenaar, die toestemming geeft tot het doen van opsporingen, zijn onroerenden eigendom in waarde vermindert, en dus een hypothecair schuldeischer wegens vermindering in waarde van het pand volgens de akte van hypothecaire geldleening tot opzegging en executie kan overgaan; en de hypothecaire crediteuren zullen toch wel voornamelijk onder die derde belanghebbenden bedoeld zijn. Om alle mogelijke processen te voorkomen, acht ik het noodig dat die toestemming „*schriftelijk*” wordt gegeven.

Een onderzoek op de bovengenoemde plaatsen kan steeds gevaarlijk zijn, daarom moet de regeering de bevoegdheid hebben om, wanneer de raad der mijnen daartoe adviseert de vergunning te weigeren. Dit behoort eene „quaestio facti” te zijn, en daarom geef ik aan deze bijvoeging de voorkeur boven eene ordonnantie die de afstand van den gebouwen bepaalt.

Artikel acht.

De onderzoeker is verplicht tot voorafgaande schadevergoeding voor het gebruik van het terrein, aan den rechthebbende op den grond: — en om het terrein nà gebruik in denzelfden staat terug te geven.

Bij waardevermindering is de onderzoeker verplicht het bedrag daarvan aan den rechthebbende op den grond te betalen.

Deze kan zelfs, alvorens het terrein in gebruik af te staan, voor een en ander borgtocht of andere zekerheid vorderen.

Duurt het gebruik nà drie jaren nog voort, en kunnen partijen zich over den verderen afstand niet verstaan, dan wordt op verzoek der meest gereede partij tot onteigening overgegaan.

Dit artikel behoeft geene verdere toelichting, de mogelijkheid dat de opsporingen in drie jaren niet zijn geëindigd bestaat; de dominus soli moet dan het recht hebben te vorderen, dat het voor die opsporingen noodig terrein door den opspoorder worde aangekocht. In de Pruisische wet § 57 juncto 137 werd hem ipsis verbis dat recht gegeven; volgens dit artikel heeft hij dit recht feitelijk ook. Toch geef ik aan de woorden van mijn artikel de voorkeur, daar deze meer algemeen zijn, en ook toepasselijk zijn op het geval dat de dominus soli het terrein nog in gebruik wil afstaan.

Artikel negen.

Ingeval de onderzoeker zich met de rechthebbenden op den grond niet op minnelijke wijze kan verstaan, zoo beslist de raad der mijnen en bepaalt onder welke bedingen de opsporing mag geschieden. Bij deze beslissing wordt de schadevergoeding voor ieder der rechthebbenden op den grond, alsmede het bedrag der te stellen zekerheid bepaald.

Van dit besluit van den Raad der mijnen bestaat binnen één maand beroep op den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

De Pruisische wet van 24 Juni 1865 gaf aan het Oberbergamt dit recht zonder hooger beroep. Naar mijne meening is eene dergelijke bepaling te streng. De bevoegdheid behoort zeker eerder aan een college als de raad der mijnen gegeven te worden, dan aan Gedeputeerde Staten, die voor een juist oordeel de gegevens missen.

Die schadevergoeding behoeft dus niet evenals in de wet van 1810 bepaald te worden op het dubbel van het produit net (Art. 43 Wet van 1810) en kan zoowel in eene jaarlijksche vergoeding als in eene vergoeding in eens bepaald worden.

Artikel tien.

Het verzoek om vergunning tot opsporing moet bevatten: naam, voornaam en woonplaats van den aanvrager met domiciliekeuze binnen het arrondissement waar het terrein of het grootste deel daarvan is gelegen, den naam der delfstoffen, die de aanvrager wenscht op te sporen; en eene zoo nauwkeurig mogelijke

aanduiding van het terrein en in duplo worden ingediend aan den raad der mijnen.

Dag en uur van indiening worden door of vanwege den raad der mijnen op beide exemplaren aangeteekend; een exemplaar wordt aan den verzoeker teruggegeven

De vroeger ingediende aanvrage heeft de voorkeur boven de later ingediende.

De raad der mijnen heeft het recht de rechthebbenden op den grond en derde belanghebbenden op te roepen, ten einde deze op het verzoek te hooren.

De raad der mijnen is verplicht binnen twee weken nà den dag van indiening advies uit te brengen aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die binnen twee weken nà dat advies zijne beslissing neemt.

Onjuist acht ik de vergunning door den raad der mijnen te doen verleenen; en nog verkeerder zou het althans in Nederland zijn een ambtenaar hiermede te belasten. De Regeering moet de eerste en hoogste instantie zijn voor het verleenen der vergunning. Eene bepaling dat de Regeering de vergunning moet verleenen gelijk in § 8, al. 2 ten aanzien van het Oberbergamt in de Pruisische wet van 24 Juni 1865 bestaat, acht ik onnoodig en gevaarlijk.

Artikel elf.

De vergunning wordt verleend voor hoogstens drie jaren voor een veld, dat zich binnen de verticale projectie van een in de acte van vergunning zoo nauwkeurig mogelijk aangeduid terrein tot in onbepaalde diepte uitstrekt.

De opsporing moet binnen één jaar na den datum, waarop de vergunning verleend is zijn aangevangen en geregeld zijn voortgezet.

De vergunningstermijn kan tweemalen voor den tijd van één jaar telkens worden verlengd, ingeval de opsporing geregeld is voortgezet.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoegd bij ordonnantie verdere voorschriften tot uitvoering van dit artikel te geven.

Ik meende hier gerust de bepaling der Indische Mijnwet te kunnen volgen, de termijn van drie jaar is toch in de meeste gevallen lang genoeg. In Art. 12 der Indische Mijnwet wordt met intrekking der vergunning gestraft, ingeval niet binnen één jaar met de opsporing is begonnen. Door

mij wordt bovendien geëischt, dat die opsporing geregeld wordt voortgezet en alleen in dat geval casu quo de vergunningstermijn verlengd.

De bevoegdheid tot overdracht der vergunning, welke in Art. 7, al. 7 Indische Mijnwet is opgenomen, heb ik in mijn artikel weggelaten omdat alleen aan ernstige reflectanten vergunning behoort te worden verleend.

Dat de opspoorder recht heeft op de door hem verkregen delfstoffen, behoudens de rechten van anderen, acht ik onnoodig in de wet te bepalen. Die delfstoffen vallen niet onder de bepaling van ons Burgerlijk Wetboek omtrent den schat, zijn roerende res nullius en behooren dus aan den opspoorder als occupans. De onderzoekingswerken, boringen enz. geschieden wel is waar niet alleen door hem zelf, doch zijn helpers zijn in zijn dienst.

De bepaling dat geen opsporingen worden toegelaten in terreinen, waarvoor aan anderen vergunning tot opsporen is geven, was naar mijne meening feitelijk overbodig, omdat in Nederland alleen sprake kan zijn van steenkolenmijnen. Ook het verval der vergunning door het verstrijken van den tijd. waarvoor deze verleend is, spreekt van zelf.

Artikel twaalf.

De vergunning wordt ingetrokken, ingeval niet binnen één jaar met de opsporing is begonnen, en ingeval aan de rechthebbenden op den grond niet is betaald de overeengekomen of volgens Artikel negen dezer wet bepaalde schadevergoeding. In het laatste geval geschiedt die intrekking alleen op vordering van die rechthebbenden.

Die vergunning kan worden ingetrokken:

1°. Ingeval de houder der vergunning niet aan de daarbij gestelde voorwaarden voldoet;

2°. Voor het geheele of een gedeelte van het onderzoekingsterrein op in duplo door den houder aan den raad der mijnen, in gelijken vorm als in Artikel tien dezer wet voor de aanvrage is bepaald, ingediend verzoek en wel nà advies van den raad der mijnen.

Ik acht het volkomen onnoodig om eene bepaling als Artikel 12, al. 3 der Indische Mijnwet in deze wet op te nemen. Het is toch aan geen twijfel onderhevig, dat de autoriteit, die de vergunning gaf, ook bevoegd is deze weder in te trekken, dus in casu de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Te streng zou het zijn op de niet geregelde voortzetting ook de straf van intrekking der vergunning verplichtend te stellen. De intrekking zal in dat geval toch meestal wel facultatief zijn, omdat de houder dan evenals bij het niet stellen van zekerheid ten behoeve der rechthebbenden op den grond niet voldoet aan de gestelde voorwaarden.

De houder eener vergunning moet ook de bevoegdheid hebben aan den raad der mijnen een verzoek tot intrekking te doen. Het geval kan zich toch voordoen dat de opspoorder door financieele verliezen of door ziekte of andere redenen zich niet meer in staat acht aan zijne verplichtingen te voldoen. Ook kunnen de opsporingen hem blijken te kostbaar te zijn, omdat de steenkolenader te diep gaat.

Deze bevoegdheid moet ook mogelijk zijn voor een gedeelte van het terrein, om slechts een geval te noemen: De mogelijkheid bestaat dat bij eene voorloopige onderzoeking reeds blijkt, dat in het verdere terrein de steenkolenader op eens verloren gaat.

Artikel dertien.

De onderzoekingswerken en boorgaten moeten over de oppervlakte van het terrein, waarvoor vergunning is verleend zooveel mogelijk zijn verdeeld en binnen dat terrein vallen.

Boorgaten door grondboringen bewerkstelligd moeten kunnen verwijd worden om over de natuurlijke ligging der delfstoffen te kunnen oordeelen.

Artikel veertien.

De Raad der mijnen oefent het toezicht uit op alle opsporingswerken.

In artikel dertien is door mij eene bepaling gemaakt, die steeds moet opgevolgd worden; — het is echter ondoenlijk in deze wet alles te voorzien, en toch kunnen onverstandige opsporingen niet alleen gevaar opleveren voor personen en gebouwen, doch ook de latere mijnexploitatie geheel of gedeeltelijk onmogelijk maken. Daarom moest in artikel veertien deze algemeene bepaling opgenomen worden.

TITEL III.

Verkrijgen van concessiën.

Artikel vijftien.

De concessie tot ontginning van een mijnveld, dat niet voor opsporing of ontginning van Staatswege is gereserveerd, doch voor particuliere administratie beschikbaar is wordt verleend bij Koninklijk Besluit.

Ieder, die de aanwezigheid van delfstoffen op hunne natuurlijke plaats van afzetting aantoont, kan op aanvrage eene concessie tot ontginning bekomen.

De wet van 21 April 1810 handelde in de tweede afdeeling van den derden titel „*De la préférence à accorder pour les concessions*"*;* hoewel de voorkeur bij het verleenen eener concessie toch zeker niet kan genoemd worden „*eene handeling*" en bovendien uit Art. 16 der wet van 1810 blijkt, dat de eerste vinder juist geen voorkeur geniet. De schadevergoeding waarop de ontdekker ook jure constituendo recht heeft, hetzij van den concessionaris bij particuliere exploitatie, hetzij van den Staat bij ontginning van Staatswege kan toch waarlijk geen voorkeur genoemd worden. Deze schadevergoeding komt toch niet in vergelijking met de belangrijke bedragen, welke hij als concessionaris door inbreng in eene vennootschap zou kunnen verdienen. De artikelen 17 tot en met 21 Wet van 1810 behooren in een titel, waarin het recht behandeld wordt van den concessionaris.

Naar mijne meening behoorden de bepalingen van Art. 13 tot en met Art. 16 met de eerste afdeeling van den vierden titel der Wet van 1810 in een derden titel handelende over het verkrijgen der concessiën vereenigd te worden.

De Indische Mijnwet had dan ook eveneens het onderwerp van den vijfden titel in titel drie moeten behandelen, om dan in den vierden titel van *„concessiën"* of juister nog *„rechten van den concessionaris"* te handelen.

De Duitsche wet laat dan ook in een titel nà de afdeeling die over de opsporingen handelt, eene afdeeling over de concessie-aanvrage (*Vom Muthen*) en eene derde afdeeling *„Vom Verleihen"* volgen, welke naar mijne meening belangrijk genoeg zijn om een afzonderlijken titel vormen.

Door mij is deze opvolging der titels in mijn schets gevolgd, omdat feitelijk dit de juiste volgorde is. Eerst toch geschieden de opsporingen, dan heeft voor het niet van Staatswege gereserveerd terrein het verkrijgen der concessie plaats. De rechten van dien concessionaris (volgens mijn schets een recht van erfpacht) behandel ik in titel IV; zijne verplichtingen in titel V, het eindigen zijner rechten in titel VI en eindelijk het toezicht van den raad der mijnen in titel zeven.

Vele meenen, dat aan den eersten vinder een recht tot exploitatie *moet* worden verleend. Deze stellen zich echter op het standpunt van algeheele particuliere exploitatie; mijn standpunt daarentegen om in beginsel Staatsexploitatie van de steenkolenmijnen op den voorgrond te stellen, kan natuurlijk een zoo uitgebreid eerste-vindersrecht niet aannemen, en wel voornamelijk, omdat ik zelfs, al zijn de opsporingen niet van Staatswege geschied, toch aan den Staat het recht en de bevoegdheid toeken zich de exploitatie te reserveeren behoudens natuurlijk de ook door mij als jure constituendo vaststaande aangenomene verplichting van den Staat om aan den ontdekker schadevergoeding te geven.

Doch ook voor de velden bestemd voor particuliere exploitatie in mijn systeem bestaat er bij mij overwegend bezwaar, dat *recht van eersten vinder*, hetwelk de voorstanders zelfs voor overdracht vatbaar wenschen te verklaren, zoo absoluut toe te kennen. Hoe de voorstanders zich naast die absolute toekenning de mogelijkheid van concurreerende aanvragen voorstellen, is mij niet duidelijk.

De eerste vinder kan toch geene connectie hebben en daardoor in de onmogelijkheid verkeeren tot ontginning over te gaan, of verplcht zijn de concessie terstond misschien aan buitenlanders over te dragen. De speculatie in mijnconcessies zou dan nog gevolgd worden door eene speculatie in *„rechten van eerste vinders."*

Om dezelfde redenen bestaat dan ook bij mij bezwaar tegen het stelsel der Indische Mijnwet; *„de ontdekking der delfstof"* zelf toch geeft geen recht op concessie tot ontginning, doch hoogstens de aanspraak, waarvan dat Art. 28 Indische Mijnwet spreekt. In dat Art. 28 is dan ook, evenals op vele andere plaatsen in de Indische Mijnwet de Pruisische wet van 24 Juni 1865 nageschreven (zie § 22 en volg. Pruisische Wet).

In ieder geval toonde ik reeds aan, dat in Nederland (òf het voor Indië aanbeveling verdient, kan ik niet beslissen) aan den eersten vinder niet zulk een absoluut recht behoort te worden toegekend. Toch zal uit het volgende artikel mijner schets blijken, ik voor de velden, bestemd tot particuliere administratie, feitelijk toch een recht van voorkeur aan den eersten vinder geef. De houder van eene vergunning tot het doen van opsporingen naar steenkolen, zal toch wel behoudens zeer hooge uitzonderingen tevens eerste vinder zijn.

Uit den aard der zaak kan geen concessie verleend worden voor een mijnveld, dat voor Staatsexploitatie is gereserveerd. Doch hoe kan nu de aanvrager weten, zal men vragen, welke terreinen voor opsporing en ontginning van Staatswege zijn gereserveerd?

In de slotbepalingen is door mij de aanwijzing dier terreinen aan de uitvoerende macht overgelaten. De woorden in mijn artikel *„Doch voor particuliere administratie beschikbaar is"* zou men misschien als een pleonasme kunnen beschouwen, omdat de niet-gereserveerde terreinen van zelf beschikbaar zouden geacht worden.

De redactie is echter opzettelijk door mij zoo gesteld, om de Regeering zoo vrij mogelijk te laten. De Regeering moet zoowel in het Koninklijk Besluit enkel kunnen volstaan met opname der voor Staatsexploitatie gereserveerde

terreinen; als met enkele aanduiding der voor particuliere administratie beschikbare velden, en ook in de gelegenheid zijn zich omtrent eenige velden niet nader uit te laten. Naar mijne meening zou het billijkst zijn althans de voor particuliere administratie beschikbare terreinen te vermelden; doch het aantal daarvan gering moeten blijven, anders toch zouden particulieren met eenig recht voor al de terreinen, welke niet gereserveerd waren, kunnen concessie vragen en later bemerken onnoodig geld en moeite verspild te hebben.

Bepalingen als Art. 31 tot en met 33 der Indischen Mijnwet komen in mijn systeem niet in aanmerking, omdat bij een onderzoek van de Regeering, dat goede resultaten heeft opgeleverd alleen van Staatsexploitatie kan sprake zijn.

Natuurlijk kan ook eene vennootschap de aanvrage doen.

ARTIKEL ZESTIEN.

De aanvrage om concessie tot ontginning moet bij verzoekschrift in duplo worden ingediend aan den Raad der mijnen en bevatten:

1°. Naam, voornamen en woonplaats van den verzoeker, en wanneer deze eene vennootschap is, den naam en de plaats waar deze gevestigd is, benevens den datum en de plaats van inschrijving in de openbare registers.

2°. De delfstoffen, voor welker ontginning concessie wordt gevraagd.

3°. De ligging van de ontdekte vindplaats of vindplaatsen, en de grenzen van het aangevraagde terrein met opgave der grootte. Heeft de aanvrage betrekking op een verlaten mijnveld, dan moet de ligging daarvan vermeld worden met eene beschrijving van dat veld.

4°. Den naam, dien de verzoeker aan het mijnveld wenscht te geven.

5°. Het binnen het Arrondissement, waar de mijn of het grootste deel daarvan zich bevindt, door den verzoeker gekozen domicilie.

Bij de aanvrage moet een zoo duidelijk mogelijk plan in duplo gevoegd worden op de schaal 1 tot 10000.

Ingeval het verzoekschrift niet de bovengenoemde opgaven bevat, kan de verzoeker binnen één week, nadat hem daarvan door den Raad der mijnen is kennis gegeven, zijn verzoek aanvullen. Voldoet hij niet aan deze kennisgeving, dat is het verzoek nietig.

Door of vanwege den Raad der mijnen wordt op ieder der

exemplaren dag en uur der indiening aangeteekend; en een exemplaar aan den verzoeker teruggegeven.

Het eerst ingediende verzoek heeft de voorkeur boven het later ingediende.

De houder eener vergunning tot het doen van opsporingen moet zijn verzoek indienen vóór afloop van den vergunningstermijn.

Ik toonde reeds aan dat niemand kan gezegd worden een *aanspraak* op concessie te hebben: volgens de Indische Mijnwet *moet* in het geval van Art. 28—I de concessie verleend worden; eenigszins zonderling moet het dan ook wel in dat systeem klinken dat die *aanspraak* bij *verzoekschrift* moet ingediend worden. Een *aanspraak* moet toch bij vordering geschieden; is de *aanspraak* juist, dan mag zij niet geweigerd worden; een „*verzoek*", hoe billijk en rechtvaardig ook, kan afgewezen worden. De bepaling van Art. 28—8 der Indische Mijnwet dat „*het recht op concessie*" kan worden overgedragen, dus in werkelijkheid „*een eerste vindersrecht*", dat voor overdracht wordt vatbaar verklaard, acht ik zeer gevaarlijk en althans voor Nederland jure constituendo niet te verdedigen.

Het stelsel der Indische Mijnwet vindt men ook in de Pruisische wet van 1865, die in § 22 ook een „*Anspruch auf Verleihung*" toekent; en zelfs in § 30 het *Oberbergamt*" verplicht de concessie te verleenen (zie eveneens § 32 dier wet).

Naar mijne meening is het overbodig om bij ordonnantie nadere bepalingen tot uitvoering van dit artikel in te dienen; de maximum en minimum afmeting zijn door mij in Art. 18 dezer schets opgenomen; daarbinnen moet de Regeering naar omstandigheden kunnen handelen. Wat de veiligheid voor personen en zaken aangaat, geldt de algemeene bepaling in den zevenden titel.

Aangezien de concessie verleend wordt bij Koninklijk Besluit, moet het verzoek om concessie geadresseerd zijn aan hare Majesteit de Koningin; doch ingediend niet bij Gedeputeerde Staten, doch bij den Raad der mijnen. Eene indiening aan het Kabinet der Koningin zou toch vele administratieve moeiten en vertragingen veroorzaken; omdat het kabinet dat verzoekschrift toch zou moeten doen toekomen aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, die dit weder zou moeten sturen aan den Raad der mijnen voor advies, welke daarentegen op deze wijze terstond van het verzoekschrift is gesaississeerd.

Dit artikel is vollediger dan § 14 der Pruisische wet van 24 Juni 1865; de vermelding der „*voornamen*" is voor den verzoeker geene moeite, terwijl den Raad der mijnen door deze vermelding een uitgebreid onderzoek wordt gespaard.

Bij vennootschappen behooren de *datum* en de *plaats* van inschrijving vermeld te worden. In het Duitsche recht is eene dergelijke vermelding minder noodig, omdat bij niet-inschrijving de oprichters niet alleen burgerrechtelijk aansprakelijk zijn, doch ook volgens de strafwet kunnen worden gestraft. Naar ons recht bestaat echter bij niet-inschrijving de naamlooze vennootschap ook, doch tengevolge van de niet-aansprakelijkheid der commissarissen, (gelijk door den Hoogen Raad is aangenomen) en onze slechte wetgeving omtrent de vennootschappen van koophandel, geeft die niet-inschrijving aanleiding tot allerlei malversatiën, waarvan ook schrijver dezes de dupe is geworden. Eischt men dus op straffe van nietigheid deze vermelding, dan kan door of vanwege den Raad der mijnen worden nagegaan òf die vermelding juist is; en zou eene onware vermelding valschheid is geschrifte zijn. Gedeeltelijk wordt dus door eene dergelijke bepaling het publiek tegen eene oplichting, welke in de meeste gevallen niet in de termen der strafwet zou vallen, beschermd.

Ad no. 3. De Raad der mijnen moet gemakkelijk kunnen nagaan of op de natuurlijke plaats van afzetting zich delfstoffen bevinden. Bij een verlaten mijnveld is het niet noodig, dat nieuwe grondboringen hebben plaats gehad;

is een dergelijk mijnveld reeds geheel ontgonnen, dan moet daarvoor geene concessie worden verleend, want dan zou de Staat een speculatie, waarvan het mislukken zeker was, moreel garandeeren, en vele kapitalisten hun goed geld aan gewetenlooze speculanten dientengevolge verliezen, hetgeen een tweeledig economisch nadeel voor den Staat zoude zijn. Toch meen ik dat hieromtrent geene bepalingen in de wet behooren opgenomen te worden, gelijk in de Pruisische Wet (§ 16 tot en met 20) is geschied. De Regeering kan in die gevallen de concessie weigeren.

De bepaling van § 19 – 2de lid der Pruisische Wet is door mij niet opgenomen, omdat door mij in Artikel 20 dezer schets concurreerende aanvragen in het algemeen belang zijn toegelaten.

De kaart of het plan moet terstond bij het verzoekschrift gevoegd worden en niet binnen zes weken gelijk de Pruisische wet eischt; de aanvragers moeten toch blijken in staat te zijn alle gegevens te geven en niet zonder voldoende onderzoek teneinde anderen te voorkomen een onvolledig verzoekschrift indienen, op deze wijze worden niet-serieuse aanvragen voorkomen.

De houder eener vergunning tot het doen van opsporingen moet vóór afloop van den vergunningstermijn zijn verzoek om concessie indienen, en zal dan wel uit den aard der zaak meestal de eerste zijn en de voorkeur hebben. Deze bepaling is zeer practisch; dient toch die opspoorder zijn verzoek tijdig in, dan bestaat er een groot vermoeden dat de mijn voor eene winstgevende exploitatie geschikt is, en sluit ook de exploitatie terstond aan de opsporingen aan.

Artikel zeventien.

De houder eener vergunning tot het doen van opsporingen heeft nà het verzoek om concessie recht zijne opsporingen voort te zetten, totdat hij in kennis zal zijn gesteld van de beschikking op zijn verzoek.

Deze bepaling is nagenoeg gelijk aan Art. 29 der Indische Mijnwet; ingeval op het verzoek afwijzend wordt beschikt, vervalt zijn recht tot het doen van opsporingen, zelfs al was die beslissing genomen vóórdat de vergunningstermijn was afgeloopen.

Toch zou ik het voorzichtig vinden, dat de beschikking niet vóór dat tijdstip werd genomen; de exploitant, hetzij concessionaris, hetzij de Staat, is echter tot de in Artikel 19 dezer schets genoemde schadeloosstelling verplicht.

Ik acht dit artikel juister dan § 21 der Pruisische Wet, hetwelk bepaalde: „*Versücharbeiten, welcher der Muther etwa noch vor der Verleihung ausführt,* „*unterliegen denselben Vorschriften, wie die Arbeiten des Schürfers*".

Artikel achttien.

De grootte van het concessieveld wordt bij het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie wordt verleend, vastgesteld. Deze zal echter niet minder dan driehonderd en niet meer dan tweeduizend Hectaren mogen bedragen. Voor elk boorgat kan een minimum van driehonderd en een maximum van vijfhonderd Hectaren verleend worden.

Het concessieveld zal zooveel mogelijk begrensd worden door rechte lijnen getrokken uit vaste, goed zichtbare punten aan de oppervlakte en door loodrechte vlakken, door die lijnen gaande tot eene onbepaalde diepte.

Ingeval in het belang van eene doelmatige ontginning door den Minister van Waterstaat, handel en Nijverheid dit wordt noodig geoordeeld, kan aan den aanvrager een grooter terrein worden verleend dan door hem is aangevraagd.

De bevoegdheid om ook een grooter terrein toe te staan moet aan den Minister gegeven worden; al behoort van die bevoegdheid slechts een spaarzaam gebruik te worden gemaakt, b.v. in het geval, dat het overblijvende terrein te klein zoude zijn voor eene winstgevende exploitatie of geene goede communicatie zou hebben.

Artikel negentien.

Ingeval de ontdekker geene concessie tot exploitatie verkrijgt, is de concessionaris of bij Staatsexploitatie, de Staat tot schadevergoeding aan hem verplicht.

Deze schadevergoeding wordt in het Koninklijk Besluit, waarbij concessie wordt verleend, of het mijnveld voor Staatsexploitatie gereserveerd bepaald. De door den ontdekker gemaakte onkosten voor het maken van onderzoekingswerken, alsmede het tijdverlies van den ontdekker worden in ieder geval vergoed: het laatste naar den maatstaf van het honorarium genoten door een ingenieur der mijnen in Staatsdienst gedurende een tijdsverloop overeenkomende met den tijd door den ontdekker aan zijne opsporingen besteed.

De voorstanders van een absoluut eerste-vinderrecht behoeven uit den aard der zaak geene bepaling omtrent schadevergoeding aan den ontdekker in een wet op te nemen.

Door mij wordt echter een dergelijk eerste vindersrecht niet aangenomen, omdat dit, gelijk wij zagen, in het geheel niet in mijn systeem past. De Duitsche wet die in § 24 de eerste vinder op straffe van verval van zijn recht verplichtte binnen één week nà afloop van den dag, waarop hij de delfstoffen ontdekte, aanvrage om concessie te doen, bevatte natuurlijk evenmin eene dergelijke bepaling als dit artikel. Evenmin de Indische Wet, die naast exploitatie van gouvernementswege aan de ontdekking der delfstoffen de aanspraak op concessie verbindt.

De bepaling van Art. 16 der Wet van 1810 moest door mij in tweeërlei opzicht worden aangevuld; — vooreerst toch moest dergelijke bepaling worden uitgebreid, voor het geval de Staat zich de ontginning reserveerde; — en ten tweede moesten alle vragen omtrent den aard der schadevergoeding zooveel mogelijk voorkomen worden.

De houder der vergunning tot doen van opsporingen zal wel meestal tevens de ontdekker zijn; toch acht ik het woord „*ontdekker*" beter, omdat nòch recht nòch billijkheid de houder eener vergunning, die geen delfstoffen heeft ontdekt, aanspraak kunnen geven op eenige schadevergoeding.

De schadevergoeding behoort te bestaan in de door den ontdekker gemaakte werkelijke uitgaven. Eene schade voor een m. i. fictief verlies, omdat de opspoorder eenig zedelijk recht op concessie zou hebben, moet naar mijne meening niet in aanmerking genomen worden; — omdat, gelijk ik in het eerste deel mijner brochure uitvoerig aantoonde, delfstoffen niet te vergelijken zijn met een schat, die slechts fortuito en niet door onderzoek kan verkregen

worden, en de hoegrootheid van eene dergelijke schade met het oog op den aard der mijnbouw niet kan bepaald worden; terwijl de concessie tot opsporing wel voornamelijk door de Regeering zal geweigerd zijn, omdat de Regeering den ontdekker niet geschikt achtte.

Ook de waarde van den tijd door den ontdekker besteed aan zijn opsporingswerken behoort naar recht en billijkheid vergoed te worden. Wel is waar was de opspoorder niet verplicht zijn tijd hiervoor op te offeren en had hij niet de zekerheid ook concessionaris te worden; — doch aangezien hij wist, dat het terrein niet voor opsporing of ontginning van Staatswege was gereserveerd, omdat hij anders geene vergunning tot het doen van opsporingen had gekregen, moest hij toch veronderstellen zeer veel kans te hebben de concessie te verkrijgen. De door mij vermelde maatstaf ligt voor de hand; — het juiste bedrag kan bepaald worden bij het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie wordt verleend.

Doch welk Koninklijk Besluit is bedoeld, in geval van Staatsexploitatie?

Het algemeen Koninklijk Besluit, waarvan in de slotbepalingen dezer schets wordt gesproken, natuurlijk niet, hetgeen ook feitelijk onmogelijk zoude zijn; omdat het door mij voorgesteld Artikel vijf de voor opsporing en ontginning van Staatswege gereserveerde terreinen uitsluit.

Doch bij dat Artikel vijf wees ik in mijne toelichting er reeds op, dat de Staat ook voor de overige terreinen niet verplicht is concessie te verleenen, doch, mits schadevergoeding gevende aan den ontdekker, ook deze voor Staatsexploitatie kan bestemmen. Het Koninklijk Besluit, waarbij de Regeering deze beslissing neemt, moet tegelijk het bedrag der schadevergoeding bevatten.

Op de aanvrage volgens Artikel zestien en aan de vereischten van dat artikel voldoende moet in ieder geval bij Koninklijk Besluit eene beslissing worden genomen binnen den in Artikel 21 dezer schets bepaalden tijd. Bij dat Koninklijk Besluit kan òf de concessie worden verleend, òf het terrein voor Staatsexploitatie worden bestemd, òf de concessie eenvoudig worden geweigerd, welk laatste geval zich wel zelden zal voordoen. Doch ook bij eenvoudige weigering, verliest de ontdekker of zijne erfgenamen niet het in dit artikel hem gegeven recht, hetwelk zelfs voor geene verjaring vatbaar is. Mocht later tot exploitatie van die terreinen worden overgaan, dan kan hij voor zijne rechten opkomen.

Artikel twintig.

De Raad der mijnen heeft het recht de rechthebbenden op den grond en derde belanghebbenden op te roepen, teneinde deze op het verzoek te hooren.

De aanvrage om concessie wordt door of vanwege den Raad der mijnen binnen tien dagen nà den dag van indiening bekendgemaakt in de „Staatscourant" en in één der nieuwspapieren van het Arrondissement, waarin het aangevraagde mijnveld of het grootste deel daarvan zich bevindt.

De Raad der mijnen zal binnen één maand nà de publicatie in de „Staatscourant" advies uitbrengen aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid

Gedurende die maand zal de aanvrage en het plan, in Artikel zestien vermeld ter kostelooze inzage ten bureele van den Raad der mijnen liggen.

Ieder belanghebbende zal tegen betaling een afschrift der aanvrage kunnen bekomen.

Concurreerende aanvragen en het verzet tegen die aanvragen of tegen de oorspronkelijke aanvrage worden gedurende drie weken nà de publicatie in de „Staatscourant" toegelaten. Aan de aanvragers zal daarvan binnen tien dagen worden kennis gegeven.

In het geval van het vorige lid van dit artikel is de Raad der mijnen bevoegd den termijn van advies met een maand te verlengen.

De aanvrager moet een bij ordonnantie van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te bepalen bedrag voor deze formaliteiten ten bureele van den Raad der mijnen deponeeren.

Hoewel de rechthebbenden op den grond geen rechten hebben op de mijnen, die aan den Staat toebehooren, moet de Raad der mijnen toch de bevoegdheid hebben deze te hooren. Hunne bevoegdheid om te graven volgens Art. 626 al. 3 B. W. gaat toch door het feit, dat tengevolge van opsporingen delfstoffen ontdekt zijn, tengevolge der concessie of der Staatsexploitatie verloren; — of wordt althans in zoover beperkt, dat zij niet door de mijn heen mogen graven, omdat zij dan hinder zouden toebrengen aan de rechten van derden.

In verband met de bepaling van het laatste lid van het door mij voorgesteld artikel achttien, kan het ook raadzaam zijn hen te hooren; — voor een doelmatige ontginning kan toch het maken van nog meerdere schachten noodig zijn, — en het kan voor de bepaling van de grenzen van het mijnveld van belang zijn om te weten of op de medewerking der domini soli kan gerekend worden bij het verkrijgen van den grond noodig voor de gebouwen, boorgaten enz. of dat daarvoor onteigening zal blijken noodig te zijn.

Eene bekendmaking in de „Staatscourant" en één der nieuwspapieren van het Arrondissement, waarin de aangevraagde mijn ligt, is volkomen voldoende; de aanplakkingen in alle gemeenten en aan de kerken, welke in de Artikelen 24 en 25 der Wet van 1810 zijn voorgeschreven, kunnen volkomen overbodig geacht worden; evenals de bekendmaking van concurreerende aanvragen en van verzet, behalve aan de aanvragers, die zich tegen de concurreerende aanvragen moeten kunnen verdedigen. Aangezien die aanvragers ten opzichte van hunne concurrenten als „*derden belanghebbenden*" moeten beschouwd worden, heeft de Raad der mijnen het recht een verhoor van hen te bevelen en hen daartoe op te roepen; — eene verplichting daartoe meende ik echter in mijne schets eener Mijnwet niet te moeten opnemen.

De termijnen in de Fransche Wet van 1810 zijn dan ook veel te lang; een maand of in het geval van concurreerende aanvragen of verzet twee maanden is in ons land lang genoeg om den Raad der mijnen in de gelegenheid te stellen een grondig advies aan den Minister te geven.

Voor de indiening van concurreerende aanvragen en van het verzet moest de termijn korter bepaald worden; omdat anders de Raad der mijnen eerst op den laatsten dag der maand zou weten òf deze waren ingediend; en dus zelfs al bleek dit niet het geval te zijn, onmogelijk door den Raad der mijnen een advies, dat om iets te beteekenen toch wel schriftelijk zal behooren te zijn, kan worden ingediend binnen één maand.

Naar mijne meening is eene bepaling als § 29 der Pruisische Wet in ons land onnoodig; de naburen en degenen, die meenen dat door het aangevraagde mijnveld, een mijnveld, waarvan zij de concessie hebben, wordt bedekt, zijn zeker derde belanghebbenden en kunnen verzet doen. Bovendien

zal zich dit geval evenmin als dat, waarop in § 35 der Pruisische Wet gedoeld wordt, in Nederland kunnen voordoen, omdat hier alleen steenkolenmijnen zijn.

Eene rechterlijke beslissing in een dergelijk geval bij collisie is juridiek geheel onmogelijk, omdat de concessionaris van een bestaand mijnveld nooit kan procedeeren met den aanvrager van een mijnveld, omdat die nog geen recht heeft, doch dit eerst verkrijgt door het Koninklijk Besluit, waarbij hem concessie wordt verleend.

De Pruisische Wet laat het *Oberbergamt*, behoudens appèl op den *Handelsminister*, beslissen (§ 31, j° § 191); naar mijne meening behoort de Raad der mijnen ten aanzien van het al dan niet verleenen van concessiën een adviseerend lichaam te blijven.

Artikel één en twintig.

Binnen twee maanden, nadat door den Raad der mijnen aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid zal zijn advies uitgebracht, wordt bij Koninklijk Besluit op de aanvrage beslist.

Dit Koninklijk Besluit behoeft bij enkele weigering de redenen dier weigering niet te vermelden. Ingeval het mijnveld voor Staatsexploitatie wordt bestemd, moet dit bevatten:

1°. Zoo overeenstemming met de rechthebbenden op den grond is verkregen, het bedrag der schadevergoeding door den Staat aan die rechthebbenden te voldoen voor afstand van terrein, benoodigd voor gebouwen en werken aan de oppervlakte;

2°. De schadevergoeding volgens Artikel negentien dezer wet te betalen door den Staat aan den ontdekker.

Het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie wordt verleend moet bevatten:

1°. Naam, voornamen, beroep en woonplaats van den concessionaris, of zoo deze eene vennootschap van koophandel is, den naam en de plaats van vestiging, benevens datum en plaats van inschrijving in de openbare registers;

2°. Naam der concessie;

3°. Oppervlakte en grenzen van het concessieterrein;

4°. Duur der concessie met vermelding van den datum, waarop de concessie ingaat;

5°. Naam der provincie, waarin het terrein gelegen is;

6°. De delfstoffen, waarvoor concessie verleend wordt;

7°. De aan den ontdekker te betalen schadevergoeding volgens

Artikel 19 dezer wet, zoo de concessionaris niet zelf ontdekker is;

8°. De bijzondere voorwaarden.

Aan den concessionaris wordt een authentiek afschrift op diens verzoek en kosten door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid uitgereikt.

Gedurende deze twee maanden is, zoolang het Koninklijk Besluit niet in de „Staatscourant" is bekendgemaakt, hetgeen door of vanwege het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid binnen tien dagen moet geschieden verzet bij den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid toegelaten.

Volgens de Wet van 1810 is geen termijn bepaald, waarbinnen de Regeering op de concessie-aanvrage moet beslissen; en al meen ik nu te hebben aangetoond in het eerste deel mijner brochure, dat de Regeering terecht met eene beslissing op de thans hangende aanvragen wacht, totdat eene advies is uitgebracht omtrent al dan niet Staatsexploitatie; — is toch een dergelijke bepaling in eene nieuwe wet zeer billijk; — dan toch staat vast welke terreinen door den Staat voor Staatsexploitatie zijn gereserveerd en welke voor particuliere ontginning beschikbaar zijn.

Concurreerende aanvragen moeten nà het advies van den Raad der mijnen niet meer zijn toegelaten, een verzet wel. Is echter het Koninklijk Besluit binnen die twee maanden reeds bekendgemaakt, dan is de zaak beslist en moeten geene rechtsmiddelen tegen dat Koninklijk Besluit worden toegelaten.

Artikel twee en twintig.

Een concessionaris mag meerdere concessies bezitten, onder voorwaarde dat elke concessie afzonderlijk geëxploiteerd wordt.

Deze bepaling is overgenomen uit de Fransche Wet van 1810. De Pruisische Wet van 24 Juni 1865 stond de consolidatie van bergwerken toe en bevatte daaromtrent vele bepalingen (§ 41 tot en met § 49). Met het oog op het toezicht van den Raad der mijnen ook op de administratie der mijnconcessies en het beginsel van Staatsexploitatie, mag het niet geoorloofd zijn, dat door privaatrechtelijke overeenkomsten Koninklijken Besluiten, waarbij concessie wordt verleend, feitelijk worden gewijzigd.

Artikel drie en twintig.

Afbakening kan bij aangrenzende mijnvelden op verzoek van belanghebbenden, of van een enkel mijnveld op verzoek van den concessionaris door of vanwege den Raad der mijnen plaats hebben.

De daarmede belaste ambtenaar maakt daarvan in duplo proces-verbaal, waarvan een exemplaar bestemd is voor het archief van den Raad der mijnen.

De rechthebbende op den grond moet tegen vergoeding van het aan hem veroorzaakt nadeel het plaatsen der steenen grenspalen dulden. Voor het plaatsen dier palen in ommuurde erven, parken en tuinen is echter zijne vergunning noodig.

Ingeval verschil ontstaat tusschen de concessionarissen van twee aan elkaar grenzende mijnvelden, is het de meest aangewezen weg, dat een deskundig ambtenaar de grenzen der verschillende velden afbakent, op verzoek van belanghebbenden.

In de Wet van 1810 werd geëischt, dat de aanvrager zijne bekwaamheid om de werken te ondernemen of te leiden aantoonde (Art. 14 Wet van 1810) en moest zelfs een onderzoek naar die bekwaamheden gedaan worden (Art. 27 Wet van 1810). Een dergelijk onderzoek is *onnoodig*, omdat de Staat zijne ambtenaren en eene particulier zijne beambten heeft, om de eigenlijke exploitatie te voeren, en *onmogelijk* ook; daarom is door mij in deze schets niets hieromtrent opgenomen.

TITEL IV.

Rechten van den concessionaris.

Artikel vier en twintig.

De concessie geeft het recht overeenkomstig de voorschriften dezer wet en de in het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie is verleend, gestelde voorwaarden, de in dat Koninklijk Besluit genoemde delfstoffen binnen het concessieveld te ontginnen en daarover te beschikken en de voor die ontginning noodige werken zoo op als onder den grond aan te leggen.

Over delfstoffen, niet in de concessie genoemd, doch die slechts gelijktijdig kunnen worden gewonnen, heeft de concessionaris ook de vrije beschikking.

Volkomen overbodig is het naar mijne meening, om het concessieveld nader te omschrijven „*als het terrein begrensd door de aangewezen oppervlakte van den beganen grond en de loodrechte vlakken door die grenslijnen gaande tot op eene onbepaalde diepte.* In Art. 18 toch wordt bepaald, hoe een concessieveld wordt begrensd en in art. 21, dat het Koninklijk Besluit ook moet bevatten de grenzen van het concessieterrein.

Volgens Art. 16 Indische Mijnwet had de concessionaris geen recht over de in Art. 1 dier Wet genoemde delfstoffen te beschikken, welke niet in de acte van concessie werden genoemd, tenzij de samenhang dier delfstoffen daarmede eene gelijktijdige winning onvermijdelijk maakte. Waarom deze geheel van den aard der delfstoffen afhankelijke kwestie door den Gouverneur-Generaal moest beoordeeld worden, zeker in navolging § 55 der Pruisische Wet van 24 Juni 1865, die de beslissing daaromtrent aan het Oberbergamt opdroeg, is mij onduidelijk.

In Art. 16 werden aan den concessionaris ten aanzien der niet in Art. 1 der Indische Mijnwet genoemde delfstoffen slechts vrije beschikking toegestaan uitsluitend ten behoeve van zijn bedrijf.

Hoewel de Pruisische Wet in § 1 eveneens eene opsomming gaf als de Indische Mijnwet, kende zij dit onderscheid terecht niet. De in Art. 16—2 Indische Mijnwet voorgeschreven ordonnantie mag toch niet van de Wet afwijken, en kan dus nooit eene beschikking toelaten, wanneer de concessionaris andere delfstoffen niet voor zijn bedrijf noodig heeft; en hoe het mogelijk is delfstoffen, welke niet van de in de concessie genoemde delfstoffen af te scheiden zijn, aan den concessionaris te ontnemen, wanneer zij voor zijn bedrijf overigens onnoodig zijn, zal wel iedereen een raadsel blijven.

Gelukkig zijn bepalingen als § 55, § 56 en § 57 Pruisische Wet onnoodig, omdat zich in Nederland alleen steenkolenmijnen bevinden.

Artikel vijf en twintig.

Het recht van den concessionaris wordt beschouwd als een recht van erfpacht en door den Staat als eigenaar van het mijnveld voor hoogstens honderd jaar verleend.

Het behoort tot de onroerende zaken; de titel van aankomst moet in de kadastrale registers worden ingeschreven.

Het is voor overdracht, behoudens toestemming van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, en voor hypotheek vatbaar.

Bij overdracht aan eene vennootschap moet aan den Raad der mijnen een persoon aangewezen worden, wonende in het Arrondissement, waar de hoofdzetel der exploitatie is gelegen. Diens woonplaats zal geacht worden het domicilie der vennootschap te zijn ten opzichte van de bepalingen dezer wet, en de naar aanleiding daarvan door de bevoegde macht gemaakte reglementen en verordeningen.

De bepaling van § 50 der Pruisische Wet noemde het recht van den concessionaris „*Bergwerkseigenthum*", geheel in strijd met Art. 552 van het Rheinische Civilgesetzbuch. Dit gaf aanleiding tot de vraag of dit een werkelijke eigendom of een rechtseigendom was (m. a. w. een onroerend recht tot ontginning). Deze kwestie is volgens de Pruisische Wet nog natuurlijker, omdat die wet geen onderscheid maakt tusschen mijnen en groeven. Jure constituto is de mijneigendom volgens de Fransche Wet van 1810 een werkelijk dominium (Artt. 6, 7, 17, 18 en 19 Wet van 1810).

Gelijk ik in het eerste deel mijner brochure aantoonde, behooren zelfs jure constituto de mijnen aan den Staat, en behoort deze, als hij die mijnvelden niet voor Staatsexploitatie wenscht te reserveeren, nooit aan den concessionaris eigendom, doch slechts een jus sui generis of erfpacht toe te staan. De Indische Mijnwet regelde in titel II in hoofdzaak dat recht, doch om alle twistvragen te voorkomen, acht ik het beter het recht van den concessionaris in de Wet zelf als *erfpachtsrecht* te qualificeeren; — de afstand in erfpacht door den Staat is eene privaatrechtelijke handeling, — de voorwaarden aan de concessie verbonden zijn echter grootendeels van publiekrechtelijken aard. In het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie wordt verleend, raakt echter deze privaatrechtelijke handeling verscholen onder de publiekrechtelijke daad van de Regeering.

Veelal zal *vijf en zeventig* jaar te kort zijn, daarom is door mij als maximum *honderd jaar* gesteld. De Staat moet echter de bevoegdheid hebben ook voor korter termijn in erfpacht te geven, vooral omdat de Staat steeds de concessie kan verlengen.

De Pruisische wet staat de verdeeling en ruiling van een mijn toe, onder goedkeuring van het „*Oberbergamt*", welke goedkeuring alleen op gronden van openbaar belang mag geweigerd worden. De hypothecaire schuldeischers, die zich in hunne rechten verkort achten, kunnen in dat geval betaling voor den vervaltijd vorderen, voor zoover de aard „*des versicherten Anspruchs*" dit toelaat (§ 51 Wet van 24 Juni 1865). Deze bijvoeging zal naar mijne meening tot veel processen aanleiding geven en onbillijk is het zeker dat ook dat recht na drie maanden vervalt. (Eveneens de wet van 1810, Art. 7—2de lid.)

In Art. 19 der Indische Mijnwet wordt splitsing, ruiling en vereeniging van mijnvelden toegestaan en de bepalingen noodig tot waarborg der schuldeischers bij ordonnantie vastgesteld. Wat meent echter de wetgever in dat artikel met „*ordonnantie*"? Is deze in het algemeen voor deze gevallen vastgesteld? Ik zou dat onmogelijk achten, omdat niemand, ook de Regeering niet, omtrent die overeenkomsten van concessionarissen, welke van verschillende omstandigheden en oorzaken afhankelijk zijn, eene voor alle zelfs toekomstige overeenkomsten algemeene regeling kan maken. Eene bijzondere regeling voor ieder geval, waarbij in strijd met het Burgerlijk Wetboek contracten, die volkomen aan de bepalingen der contractleer voldoen, tusschen private personen aangegaan door den Staat bij ordonnantie worden gewijzigd, is onwettig, zelfs al wordt ieder belanghebbende in de gelegenheid gesteld om voor zijne belangen op te komen.

Reeds bij artikel twee en twintig wees ik er op dat iedere concessie afzonderlijk behoort geëxploiteerd te worden; dit is in het publiek belang. Geen enkel publiek belang is betrokken bij ruiling of splitsing van mijnvelden, en behalve de belangen der concessionarissen, die misschien gebaat worden, lijden in de meeste gevallen derden nog groote schade. Alleen overdracht van het geheele concessieveld moet dus geoorloofd zijn, en opdat de nieuwe erfpachter of rechthebbende op de mijn geen homme de paille doch een serieus exploitant is, wordt toch de toestemming van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid vereischt.

De woonplaats van den aangewezen persoon geldt natuurlijk niet als domicilie der vennootschap voor andere handelingen; het gemeenschappelijk kantoor blijft voor burgerlijke handelingen de zetel der vennootschap, tenzij in de statuten anders bepaald is.

Artikel zes en twintig.

Ook zijn onroerend de galerijen, schachten, gebouwen en machines, welke tot de exploitatie dienen en tot blijvend gebruik zijn ingericht.

Door bestemming zijn onroerend touwwerk, kabels, wagens, gereedschappen en paarden in de mijn ter exploitatie dienende.

Deze maken deel uit van het mijnveld.

Roerend zijn de uitgedolven delfstoffen.

De bepaling van Art. 8 laatste lid Wet van 1810 is om Art. 567 no. 4 B. W. overbodig.

Artikel zeven en twintig.

De concessionaris is bevoegd buiten zijn concessieterrein hulpgebouwen aan te leggen, ingeval dit voor eene goede exploitatie beslist noodig is.

Artikel acht en twintig.

Het recht van den concessionaris blijft niet bij voortduring tot wederopzeggens bestaan.

Ingeval de Staat zich de verdere exploitatie niet voorbehoudt, in welk geval slechts ten aanzien der door den concessionaris aan de oppervlakte gemaakte gebouwen en getimmerten de Staat tot dezelfde verplichtingen gehouden is als een eigenaar tegenover den erfpachter, wordt binnen één jaar voor het einde der concessie bij Koninklijk Besluit vastgesteld onder welke voorwaarden eene nieuwe concessie wordt verleend.

De concessionaris moet binnen drie maanden, nadat hem die voorwaarden zijn bekendgemaakt, verklaren of hij onder die voorwaarden eene nieuwe concessie aanvaardt.

De koopsom of de waarde bij de onteigening bepaald voor de in Artikel 31 genoemde perceelen moet de Staat bij verdere Staatsexploitatie aan den concessionaris vergoeden.

In Art. 14 der Indische Mijnwet is aan den concessionaris nog de verplichting opgelegd de laatste drie jaren zich te gedragen naar de voorschriften door den gouverneur-generaal in het belang van den geleidelijken overgang der concessie in andere handen gegeven te gedragen.

Wat er echter geschiedt, als hij dit niet doet, wordt niet bepaald, daarom heb ik het dan ook beter geacht eene dergelijke bepaling in mijne schets weg te laten.

Het recht van concessie is van te groot belang, om dit naar analogie van Art. 779 B. W. stilzwijgend te laten voortduren. De Staat moet voortdurend toezicht uitoefenen en het recht hebben zich de exploitatie te reserveeren, doch dan verplicht zijn de gebouwen aan den bovengrond te betalen. Die bovengrond heeft de concessionaris, hoewel erfpachter van de mijn, moeten koopen of onteigenen, het is dus billijk dat de Staat dit casu quo vergoedt.

Ingeval de concessionaris die verklaring niet aflegt, is zijne concessie geëindigd, en kan hij geene verdere vergoeding voor gebouwen of getimmerten vragen; deze maken toch volgens Artikel 26 mijner schets deel uit van het mijnveld.

TITEL V.

Verplichtingen van den concessionaris.

Artikel negen en twintig.

Ingeval ter ontginning van een mijnveld, voor aanleg van schachten, laad- en losplaatsen, wegen, waterafvoerkanalen, waterreservoirs, wasscherijen, coaksovens, briquette-inrichtingen, stapelplaatsen en gebouwen perceelen noodig zijn, is de recht-

hebbende op den grond verplicht die perceelen tegen betaling af te staan aan den concessionaris van dat mijnveld.

De rechthebbende op den grond is niet verplicht tot afstand van terreinen, waarop gebouwen staan, en van daarmede in verbinding staande afgesloten erven, of van op hoogstens 100 Meter daarvan verwijderde perceelen.

In de meeste gevallen zullen de werken aan de oppervlakte wel door den opspoorder reeds gemaakt zijn, en zal ook omtrent de meeste werken met den rechthebbende op den grond reeds overeenstemming bestaan. De rechthebbende op den grond moet echter de feitelijke exploitatie niet willekeurig kunnen beletten. In Artikel zeven mijner schets werd door mij behoudens uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van den rechthebbende op den grond voor opsporingen geene vergunning tot opsporing gegeven op afgesloten erven. In dit artikel is de rechthebbende op den grond alleen dan niet verplicht tot afstand, wanneer die erven in verbinding staan met terreinen, waarop gebouwen staan.

Ik had echter voor dit verschil een goeden grond; bij opsporingen toch moet de aanwezigheid der delfstoffen eerst blijken, en dus de vrijheid van den rechthebbende op den grond tot al dan niet afstand niet onnoodig beperkt worden.

Is eenmaal de concessie verleend of tot Staatsexploitatie besloten, dan staat vast, dat er zich delfstoffen in de mijn bevinden en moet dus het algemeen belang hooger gesteld worden dan de last veroorzaakt aan den rechthebbende op den grond.

De toestemming van de Regeering en het advies van den Raad der mijnen in het geval van opsporingen, gelijk ik bij Artikel zeven aantoonde, in het belang der veiligheid voor de op den grond aanwezige gebouwen, noodig, kan hier gemist worden, omdat als de concessionaris die bebouwde terreinen zoo dringend noodig heeft en de rechthebbende op den grond die terreinen afstaat, de concessionaris toch wel eerst die gebouwen zal moeten afbreken alvorens het terrein voor zijn doel geschikt te maken; en mocht dit niet noodig zijn, hij althans niet *onder* die gebouwen gaat graven.

Artikel dertig.

Is het gebruik van het in het vorig artikel genoemd terrein slechts tijdelijk, dan kan de concessionaris volstaan met aan den rechthebbende op den grond bij vooruitbetaling een jaarlijksche pacht te betalen.

Een deel van een jaar wordt ten opzichte van die pacht voor een jaar gerekend.

Kan tusschen den mijnconcessionaris en den rechthebbende op den grond geene overeenstemming worden verkregen omtrent het bedrag dier jaarlijksche pacht, dan wordt dat bedrag bepaald door den Raad der mijnen. Van deze beslissing bestaat binnen een maand hooger beroep op den Minister van Waterstaat Handel en Nijverheid.

Ingeval het mijnveld voor Staatsexploitatie is bestemd, en de

rechthebbende op den grond weigert het benoodigd terrein af te staan of geene overeenstemming met hem wordt verkregen, wordt tot onteigening, volgens de bepalingen regelende de onteigening ten algemeenen nutte, zelfs al mocht het gebruik dier terreinen slechts tijdelijk zijn, overgegaan.

Ingeval het gebruik slechts tijdelijk is, behoort de concessionaris met eene jaarlijksche pacht te kunnen volstaan. Eene tijdelijke beperking van het eigendomsrecht van den dominus soli behoeft geene aanleiding te geven om de onteigeningswet toe te passen; de vaststelling van het bedrag is geen burgerlijk geschil, wel daarentegen de vordering van het vastgesteld bedrag bij niet-betaling. Er is dus geen enkel grondwettig bezwaar om dit evenals in artikel negen voor opsporingen is bepaald, aan den Raad der mijnen op te dragen.

Bij Staatsexploitatie wordt bij overeenstemming het bedrag der betaling of schadevergoeding voor afstand van terrein volgens artikel één en twintig in het Koninklijk Besluit opgenomen. De Staat zelf kan natuurlijk niet het bedrag der jaarlijksche pacht door den Raad der mijnen doen bepalen; de bezwaren tegen onteigening van het terrein zelfs bij korter gebruik zijn voor den Staat gering.

ARTIKEL ÉÉN EN DERTIG.

Is de beschikking over den grond langer dan drie jaren noodig, of blijkt nà afloop van drie jaren nog verdere beschikking noodig en kunnen partijen zich over den afstand niet verstaan, dan wordt op verzoek van de meest gereede partij tot onteigening overgegaan.

Voor den aanleg voor spoorwegen ten dienste der mijn wordt op dezelfde wijze tot onteigening overgegaan als bij alle spoorwegen.

Het eerste lid van dit artikel is analoog aan Art. 21-2 der Indische Mijnwet. De bijvoeging dat „de onteigening van alle voor eene ontginning noodige eigendommen niet tegelijkertijd behoeft te worden gevraagd" acht ik onjuist en overbodig. *Onjuist* omdat, als de concessionaris met zijne voorbereidende maatregelen zoover is, dat hij weet welke terreinen hij noodig heeft, en dit blijkt uit het feit, dat de partijen zich niet over den afstand konden verstaan, het geval te zijn, er geen enkel motief kan bestaan om den concessionaris om financieele redenen (andere zijn toch niet denkbaar) in strijd met de billijkheid tegenover den rechthebbende op den grond toe te staan slechts van enkele noodige terreinen de onteigening te verzoeken. *Overbodig* omdat, als de exploitatie nog niet zoover is gevorderd, dat beslist kan worden uitgemaakt, welke terreinen later mochten blijken noodig te zijn voor gebouwen en andere werken aan de oppervlakte, het hoogst onvoorzichtig zoude zijn van den concessionaris reeds pogingen aan te wenden dat terrein, hetwelk misschien spoedig blijkt geheel onnoodig te zijn, te verwerven.

Eene bepaling als Art. 22 Indische Mijnwet acht ik onnoodig, omdat ik uitga van het beginsel van Staatsexploitatie; en ik mij dus onmogelijk kan voorstellen, dat de Staat zich niet de mijnvelden, welke op gronden tot het Staatsdomein behoorende met het oog op de exploitatie gebouwen, inrichtingen en werkplaatsen vereischen, voor opsporing en ontginning reserveert.

Volgens de Indische Mijnwet Art. 23 verklaart de Gouverneur-Generaal welke gronden ten behoeve eener ontginning noodig zijn volgens regelen bij ordonnantie vast te stellen. Naar mijne meening is dit een onbillijke regeling ten aanzien van concessionarissen, die in het algemeen en hun eigen belang

voor eene goede exploitatie moeten zorg dragen en zelf het best kunnen oordeelen, welke perceelen zij noodig hebben. Gevaar, dat de rechten der rechthebbenden op den grond worden geschonden, is ondenkbaar, omdat bij niet-overeenstemming over de jaarlijksche pacht de Raad der mijnen dat bedrag bepaalt, en bij langer gebruik dan drie jaren die gronden worden onteigend.

Jure constituto kan de dominus soli volgens Art. 44 Wet van 1810 eischen dat de perceelen, waarvan hij het genot voor langer dan één jaar moet missen, door de concessionarissen worden aangekocht. In navolging der Pruische Wet van 24 Juni 1865 en der Indische Mijnwet acht ik het wenschelijk dezen termijn tot drie jaren te verlengen.

Het schijnt in het door mij verdedigd systeem zonderling, dat de concessionaris van het mijnveld slechts „*erfpacht*" heeft, en van de gebouwen en werken die volgens Artikel zes en twintig mijner schets *deel van het mijnveld uitmaken* en de grond waarop deze zijn gebouwd, alsmede van alle perceelen waarover de beschikking volgens dit artikel langer dan drie jaren duurt, „*eigendom*". Financieel bestaat er geen bezwaar in, omdat bij niet-verlenging der concessie, hoewel de concessionaris volgens Artikel acht en twintig dezer schets heeft verklaard eene nieuwe concessie te zullen aanvaarden, de Staat tot dezelfde verplichtingen tegenover den concessionaris is gehouden, als de eigenaar bij het eindigen van het recht van erfpacht tegenover den erfpachter.

Er bestaat echter een groot bezwaar om van die tot een voortdurend (of althans langer dan vóór drie jaren) gebruik bestemde perceelen slechts een recht van erfpacht aan den mijnconcessionaris te geven, omdat, bij het eindigen van het recht van erfpacht op die perceelen, volgens Art. 773 B. W. die gebouwen aan den dominus soli zouden blijven, hetzij het recht van concessie op het mijnveld was geëindigd of nog voortduurde. De dominus soli zou dan telkens de verdere exploitatie der mijn feitelijk kunnen beletten door opnieuw een hoogen prijs voor die perceelen te vragen. Bovendien zou dit in strijd zijn met den bovenvermelden regel, dat de gebouwen een deel van het mijnveld uitmaken.

ARTIKEL TWEE EN DERTIG.

De mijnconcessionaris is verplicht tot vergoeding der waardevermindering der volgens de bepaling van Artikel 31 voor korter dan drie jaren ten behoeve der ontginning gebruikte perceelen.

Hij is tevens verplicht de waardevermindering te vergoeden door onderaardsche werken aan de oppervlakte, gebouwen en getimmerten veroorzaakt, zonder onderscheid of de ontginning onder het beschadigde plaats gevonden heeft of niet.

Deze verplichting bestaat niet ten aanzien van gebouwen en inrichtingen tot stand gekomen op een tijdstip dat het gevaar, waarmede die door de ontginning bedreigd worden, den rechthebbenden op den grond bij gewone opmerkzaamheid niet onbekend had kunnen blijven. Behoort tengevolge van het door de ontginning veroorzaakt gevaar het bouwen boven den grond achterwege te blijven, dan kunnen de rechthebbenden op den grond daaraan geen aanspraak wegens waardevermindering ontleenen, indien hun voornemen daartoe slechts het ontvangen van schadevergoeding ten doel heeft.

Is de schade door de ontginning van twee of meer mijnen ontstaan, zoo zijn de concessionarissen dier mijnen hoofdelijk voor die schade aansprakelijk, behoudens de verrekening onder de concessionarissen onderling.

Bij niet-overeenstemming omtrent het bedrag der in dit artikel bepaalde schadevergoeding wordt deze door den Raad der mijnen, behoudens hooger beroep bij den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, vastgesteld.

De vorige artikelen handelden eigenlijk minder over eene schadevergoeding dan over eene betaling; — eerst in dit artikel is sprake van eene schadevergoeding wegens onrechtmatigen daad, omdat de concessionaris geene schade mag veroorzaken aan de rechten van den dominus soli of rechthebbende op den grond. De aard der mijnbouw moest echter ten gevolge hebben, dat die gehoudenheid van den concessionaris tot alle waardevermindering werd uitgebreid. De rechthebbende op den grond mag echter geen voordeel trekken ten nadeele van den concessionaris, daarom is door mij in het derde lid van dit artikel eene bepaling als in Art. 24—3 Indische Mijnwet opgenomen.

Alleen het bedrag wordt door den Raad der mijnen vastgesteld, wanneer partijen niet tot overeenstemming daaromtrent kunnen komen. Bestaat echter verschil tusschen partijen over de al dan niet aanwezigheid van waardevermindering, dan is alleen de rechterlijke macht bevoegd dit te beslissen.

ARTIKEL DRIE EN DERTIG.

Wanneer door de nabijheid of eenige andere oorzaak de ontginning van eene mijn schade veroorzaakt aan de ontginning eener andere, dan is de concessionaris van de eerste mijn tot schadevergoeding aan dien van de andere mijn verplicht.

Geene schadevergoeding is verschuldigd, wanneer door den Raad der mijnen aan den concessionaris van eene mijn de verplichting wordt opgelegd langs de grenzen van zijn mijnveld een vast geheel te laten staan, waarin niet mag ontgonnen worden, teneinde een scheidingsmuur te vormen tusschen zijn mijnveld en dat van andere bestaande of nog te verleenen mijnvelden.

Deze scheidingsmuur kan niet dan met machtiging van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid doorgebroken worden, tenzij bij spoedeischend reddingswerk, in welk geval door den Raad der mijnen die machtiging terstond kan worden verleend, welke daarvan dadelijk aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bericht zendt.

Tegen het besluit, waarbij aan den concessionaris bovengenoemde verplichting wordt opgelegd, bestaat gedurende een maand beroep bij den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Ingeval de concessionarissen het over het bedrag der in het eerste lid van dit artikel bepaalde schadevergoeding niet kunnen eens worden, beslist de Raad der mijnen, behoudens beroep binnen één maand op den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Omtrent de bepaling van het bedrag der schadevergoeding geldt hetzelfde als ten aanzien der schadevergoeding ten behoeve van de rechthebbenden op den grond; — de mijnconcessionarissen toch hebben volgens de door mij voorgestelde wet een „*recht van erfpacht*" op hun mijnveld; dat recht wordt door de wet beschermd en de vraag of dit al dan niet geschonden is staat ter beoordeeling van de rechterlijke macht.

De vergoeding voor het plaatsen van palen op den grond aan den rechthebbende bij afbakening (zie Art. 23 dezer schets) zal wel geen aanleiding tot moeilijkheden geven; doch in dat zeldzame geval wordt volgens mijn artikel 32 eveneens door den Raad der mijnen dat bedrag bepaald.

Zekerheid voor eene schadevergoeding, die men eerst later weet of zij zal noodig zijn, is onmogelijk; — het is een geheel ander geval dan bij opsporingen, waar sprake is van de waardevermindering van de perceelen in gebruik afgestaan, dus alleen van het eerste lid van dit artikel, doch dan nog met dit verschil, dat bij opsporingen het gebruik slechts bij uitzondering drie jaren duurt.

ARTIKEL VIER EN DERTIG.

De aanspraak op schadeloosstelling, die niet op overeenkomst is gegrond, in de beide voorgaande artikelen vermeld, verjaart in drie jaren van den dag dat deze aan de belanghebbenden bekend is.

De belanghebbenden hebben het aan zich zelf te wijten, wanneer zij dezen verjaringstermijn laten voorbijgaan; terwijl ook nà drie jaren onmogelijk dergelijke schade zou te constateeren zijn.

De schadevergoeding aan den ontdekker verjaart niet bij eenvoudige weigering van concessie, gelijk ik bij Artikel negentien mijner schets aantoonde.

ARTIKEL VIJF EN DERTIG.

De schulden, voortspruitende uit de verplichting tot schadevergoeding en uit het in gebruik nemen van gronden in dezen titel behandeld, zijn bevoorrecht boven pand en hypotheek op de concessie en de in Artikel zes en twintig dezer wet genoemde zaken.

Voor de jaarlijksche pacht in het door mij voorgesteld artikel dertig bepaald zou een beding als in het slot van Artikel acht dezer schets mogelijk zijn; eveneens zou zekerheid ten behoeve van den rechthebbende op den grond kunnen voorgeschreven worden ten aanzien van den koopsom, casu quo onteigeningsprijs volgens Art. 31, al zal in het laatste geval de rechthebbende op den grond wel geen perceelen afstaan, wanneer hem de koopprijs of de waarde niet voldaan wordt. — In het geval van Art. 30 is echter die zekerheidstelling met het oog op het geringe bedrag dier jaarlijksche pacht in vergelijking met de waarde der mijnconcessie zeker onnoodig.

Eene bepaling als door mij in Artikel twaalf gegeven, n.l. eene opheffing der concessie op vordering van de rechthebbenden op den grond, zou met het

algemeen belang in strijd en veel te streng zijn. Bij opsporingen heeft deze reden van bestaan, omdat de nalatige houder eener vergunning, tenzij hij persoonlijk gefortuneerd is, weinig zekerheid biedt.

De waarde der concessie is echter meestal groot, en met een voorrecht boven pand en hypotheek zijn de rechthebbenden volkomen zeker geen verlies te lijden.

Artikel zes en dertig.

In geval van staatsexploitatie is de Staat alleen verplicht tot vergoeding der waardevermindering door onderaardsche werken aan de oppervlakte en daarop aanwezige gebouwen en getimmerten veroorzaakt, zonder onderscheid of de ontginning onder het beschadigde plaats gevonden heeft of niet.

De bepaling van het derde lid van Artikel twee en dertig dezer wet is hierop toepasselijk. Eveneens is de Staat bij staatsexploitatie tot gelijke vergoeding als de concessionaris eener mijn verplicht volgens de bepaling van Artikel drie en dertig eerste lid.

Van eene vergoeding als in het eerste lid van Art. 32 kan bij staatsexploitatie geen sprake zijn, omdat volgens Art. 30 dezer schets laatste lid bij niet-overeenstemming met den rechthebbende op den grond in geval van staatsexploitatie tot onteigening wordt overgegaan en dus de mogelijke waardevermindering ten nadeele van den Staat als eigenaar komt.

Het vierde en vijfde lid van Art. 32 mijner schets komt in het geval van staatsexploitatie niet in aanmerking; in ieder geval zou eene hoofdelijkheid ook ten opzichte van den Staat te veel gevergd zijn. Meent de benadeelde partij door den Staat niet voldoende schadeloosgesteld te zijn, dan kan hij voor het restant in het geval van het vierde lid van *Art. 32* eene vordering instellen tegen de mijnconcessionarissen, die hem eveneens zouden schade toegebracht hebben.

De bepaling omtrent den scheidsmuur is bij staatsexploitatie uit den aard der zaak onnoodig.

Artikel zeven en dertig.

Ingeval bij noodzakelijkheid werkzaamheden van naburige ontginningen in onderling verband te verrichten de concessionarissen zich dienaangaande niet onderling kunmen verstaan, zijn zij gehouden zich te gedragen naar de regelingen door den Raad der mijnen te treffen.

De Raad der mijnen moet hier een deskundig toezicht uitoefenen, opdat niet door die werkzaamheden gevaar voor personen en zaken ontsta en in het algemeen belang die werkzaamheden zoo goed mogelijk worden verricht.

Het Pruisische Wetboek van 24 Juni 1865 handelt in de derde afdeeling van den vijfden titel over „dem Verhältnisse des Bergbaues zü öffentlichen Verkehrs-Anstalten". In eene Nederlandsche Mijnwet zijn dergelijke bepalingen onnoodig, omdat de Staat, provincie, gemeenten enz. daarvoor onteigenen kunnen.

De tweede afdeeling van den vierden titel der bij ons nog geldende wet van 1810 bevatte in Art. 42 j° Art. 6 eene bepaling welke in strijd is met het systeem dier wet, en gelijk uit de beraadslagingen bij de behandeling dier wet in de Fransche Kamer blijkt, slechts een gevolg is van een soort compromis. In het eerste deel mijner brochure toonde ik uitvoerig aan, dat de dominus soli geen recht had op de mijn, en de in dien steenachtigen van de bovengrondlaag afgescheiden aardlaag aanwezige delfstoffen een pars rei of accessio der mijn waren. Aangezien dus de dominus soli zoowel jure constituto als jure constituendo *geen recht heeft op de opbrengst der mijnen* (wel echter op die der groeven), zoo behoeft dat niet bestaand recht ook niet in het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie wordt verleend, vastgesteld te worden en dus ook daarvoor geen som te worden bepaald. De bepalingen van de Artt. 40 en 41 der Wet van 1810 zijn ook overbodig, omdat in de slot- en overgangsbepalingen dezer schets de wet van 1810 wordt afgeschaft; de geschillen omtrent schadevergoeding, in Artikel 46 der Wet van 1810 vermeld, zijn blijkens de door mij voorgestelde artikelen opgedragen aan den Raad der mijnen met beroep op den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid. De artikelen 32 en 33 Wet van 1810 zijn na de afschaffing van het patent en het feit, dat men niet vooraf in een artikel behoeft te verklaren, dat een recht wordt geheven, als men in een volgend artikel dat recht omschrijft, overbodig.

ARTIKEL ACHT EN DERTIG.

De concessionaris is gehouden jaarlijks aan den Staat te betalen een vast recht van vijf en twintig cent per Hectare (*f* 0.25) voor een concessieveld ter grootte van hoogstens vijfhonderd Hectaren; van vijftig cent per Hectare voor iedere verdere Hectare tot een maximum van duizend Hectaren; van één gulden voor iedere Hectare daarboven tot een maximum van vijftienhonderd Hectaren; en van twee gulden van iedere Hectare boven vijftienhonderd Hectaren. Deze belasting is bij vooruitbetaling verschuldigd voor het aantal maanden dat de concessie is verleend wat het eerste jaar betreft en loopt van Januari tot Januari.

Bij niet-betaling van dit recht gedurende twee jaar kan de concessie worden vervallen verklaard.

Daar door mij geen concessieveld kleiner dan driehonderd hectaren en grooter dan tweeduizend hectaren voor verleening vatbaar is, was het onnoodig eene geringe belasting voor kleine concessievelden te bepalen. Toch zijn de door mij in Artikel achttien gebezigde woorden „tweeduizend hectaren" niet in dit artikel herhaald, opdat bij eene mogelijke wijziging van Art. 18 mijner schets, niet ook dit artikel verandering behoeft te ondergaan.

Eenige progressie in deze belasting acht ik geheel gewettigd; bij grootere concessie zullen toch de communicatiemiddelen naar evenredigheid minder kostbaar zijn.

Voor een concessieveld van 1800 H.A. is dus volgens dit artikel verschuldigd 500 × *f* 0.25 + 500 × *f* 0.50 + 500 × *f* 1 + 300 × *f* 2 = *f* 125 + *f* 250 + *f* 500 + *f* 600 = *f* **1475**. Voor het verschuldigd zijn van het vast recht is het niet noodzakelijk, dat de eigenlijke ontginning reeds is begonnen.

Daar bij niet-betaling gedurende twee jaren de concessie kan worden vervallen verklaard en de Staat op de opbrengst der mijn privilegie heeft, behoeft van eene kwijtschelding analoog aan Art. 776 B. W. 2de lid geen sprake te zijn.

Eene bepaling als van Art. 36 Wet van 1810, die thans niet in gebruik is, is jure constituendo volkomen irrationeel. Het gaat toch niet aan van Staatswege de risico van concessionarissen te vergoeden. Lijden zij verlies, dan bewijst dit slechts òf dat zij slecht exploiteeren tengevolge van ongeschiktheid of financieelen onmacht, òf dat de mijn niet voor particuliere exploitatie geschikt is. Het Art. 36 Wet van 1810 is bovendien nog zeer onbillijk; — omdat ook de concessionarissen der andere mijnen betalen moeten om de verliezen van een concessionaris, die hun volkomen onverschillig is en misschien aan zijne nalatigheid en slechte exploitatie grootendeels zijn verlies te wijten heeft.

Ook de bepaling van Art. 39 Wet van 1810 acht ik onjuist; — de nasporingen, openingen en in werking stellen van nieuwe mijnen en het herstel van oude mijnen komen bij Staatsexploitatie ten laste van den Staat en bij particuliere exploitatie ten laste van de concessionarissen. Ook jure constituendo behooren de concessionarissen, aan wien bij het Koninklijk Besluit houdende de concessie een recht van erfpacht, gelijk ik in deze schets aantoonde, behoort te worden verleend, met de voordeelen die zij uit de exploitatie genieten, ook de lasten dier exploitatie te dragen. Ook als verplichting aan de Regeering opgelegd, moet jure constituendo, dit Artikel 39 W. v. 1810 verdwijnen, omdat het alle mogelijke sanctie mist en het in het algemeen belang volkomen onverschillig is of bijv. de Raad der mijnen en de daarbij werkzame ambtenaren bekostigd worden uit het aan den Staat door de mijnconcessionarissen verschuldigd recht of niet; en integendeel de Regeering omtrent de bezoldiging der Staatsambtenaren behoudens hare grondwettelijke verantwoordelijkheid en de beschikking over Staatsinkomsten niet in hare vrijheid van handelen behoort te worden belemmerd.

Artikel negen en dertig.

De concessionaris is eveneens gehouden jaarlijks aan den Staat te betalen een evenredig recht van tien percent der zuivere opbrengst over het afgeloopen jaar. De concessionaris zal vóór één Maart van ieder kalenderjaar aangifte moeten doen van de zuivere opbrengst der mijn gedurende het afgeloopen jaar aan het successiekantoor, onder welks ressort de mijn of het grootste deel daarvan zich bevindt.

Bij twijfel wordt de mijn geacht gelegen te zijn in de gemeente, waarin de titel van aankomst in de kadastrale registers volgens Artikel vijf en twintig dezer wet is ingeschreven.

Bij weigering of nalatigheid in die aangifte heeft ambtshalve schatting plaats.

De concessionaris is verplicht desgevorderd zijne aangifte te beëedigen.

Voor zoover dit noodig mocht geacht worden door de Regeering, zullen bij Koninklijk Besluit nadere bepalingen omtrent het beroep tegen een ambtshalve aanslag, de wijze van invordering en de tijdelijke vrijstelling van deze belasting gemaakt worden.

Volgens Art. 35 der Wet van 1810 werd op de jaarlijksche Staatsbegrooting het evenredig recht bepaald, doch kon nooit meer dan 5 pCt. van het *„produit net"* bedragen; zoodat volgens Art. 37 der Wet van 1810 eene ontheffing moest gegeven worden, ingeval het door den concessionaris ver-

schuldigd recht een grooter percentage bedroeg. Naar mijne meening moet het percentage niet ieder jaar kunnen veranderen, doch steeds hetzelfde blijven.

Onder de vele gronden, door mij voor staatsexploitatie aangevoerd, is één der voornaamsten, dat de Staat ook zooveel mogelijk directe voordeelen van de ontginning der mijnen zou trekken; daarom acht ik ook 5 pCt. veel te weinig.

Ingeval men den termijn, waarop de aangifte moet zijn geschied, stelt op uiterlijk één Maart, kan de concessionaris zijn balans gemakkelijk hebben opgemaakt; en daar de concessionaris wel in de meeste gevallen een vennootschap van koophandel zal zijn, is het noodig, dat een kort tijdsverloop voor rekeningverantwoording van het bestuur, het opmaken der balans en der begrooting is gegeven. De algemeene vergadering tot goedkeuring dier rekening en verantwoording kan in de meeste gevallen in Februari plaats hebben.

In de wet van 1810 werd dit evenredig recht vergeleken met de grondbelasting; naar mijne meening bestaat wel analogie tusschen het vast recht in het vorig artikel mijner schets behandeld en de grondbelasting, doch is dit evenredig recht beter gelijk te stellen met eene inkomstenbelasting. De Mijnwet behoort echter geen gedetailleerde bepalingen omtrent deze materie te bevatten, en daarom behoort de regeling van het beroep enz. aan de uitvoerende macht overgelaten te worden. Ook de tijdelijke vrijstelling moet bij Koninklijk Besluit plaats hebben en niet bij de wet, zooals in Art. 38 der Wet van 1810.

Het criterium dat jure constituto bestaat voor die vrijstelling of kwijtschelding, wordt gezocht in den aard der exploitatie, zoodat Art. 38 der Wet van 1810 die kwijtschelding reeds bij de acte van concessie mogelijk acht. Is men met mij in beginsel voor Staatsexploitatie, dan zou het zeer irrationeel zijn concessie aan particulieren te geven, die men reeds bij de concessie noodig achtte van de betaling der mijnbelasting te ontslaan. De Indische Mijnwet nam dan ook in Art. 35—3, als criterium aan, dat de exploitatie over het afgeloopen jaar verlies heeft opgeleverd of opleveren zoude nà aftrek van het verschuldigd recht.

De bezwaren, die blijkens de behandeling van Art. 35 Indische Mijnwet zoowel tegen de heffing van een evenredig recht van de „*netto winst*" als de „*bruto winst*" bestaan, heb ik getracht te voorkomen door dit recht te heffen van „*de zuivere opbrengst*".

Op eene andere wijze is het mij eene onmogelijkheid, den Staat ook eenige directe voordeelen te doen genieten; het vast recht zal toch altijd ver beneden het bedrag zijn, dat de Staat aan politie- en mijnbouwtoezicht heeft te betalen. Het denkbeeld van den heer Pijttersen toch om den Staat mede-oprichter en aandeelhouder te doen zijn, zou eene onmogelijke contrôle op die vennootschappen vereischen en bovendien zou, zoolang onze verouderde wetgeving op de naamlooze vennootschappen bestaat, de Staat toch alle winst kunnen ontgaan; terwijl tengevolge van slechte exploitatie en de mogelijke malversatiën de Staat te veel risico zou loopen.

Het denkbeeld van den Heer VAN KOL om een hoog percentage (50 pCt later werd door hem 33 pCt. voorgesteld) van de netto winst te heffen, nadat het kapitaal was gedekt, eischte ook een groot en moeielijk Staatstoezicht op de naamlooze vennootschappen, en zou toch ontdoken worden; de aandeelhouders kunnen toch in de akte van vennootschap een groot bedrag voor inbreng der concessie vermelden en het kapitaal zoo hoog bepalen, dat zich het door den Heer VAN KOL gesteld geval nooit zal voordoen. En dat dit niet is na te gaan is geen hersenschim, dit gebeurt meer bij naamlooze vennootschappen; meermalen leest men in akten, dat tien of meer percent op de aandeelen is gestort, en leenen personen, die voor solide aangezien worden, hun naam als commissaris, en toch heeft nooit eene storting plaats gehad. Ik ken vennootschappen, waarbij iemand als mondeling gemachtigde verklaarde, voor anderen aandeelen te nemen, gelijk later bleek in strijd met de waarheid. Zelf heb ik zeer belangrijke bedragen door die malversatiën verloren, en spreek dus uit eigen ondervinding.

Ook de netto-winst is geen goede maatstaf, niets belet toch de mogelijkheid in de statuten open te laten om door de algemeene vergadering te doen bepalen hoeveel in de reservekas moet worden gestort. Wil men dus de nettowinst doen verdwijnen, dan geschiedt slechts eene groote afschrijving.

Daar door mij de werkelijke „*zuivere opbrengst*" (hetgeen geheel iets anders

is dan „*zuivere winst*", doch niets anders dan de werkelijke bruto-opbrengst nà aftrek der exploitatiekosten) als maatstaf wordt aangenomen, is eene betaling als Art. 36 der Indische Mijnwet overbodig.

De vergunning tot opsporing behoort onbelast te blijven, omdat opsporingen steeds in het algemeen belang zijn, en dus niet bemoeielijkt moeten worden.

TITEL VI.

Einde der concessie.

ARTIKEL VEERTIG.

De concessie tot mijnontginning eindigt:

1°. Door het verstrijken van den tijd, waarvoor de concessie is verleend.

2°. Door verval of intrekking der concessie.

Bij het eindigen eener concessie vervallen alle daarop rustende lasten en verkrijgt de Staat weder de volle en vrije beschikking over het mijnveld, met al hetgeen volgens Artikel zes en twintig dezer wet daartoe behoort zonder dat eenige vergoeding aan den laatsten concessionaris is verschuldigd, behoudens de bepaling van het laatste lid van Artikel acht en twintig dezer wet.

Ingeval bij verdere Staatsexploitatie volgens Artikel acht en twintig dezer wet, genoemde perceelen tegen een jaarlijksche pacht waren afgestaan, wordt aan den concessionaris vergoed de door hem gedurende zijne concessie betaalde jaarlijksche pacht.

Jure constituto verschafte de concessie volgens Art. 7 der Wet van 1810 „*la propriété perpétuelle de la mine*" en was dus geen sprake van het eindigen door tijdsverloop.

Reeds in het eerste deel mijner brochure toonde ik aan, dat aan den concessionaris slechts een recht van erfpacht of jus sui generis behoort verleend te worden. Dit recht kan volgens Art. 25 mijner schets hoogstens honderd jaar duren, of zooveel korter als in het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie is verleend, is bepaald.

Dat bij het eindigen der concessie ook alle lasten vervallen, is natuurlijk; omdat ten aanzien van den concessionaris de *concessie alleen* het recht schept, en dat recht van erfpacht of jus sui generis als object van rechten dan niet meer bestaat. De hypothecaire crediteuren en andere schuldeischers lijden hierdoor geen nadeel en behouden zelfs geene persoonlijke vordering op den gewezen concessionaris; omdat zij door de in mijn Artikel 25 voorgeschreven inschrijving van den titel van aankomst in de kadastrale registers met den duur van het recht van den concessionaris bekend kunnen zijn.

Ingeval de concessie *vervalt*, bestaat geen enkel motief aan den concessionaris nog eenige vergoeding te geven voor de hem toebehoorende gebouwen en werken aan den bovengrond; waarvoor hij aan den rechthebbende op den grond heeft moeten betalen. Het *verval* der concessie heeft de concessionaris toch zich-zelven te verwijten.

Bij *intrekking* der concessie moge dit hard schijnen, doch behoort dan de algemeene regel van kracht te blijven; het verzoek om intrekking zal toch in de meeste gevallen een gevolg zijn, hetzij van roekeloosheid bij de aanvrage om concessie, omdat de concessionaris financieel niet in staat was het mijnveld te exploiteeren òf niet genoegzaam zich had overtuigd door nauwkeurige opsporingen van den rijkdom van het mijnveld, hetzij van nalatigheid in de exploitatie; en moet niet te lichtvaardig kunnen worden ingediend.

Nu zou men kunnen beweren, dat bij *verval* der concessie, evenals *intrekking* de mogelijkheid bestaat, dat de rechthebbenden op den grond, zelfs al zijn de perceelen voor langer dan drie jaren noodig (Art. 31 dezer schets) met den concessionaris een overeenkomst hadden gesloten die perceelen niet tegen een *som in eens* als koopsom, doch *tegen een jaarlijksche pacht* af te staan. Met het oog op Art. 26 dezer schets acht ik dit wel hoogst onwaarschijnlijk, want nà afloop der concessie zouden de gebouwen en getimmerten enz. toch volgens dat artikel een deel der mijn blijven uitmaken, die weder aan den Staat als eigenaar in vollen eigendom kwam, zoodat de rechthebbenden op den grond aan hunne perceelen niets hadden; doch een afstand tegen een jaarlijksche vergoeding is zelfs in het geval van Art. 31 dezer schets niet onmogelijk. De rechthebbenden op den grond, die dan een korter aantal jaren de jaarlijksche vergoeding hebben ontvangen, hebben dit aan hun eigen onvoorzichtigheid te wijten.

Meermalen kan zich echter bij *verval* of *intrekking der concessie*, die toch binnen drie jaar ook kunnen plaats hebben, het geval voordoen dat de concessionaris volgens Art. 30 mijner schets pacht moet betalen; doch ook dan behoeft in deze wet geene bepaling ten behoeve dier rechthebbenden op den grond opgenomen te worden, want zoowel bij *intrekking* als bij *verval* der concessie *eindigt het gebruik*.

Bij *verval* en *intrekking* der concessie vervallen natuurlijk eveneens de zakelijke rechten van de hypothecaire en andere schuldeischers, doch de persoonlijke vordering blijft op den gewezen concessionaris bestaan. Op de wijze, in dezen titel bepaald, kunnen de schuldeischers, welke zakelijke rechten bezitten, dat *verval* en die *intrekking* voorkomen.

De schadevergoeding wegens waardevermindering, in Art. 32 dezer schets vermeld, alsmede die volgens het eerste lid van Art. 33 dezer schets verliezen bij *verval* of *intrekking* der concessie het voorrecht in Art. 35 vermeld. Door afloop van den tijd, waarvoor de concessie verleend is, kan nóch de rechthebbende op den grond nóch de naburige Mijnconcessionaris benadeeld worden in zijne vordering tot schadevergoeding wegens waardevermindering; — omdat de concessionaris in het laatste jaar zijne concessie wel geen onderaardsche werken meer zal maken, waardoor schade wordt veroorzaakt, tenzij hij nà het Koninklijk Besluit, waarvan in Art. 28 dezer schets sprake is, beslist voornemens is te verklaren dat hij eene nieuwe concessie aanvaardt. Deze nieuwe concessie wordt bij Koninklijk Besluit verleend, doch ik achtte het niet noodig dit nogmaals in de door mij ontworpen wet op te nemen; de Staat heeft eveneens het recht aan den concessionaris eene nieuwe concessie te weigeren.

Bij het eindigen der concessie komt evenals bij afloop van het recht van erfpacht de volle beschikking over den Mijn weder aan den Staat terug, die de Mijn voor Staatsexploitatie kan reserveeren of aan particulieren weder in erfpacht afstaan. De vergoeding moet echter volgens dit artikel in het geval van Art. 28 dezer schets door den Staat aan den gewezen concessionaris worden betaald; bij wederafgifte in erfpacht zal de Staat natuurlijk van den nieuwen concessionaris onder de bedingen der concessie wel opnemen de betaling aan den Staat van het aan den gewezen concessionaris volgens dit artikel uitbetaald beding. De gedurende de concessie betaalde jaarlijksche pacht is te vergelijken met de koopsom vermeld in het slot van mijn artikel acht en twintig, doch om rechtskwesties te voorkomen is door mij het laatste lid aan dit artikel toegevoegd.

Jure constituto is het verval of de intrekking eener Mijnconcessie slecht geregeld; — Art. 49 der Wet van 1810 is toch zeer onduidelijk, gelijk zeker blijkt uit de korte opmerking van Mr. *Hupkens Van der Elst* bij dit artikel (zie zijne Dissertatie pag. 64). — De wijze, waarop dit in het door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid ingediend ontwerp tot partieele wijziging der Wet van 21 April 1810 is geregeld, vooral de nalatigverklaring bij Koninklijk Besluit en de daaropvolgende executorialen verkoop, hoewel de Staat geen crediteur is, acht ik én feitelijk én juridiek onjuist. De bepaling dat alleen bij toewijzing aan den Staat, deze bevoegd is de pas gekochte concessie in te trekken is, gelijk ik zoowel in het eerste deel mijner brochure als bij de behandeling van dit Ontwerp in het vorige hoofdstuk aantoonde, niet alleen in strijd met het recht, doch economisch onverdedigbaar. Staatsexploitatie wordt daardoor alleen mogelijk bij zeer slechte of verwaarloosde mijnen, en tot intrekking kan de Staat op veel beter en minder omslachtige wijze komen.

Ook het stelsel der Indische Mijnwet acht ik voor Nederland minder aanbevelenswaardig; — de concessionaris, die vervallen is verklaard, is geen concessionaris meer en aangezien de concessie alleen ten aanzien van den concessionaris rechten verleende, heeft nà de beschikking van den Gouverneur-Generaal of casu quo nà het Koninklijk Besluit de Staat weder de volle beschikking over het mijnveld. Hoe dus juridiek dan nog een executorialen verkoop kan plaats hebben, blijft mij een raadsel.

Het stelsel van de Pruisische wet van 24 Juni 1865 § 156 — § 164 is veel juister. Na het besluit van het Oberbergamt om maatregelen te nemen tot intrekking der concessie, waartegen de concessionaris binnen vier weken kan opkomen op straffe van niet-ontvankelijkheid van zijn beroep, worden de hypothecaire en geprivilegeerde schuldeischers op straffe van verval van hun recht gedurende drie maanden in staat gesteld voor hunne rechten op te komen. Zoo de verkoop krachtens executoriaal beslag niet doorgaat, wordt de concessie ingetrokken.

Artikel één en veertig.

De concessie kan worden vervallen verklaard:

1°. Ingeval de concessionaris gedurende twee jaren het aan den Staat verschuldigd vast recht, in Artikel acht en dertig dezer wet bepaald, niet voldoet.

2°. Bij niet-betaling der aan den ontdekker volgens Artikel 19 dezer Wet te betalen vergoeding, op vordering van den ontdekker, diens erfgenamen of rechtverkrijgenden.

3°. Bij niet-inschrijving binnen één jaar van den titel van aankomst volgens Artikel vijf en twintig dezer wet.

4°. Bij nalatigheid in de nakoming der verplichtingen hem ter zake der exploitatie bij wettelijke voorschriften of bij het Koninklijk Besluit, waarbij de concessie werd verleend, opgelegd, alsmede ingeval hij weigert of in gebreke blijft gevolg te geven aan de in het algemeen belang of in het belang van veiligheid van personen en zaken door den Raad der mijnen gegeven voorschriften.

5°. Ingeval hij binnen een jaar nadat hem concessie is ver-

leend niet met de ontginning begint, of deze exploitatie niet volgens het oordeel van den Raad der mijnen regelmatig voortzet.

Ad 1o. Hoewel dit reeds in Art. 38 mijner schets is bepaald, meen ik, dat dit volledigheidshalve hier moet worden herhaald.

Ten aanzien van het evenredig recht is door mij niet expressis verbis eene gelijkluidende bepaling gemaakt, omdat het naar mijne meening aanbeveling verdient, de Regeering in het Koninklijk Besluit, voorgeschreven in Artikel 39 mijner schets, zooveel mogelijk vrijheid te laten. Bovendien valt de nietbetaling van het evenredig recht zelve onder n°. 4.

Ad 2°. De schadevergoeding aan den ontdekker, krachtens Art. 19 te betalen en in het Koninklijk Besluit van concessieverleening volgens Art. 21 n°. 7 dezer schets bepaald, behoort niet tot de geprivileerde schulden van Art. 35 dezer schets, het is dus billijk de ontdekker den concessionaris tot vervulling zijner verplichtingen jegens hem kan dwingen, doch deze reden om de concessie vervallen te verklaren, moet alleen aanwezig zijn op vordering van den ontdekker. De Staat kan dus niet ambtshalve tot vervallenverklaring volgens no. 4 van dit artikel overgaan, ingeval de ontdekker dit niet vordert.

Ad. n°. 4. De mijnbouw is zeer gevaarlijk, daarom moet de Raad der mijnen bepalingen en reglementen daaromtrent kunnen maken. De beste poenale sanctie daarvan, acht ik zeker de mogelijkheid van verval der concessie.

Ad no. 5. Ingeval de concessionaris niet binnen één jaar een begin maakt met de exploitatie en die exploitatie niet geregeld doorzet, blijkt daaruit, dat het hem geen ernst was met de concessie-aanvrage en hij alleen uit speculatie de concessie had aangevraagd. Ook in het onder n°. 3 gesteld geval blijkt duidelijk dat slechts speculatiegeest de drijfveer van den concessionaris was.

ARTIKEL TWEE EN VEERTIG.

Alvorens tot vervallenverklaring over te gaan zal de regeering den nalatigen concessionaris aanmanen binnen één maand de belasting in artikel één en veertig onder n°. 1 genoemd aan te zuiveren.

Wordt aan deze aanmaning binnen één maand geen gevolg gegeven dan wordt van wege de regeering aan de hypothecaire schuldeischers en de volgens Artikel vijf en dertig dezer wet gepriviligieerde schuldeischers, alsmede aan den ontdekker, zoo deze niet zelf concessionaris is, kennis gegeven.

Ingeval van het onder n°. 4 en n°. 5 van het vorig artikel bepaalde, beveelt de raad der mijnen den concessionaris binnen twee maanden na beteekening van dat bevel aan zijne verplichtingen te voldoen, met de exploitatie te beginnen of die geregeld voort te zetten.

Voldoet de concessionaris niet binnen dien termijn aan dat bevel, dan heeft gelijke kennisgeving door toedoen van den

raad der mijnen aan de in het tweede lid van dit artikel genoemde personen plaats, binnen één maand.

De vordering van den ontdekker wordt ingediend bij den raad der mijnen, die evenals in het geval van n°. 3 van vorig artikel binnen één maand verplicht is aan bovenvermelde personen alsmede aan den concessionaris kennis te geven.

De hypothecaire en gepriviligieerde schuldeischers, alsmede de ontdekker, die niet is schadeloos gesteld volgens Artikel negentien dezer wet, zijn verplicht binnen drie maanden nà beteekening der kennisgeving van wege de regeering of den raad der mijnen van de hun door de hypotheekacte en de wet gegeven rechten gebruik te maken en tot verkoop over te gaan.

De ontdekker is nà de hypothecaire schuldeischers op den opbrengst der concessie bevoorrecht.

Op dezen verkoop zijn de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek en Burgerlijke Rechtsvordering toepasselijk.

De staat kan ook als kooper optreden en is dan tot dezelfde verplichtingen als ieder ander kooper gehouden.

De concessionaris, kan zich alleen op grond dat geen der in vorig artikel genoemde gevallen aanwezig is, tegen dien verkoop verzetten.

Uit den aard der zaak moet de concessionaris eerst aangemaand worden aan zijne verplichtingen te voldoen; hetgeen eveneens dient als vaststelling van het feit, dat een der gronden voor vervallen verklaring aanwezig is. Ingeval de concessionaris aantoont dat geen der gronden tot vervallenverklaring aanwezig is, wordt natuurlijk niet tot verkoop overgegaan.

Alleen wanneer er schuldeischers zijn, die hypotheek op den mijn hebben of geprivilegieerd zijn, of een ontdekker, die niet is betaald, kan van verkoop sprake zijn, anders is de Staat nà aanmaning volgens dit artikel bevoegd de concessie vervallen te verklaren. Een verval ipso jure, gelijk in Art. 39 dier Indischen Mijnwet is bepaald, is door mij niet in deze schets opgenomen, omdat door mij in den eersten titel deze vereischten om de daar vermelde redenen niet zijn noodig geacht.

Volgens Art. 780 B. W. kan de erfpachter worden vervallen verklaard, doch daarvoor is eene rechtsvordering noodig. Dit zou natuurlijk te lang duren en niet in het algemeen belang zijn bij een concessie tot mijnbouw. Toch zal men niet kunnen beweren, dat de door mij voorgestelde wijze in strijd is met de Grondwet, de concessionaris heeft toch een recht van erfpacht of jus sui generis, dat door deze wet aan bedingen is onderworpen en de beoordeeling dier bedingen kan wel degelijk worden opgedragen aan de administratieve macht.

Het verzet daarentegen waarvan in het laatste lid van dit artikel sprake is, gaat uit van het standpunt, dat nooit door den concessionaris één der bedingen geschonden is. Is dit juist, dan zou het ontnemen der concessie eene wederrechtelijke daad zijn; het recht van den concessionaris moet geëerbiedigd worden, en waarin dat recht bestaat mag alleen de rechterlijke macht beoordeelen, omdat niemand tegen zijn wil van zijn wettelijken rechter kan

worden afgetrokken (Art. 156 GW.) en deze geschillen volgens Art. 153 GW. bij uitsluiting tot de kennisneming der Rechterlijke macht behooren.

Artikel drie en veertig.

Ingeval in het vorig artikel genoemde schuldeischers niet binnen drie maanden van hunne rechten hebben gebruik gemaakt of ingeval de concessionaris geen verzet heeft gedaan of dat verzet is opgeheven en binnen drie maanden nà dien datum de verkoop geen gevolg heeft gehad wordt de concessie door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid nà ingewonnen advies van den Raad der mijnen vervallen verklaard.

Tegen die beslissing bestaat voor den concessionaris binnen één maand op straffe van verval beroep bij de Koningin (Koning).

Als de concessie vervallen is, heeft de Staat weder den vollen eigendom het mijnveld, gelijk reeds door mij bij Artikel veertig dezer schets werd aangetoond. De Staat, kooper volgens het voorgaand artikel staat met een particulier gelijk; de hypotheken en privilegies blijven tot het bedrag van den koopsom op het object rusten.

Het geval, dat niemand een bod doet, zal wel zeldzaam zijn, eerder zal een der hypotheekhouders de mijnconcessie inkoopen.

Artikel vier en veertig.

De concessionaris, die de in Artikel 19 dezer wet bepaalde vergoeding aan den ontdekker heeft voldaan, kan met toestemming der hypothecaire en volgens Artikel 35 der wet geprivilegieerde schuldeischers de intrekking zijner concessie verzoeken.

Dit verzoek wordt door den concessionaris bij den Raad der mijnen ingediend, met overlegging van de noodige stukken waaruit blijkt, dat de schadevergoeding aan den ontdekker, zoo de concessionaris niet zelf ontdekker is, is voldaan en van de acten van toestemming der in het eerste lid van dit artikel genoemde schuldeischers.

Ingeval niet alle deze schuldeischers hunne toestemming hebben verleend dan wordt van wege den raad der mijnen binnen één maand aan alle in het eerste lid van dit artikel genoemde schuldeischers kennis gegeven van het verzoek van den concessionaris.

Gedurende drie maanden, nadat hun deze kennisgeving zal zijn beteekend, hebben deze schuldeischers recht over te gaan tot den gerechtelijken verkoop der concessie met hare aanhoorigheden.

De verkoopsom zal gerechtelijk tusschen hen worden verdeeld en het overschot aan den concessionaris uitbetaald worden. De concessionaris heeft in het geval van dit artikel geen recht van verzet tegen dezen verkoop.

De Pruisische wet van 24 Juni 1865 stond in § 162 ook afstand door den concessionaris van een deel der mijnen toe. Evenals in artikel vijf en twintig mijner schets slechts overdracht van het geheel is toegestaan, wordt om dezelfde redenen de gedeeltelijke intrekking der concessie niet geoorloofd. De Indische Mijnwet eischte een verzoek aan den Gouverneur-Generaal; ik acht de Raad der mijnen het meest aangewezen college daartoe, vooral ook met het oog op zijn advies.

Alleen die concessionaris, welke aan zijne verplichting heeft voldaan mag in de gelegenheid worden gesteld een verzoek tot intrekking der concessie in te dienen. Uit den aard der zaak zal hij toch wel met de exploitatie begonnen zijn, omdat hij anders niet zou weten of die exploitatie voor hem al dan niet voordeelig was, en of deze niet grootere financieele kracht vereischte. In de weinige gevallen, dat hij slechts de concessie heeft aangevraagd met het oog op speculatie, en dat het hem niet is gelukt de verkregen concessie te verkoopen óf in eene vennootschap in te brengen, kan het alleen wenschelijk zijn, dat zijne concessie eindigt, en is het zeker in het algemeen belang verkieslijker, dat hij zelf de intrekking verzoekt dan dat de concessie moet worden vervallen verklaard. De hypothecaire en geprivilegieerde schuldeischers kan de concessionaris eerst trachten tevreden te stellen. Mocht dit niet gelukken, dan wordt door dit artikel aan die schuldeischers de gelegenheid gegeven voor hunne rechten en belangen op te komen. De ontdekker mag echter niet achter het net visschen, en nu het algemeen belang niet zoo op den voorgrond staat als in het geval van de artikelen twee en veertig en drie en veertig dezer wet; is het billijk dat deze gunst aan den concessionaris verleend geen nadeel toebrengt aan dien ontdekker.

Ook in het geval van Art. 42 dezer wet wordt een mogelijk overschot bij verkoop uitgekeerd aan den concessionaris; dit blijkt uit de toepasselijk verklaring der bepalingen van het Burgerlijke Wetboek en Burgerlijke Rechtsvordering. In nagenoeg alle gevallen zal wel een beding zijn opgenomen in de notarieele akte van geldleening met vestiging van het recht van hypotheek; doch is dit nagelaten, dan ontleent de hypothecaire crediteur zijn recht aan artikel 42 en dit artikel.

De concessionaris, die zelf de intrekking heeft gevraagd, behoort uit den aard der zaak geen recht van verzet tegen dezen verkoop te hebben.

Ingeval sommige der hypothecaire of gepriviligieerde crediteuren hebben toegestemd, schijnt het overbodig, dat ook aan hem vanwege den Raad der mijnen eene kennisgeving werd beteekend. — Toch zou eene dergelijke meening onjuist blijken; — het zal toch meermalen *ook voor deze crediteuren* van overwegend belang zijn, hiermede bekend te zijn, ten einde zelf tot executorialen verkoop of tot verkoop krachtens de onherroepelijke volmacht over te gaan, om een voorbeeld te noemen, dat zich in de praktijk dikwijls zal voordoen, de eerste hypotheekhouder geeft zijne toestemming de tweede niet. — Geschiedt dan geene kennisgeving aan dien eersten hypotheekhouder, dan is hij hiermede onbekend en zal meestal de termijn van drie maanden hem niet baten. — De onherroepelijke volmacht bij de akte ook aan den tweeden en verderen hypotheekhouder verleend kan niet in werking treden voor deze eerste hypotheekhouder zijn geworden, zij moeten dus van het veel omslachtiger en dikwijls gevaarlijke middel van executoriaal beslag gebruik maken.

ARTIKEL VIJF EN VEERTIG.

Ingeval alle schuldeischers hunne toestemming hebben gegeven; — of binnen den in het vorig artikel bepaalden termijn door geen der schuldeischers tot verkoop der concessie is overgegaan; — of die verkoop geen gevolg heeft gehad, wordt door den Raad der mijnen aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid verslag uitgebracht binnen één maand en binnen twee maanden na dat verslag de concessie bij Koninklijk Besluit ingetrokken, waardoor de Staat de volle en vrije beschikking over het mijnveld herkrijgt en vervallen alle daarop rustende lasten, tenzij aan het bepaalde in het vorig artikel niet is voldaan.

Zoo het uit het verslag van den Raad der mijnen blijkt, dat bijv. de schadeloosstelling volgens Art. 19 dezer wet niet heeft plaats gehad; of niet overgelegd zijn de akten van toestemming heeft de intrekking niet plaats. De concessionaris is niet bevoegd zijn verzoekschrift nà de kennisgeving vanwege den Raad der mijnen aan te vullen.

TITEL ZEVEN.

Toezicht op de mijnen.

ARTIKEL ZES EN VEERTIG.

Het toezicht op de mijnen strekt zich uit tot alles, hetgeen betrekking heeft op:

a. de stevigheid der mijnwerken;

b. de veiligheid voor het leven en de gezondheid der arbeiders.

c. de bescherming van den bovengrond in het belang van de veiligheid van personen en het openbaar verkeer;

d. de bescherming tegen voor het algemeen schadelijke gevolgen van den mijnbouw.

Dit toezicht wordt uitgeoefend:

1°. Door den Raad der mijnen en de daarbij geplaatste ambtenaren;

2°. Door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

De door de Pruisische wet in § 187 en volgende genoemde „*revierbeamten*" zijn in Nederland onnoodig, omdat alleen de in Limburg aanwezige steenkolenmijnen in aanmerking komen.

Het eerste deel van dit artikel is gelijk aan Art. 43 I Indische Mijnwet, welke de bepaling van § 196 der Pruisische wet volgde. In § 196 Pruisische wet wordt dat toezicht ook uitgestrekt tot „*die Aufrechterhaltung der guten Sitten und des Anstandes durch die Einrichtug des Betriebes.* Deze geheele materie is jure constituto in de artikelen 47, 48 en 50 der wet van 1810 zeer onvoldoende geregeld; doch bij het Koninklijk Besluit van 28 Juni 1877 *Stbl.* n⁰. 155 zeer juist en in extenso behandeld. Hoewel door mij in mijne schets meerdere duidelijke voorschriften zijn opgenomen, ben ik toch niet in verdere détails getreden, omdat de nadere regeling dezer materie aan de Regeering behoort te blijven; en de uitvoerende macht zoo weinig mogelijk daarbij door de wet moet worden beperkt.

In het Koninklijk Besluit, waarbij de bevoegdheid van den Raad der mijnen wordt geregeld, kunnen ook strafbepalingen worden opgenomen.

ARTIKEL ZEVEN EN VEERTIG.

De Raad der mijnen bestaat uit vijf leden, welke bij Koninklijk Besluit voor het leven worden benoemd, ontslagen en op pensioen gesteld en heeft haar zetel te Maastricht.

Bij den Raad der mijnen kunnen voor het toezicht op de mijnen worden aangesteld twee of meer ingenieurs; één hunner is verplicht in Maastricht zijn vast en voortdurend verblijf te houden.

De Raad der mijnen is verplicht, behalve in de gevallen, waarin deze wet dit uitdrukkelijk voorschrijft, aan de Regeering te adviseeren, zoo dikwijls deze meent hem daarom te moeten vragen, en heeft in alle gevallen, waarin dit ten aanzien het toezicht op de ontginning in het vorig artikel vermeld mocht noodig zijn, in eersten aanleg te beslissen behoudens het beroep bij den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, waar dit volgens deze wet of de naar aanleiding dezer wet gemaakte Koninklijke Besluiten is toegelaten.

De Raad der mijnen is bevoegd ter uitvoering dezer wet en de daarop berustende reglementen in het algemeen belang en de veiligheid van personen en zaken voorschriften te geven, en de overtreding daarvan met straffen te bedreigen, voor zoover dit bij het in het laatste lid van dit artikel bedoeld Koninklijk Besluit aan den Raad der mijnen is toegestaan. Bij Koninklijk Besluit vóór met het in werking treden dezer wet uittevaardigen, worden de vereischten vóór benoembaarheid, de redenen van ontslagen op pensioen stelling der leden van den Raad der mijnen der daarbij aangestelde ingenieurs en verdere beambten, alsmede

de bepalingen omtrent het toezicht op de personen aangesteld bij de voor Staats-Exploitatie gereserveerde mijnen door den Raad der mijnen uit te oefenen, en de bepalingen omtrent de administratieve en wetgevende bevoegdheid van den Raad der mijnen vastgesteld.

De Raad der mijnen heeft veel minder uitgebreide functiën, dan het „*Oberbergamt*" volgens de Pruisische wet van 24 Januari 1865. Behalve toch dat de Raad der mijnen niet behoeft te oordeelen in appel over de beslissingen van *revierbeamten*; — bestaan bij ons nòch „*Gewerkschaften*" nòch „*Knappsschaftsvereine*" waarop toezicht noodig is; en behoeft door haar geen onderzoek naar de bekwaamheden van beambten en arbeiders te worden ingesteld. De bepalingen omtrent de studie, examina van bergingenieurs en mindere beambten behoort ook eerder in een wet op het middelbaar onderwijs thuis.

De zetel moet in Limburg zijn in het midden van ons steenkolengebied, omdat zij dan alleen in werkelijkheid in staat is toezicht op de particuliere mijnen en de uitgebreide contrôle op de staatsmijnen uit te oefenen. Dit is gewenscht met het oog op de vele stukken, die bij den Raad der mijnen moeten worden ingediend. Volgens mijne schets is de Raad der mijnen verplicht advies uit te brengen bij vergunning tot opsporing (Artt. 7, 10 en 12); bij de aanvrage om concessie en het verval of de intrekking dier concessiën (Artt. 16, 20, 43, 44, 45), en moet bij verkoop aan eene vennootschap het domicilie van den vertegenwoordiger dier vennootschap aan den Raad der mijnen worden bekend gemaakt. De Regeering heeft echter meermalen het advies van den Raad der mijnen noodig bij wijziging van reglementen op den mijnbouw betrekkelijk, bij beoordeeling van de al dan niet wenschelijkheid om vervallen of ingetrokken concessies in Staatsexploitatie te nemen en andere gevallen.

Omtrent de schadevergoeding aan den rechthebbende op den grond, bij niet overeenstemming met den houder der vergunning (Art. 9 dezer schets) omtrent den jaarlijkschen pacht door den concessionaris te voldoen (Art. 30) en omtrent de schadevergoeding wegens waardevermindering (Art. 31) moet de Raad der mijnen in eersten aanleg beslissen.

De afbakening (Art. 23) geschiedt op verzoek door of vanwege den Raad der mijnen, die op alle opsporingswerken toezicht uitoefent (Art. 14), aan den concessionaris de verplichting kan opleggen een scheidingsmuur te laten staan (Art. 33); bij noodzaak tegelijk werkzaamheden in onderling verband in naburige mijnen te doen verrichten de noodige regelingen maakt (Art. 37) en het in Art. 42 dezer wet bepaalde bevel uitvaardigt.

Al kan de overtreding of niet nakoming der door den Raad der mijnen gegeven voorschriften verval der concessie ten gevolge hebben (Art. 41); zoo is het toch noodzakelijk, dat de Raad der mijnen bij minder zware vergrijpen boete en hechtenis kan opleggen. De wet van 1810 handelde in den tienden titel over „*la police et la juridiction relatives au Mines*"; deze materie behoort echter naar mijne meening bij Koninklijk Besluit geregeld te worden: terwijl de negende titel der wet van 1810 handelende over het bericht van deskundigen volkomen overbodig is. De Pruisische wet bevat in titel 9 afdeeling 3 strafbepalingen, de straf van verval der concessie acht ik echter volkomen voldoende.

Het Koninklijk Besluit ter uitvoering van dit artikel moet eveneens bepaald worden hoe de verordeningen, waartoe de Raad der mijnen wordt bevoegd verklaard, moeten gepubliceerd worden en eene bepaling inhouden, dat overal waar in wetten, besluiten en verordeningen gelezen wordt „*ingenieur der mijnen*" moet geacht worden te staan „*Raad der mijnen*".

Artikel acht en veertig.

De concessionaris moet binnen vier weken nadat hij met de ontginning een aanvang heeft gemaakt aan den Raad der

mijnen een huishoudelijk reglement, inhoudende de maatregelen in het belang der veiligheid en gezondheid door het personeel in acht te nemen, en de namen der personen, welke met de verantwoordelijke leiding zijn belast van de verschillende werken, ter goedkeuring aanbieden.

Het maken van het huishoudelijk reglement alleen geeft niets, dat reglement moet door den Raad der mijnen zijn goedgekeurd. In het Koninklijk Besluit, waarbij de bevoegdheid van den Raad der mijnen is geregeld, behoort de straf op overtreding dezer bepaling gesteld opgenomen te worden; alsmede de bevoegdheid van den Raad der mijnen om ten allen tijde de mijn te doen bezichtigen en de verplichting van concessionaris om de personen, die van eene machtiging daartoe van den Raad der mijnen voorzien zijn, toegang te verleenen.

ARTIKEL NEGEN EN VEERTIG.

Bij dreigend gevaar is de concessionaris verplicht daarvan terstond aan den raad der mijnen kennis te geven en de voorschriften door of van wege dezen gegeven dadelijk op te volgen.

Bij weigering of nalatigheid van den concessionaris zijn de daarmede belaste ambtenaren bevoegd namens den Raad der mijnen de noodige werken zelf te verrichten of te doen verrichten.

De daarvoor benoodigde materialen en paarden mogen door den concessionaris der mijn en die der naburige mijnen niet geweigerd worden.

De kosten dier werken moeten door den concessionaris der betrokken mijn betaald worden; en kunnen op de wijze bepaald bij het Koninklijk Besluit regelende de bevoegdheid van den Raad der mijnen zelfs bij lijfsdwang op den concessionaris verhaald worden.

Ingeval de concessionaris de materialen weigert, de kosten dier werken niet betaalt of op andere wijze tegen dit en het volgend artikel handelt, kan zijne concessie bovendien volgens de bepaling van Artikel 41 n°. 4 dezer schets eener wet worden vervallen verklaard.

ARTIKEL VIJFTIG.

De concessionaris is verplicht binnen vier en twintig uren kennis te geven aan den Raad der mijnen van eenig ongeval aan een of meerdere personen in de mijn of hare onderhoorigheden overkomen.

Door of van wege den Raad der mijnen wordt hiervan proces-verbaal opgemaakt.

Hoe de Raad der mijnen of de door dezen daarmede belaste ambtenaar moet handelen wanneer slachtoffers in de onderaardsche werken zijn achter gebleven, moet in het Koninklijk Besluit regelende de bevoegdheid van den Raad der mijnen bepaald worden.

TITEL VIII.

AFDEELING ÉÉN.

Groeven.

ARTIKEL ÉÉN EN VIJFTIG.

De ontginning van groeven mag plaats hebben door den grondeigenaar en met diens schriftelijke toestemming door anderen.

Alvorens tot ontginning over te gaan is de exploitant verplicht kennis te geven aan den Raad der mijnen.

Gelijk door mij in het eerste deel mijner brochure is aangetoond behooren de groeven volgens de bepaling van Art. 625, al. B. W., voor zoover zij zich aan de oppervlakte bevinden aan den eigenaar van den grond. De kennisgeving aan den Raad der mijnen is dan ook alleen noodig in het algemeen belang en wordt evenzeer als politiemaatregel geëischt, indien het breken van steen enz. uitsluitend voor eigen gebruik geschiedt.

ARTIKEL TWÉÉ EN VIJFTIG.

Ingeval voor de verdere ontginning galerijen en andere onderaardsche werken mochten noodig blijken, moet de eigenaar of rechthebbende op de groeve daartoe concessie vragen evenals voor de mijnen in den derden titel dezer wet is bepaald.

Deze concessie wordt alleen verleend:

1°. Wanneer de exploitatie aan de oppervlakte verder onmogelijk blijkt,

2°. Wanneer deze slechts nog weinige jaren zou kunnen duren, en de latere exploitatie met galerijen en onderaardsche werken zou onmogelijk maken.

Verkrijgt de eigenaar of rechthebbende die concessie niet, dan moet de concessionaris of bij Staatsexploitatie de Staat

hem vergoeden naar evenredigheid van het voordeel dat hij uit zijne vroegere exploitatie trok.

Reeds bij Artikel drie wees ik op de billijkheid eener dergelijke bepaling, de dominus soli is toch met de explotatie begonnen.

AFDEELING TWÉÉ.

Verveeningen.

ARTIKEL DRIE EN VIJFTIG.

De eigenaar of met diens toestemming een ander mag niet beginnen of voortgaan met de ontginning van veenderijen zonder vooraf machtiging gekregen te hebben van den Raad der mijnen.

Zij moeten ten aanzien der ontginning, de richting der riolen tot droogmaking, het wegloopen van het water en de aanwas der groeven zich gedragen naar de bij Koninklijk Besluit vastgestelde of nog vast te stellen bepalingen, op de straffen bij dat Koninklijk Besluit bepaald.

Mijne bedoeling is dat de veenderijen op nieuw geregeld worden en onder toezicht gesteld van den Raad der mijnen; — dit kan het best geschieden bij het besluit dat de bevoegdheid van den Raad der mijnen regelt.

Dit is slechts eene bepaling in het algemeen belang, evenals bijv. de bepalingen in de polderreglementen, en geene wijziging of beperking van het eigendomsrecht.

TITEL IX.

Slot- en Overgangsbepalingen.

ARTIKEL VIER EN VIJFTIG.

De bestaande concessies zijn aan de bepalingen omtrent de vervallenverklaring, en intrekking in titel zes dezer wet, en het toezicht, in titel zeven dezer wet geregeld, onderworpen; behoudens dat de in artikel 48 dezer wet bepaalde termijn van vier weken en het jaar, waarvan in Artikel 41 n°. 3 wordt gesproken aanvangen nà de in werking treding dezer wet.

De voor de bestaande concessies bepaalde belastingen in Artikel 33 tot en met 36 der Wet van 21 April 1810 kunnen

ten verzoeke van belanghebbenden vervangen worden door het vast en evenredig recht in deze wet bepaald.

Daar het systeem door mij voorgesteld geheel anders is dan dat van de wet van 1810, die aan den concessionaris „*la propriété perpétuelle de la mine*" gaf, zoo was het onmogelijk de door mij ontworpen wet, ook op vroegere concessies toepasselijk te verklaren.

De rechten en de verplichtingen van den concessionaris aan wien door mij slechts een recht van erfpacht of jus sui generis wordt toegekend, zijn geheel verschillend van die in de wet van 1810 bepaald, terwijl door mij ook in deze wet het beginsel van Staatsexploitatie, implicite op den voorgrond is gesteld. Eene toepasselijkverklaring dier artikelen zou dan ook een inbreuk op verkregen rechten en in strijd met Art. 151 Grondwet zijn.

Door den tijd kan het recht van concessionaris evenmin verloren gaan bij concessiën volgens de wet van 1810 en evenmin voor de twee volgens de wet van 1791 verleende concessies; omdat volgens Art. 51 der wet van 1810 de vroegere concessionarissen onveranderlijke eigenaars werden en van 1811 af het in die wet van 1810 bepaald vast en evenredig recht moesten betalen. Dit laatste kon toch de wet van 1810 bepalen omdat het tijdelijk recht van den concessionaris volgens de wet van 1791 altijddurende eigendom werd.

Mijnontginners waarop de bepalingen van Art. 53 tot en met 56 der wet van 1810 toepasselijk zijn, bestaan niet meer.

De bepalingen omtrent de vervallenverklaring schenden geen verkregen rechten, zij zijn vollediger dan die in het Ontwerp tot partiëele wijziging door mij in het eerste hoofdstuk van dit deel behandeld.

Dat onderwerp handelde alleen over het geval van Art. 41 n°. 4 mijner schets. De onduidelijke bepaling van Art. 49 der wet van 1810 wordt in de door mij voorgestelde voorschriften meer geïnterpreteerd dan gewijzigd of ingetrokken. De concessionaris heeft bovendien de vervallenverklaring aan zichzelf te wijten; ook is het onjuist te beweren dat den eigenaar eener mijn het jus abutendi ontnomen wordt; alleen staat het den eigenaar of concessionaris eener mijn volgens den wet van 1810 niet vrij den mijn in het het geheel niet te ontginnen.

Door het tweede lid van dit artikel blijkt dat Art. 41 n°. 1 mijner schets alleen dan op oude concessies van toepassing is, wanneer belanghebbenden het verzoek hebben gedaan het recht volgens de wet van 1810 te vervangen door het door mij voorgesteld recht.

De bepaling van Art. 41 no. 2 mijner schets geldt natuurlijk ten opzichte de volgens Art. 16 2de lid Wet van 1810 in de acte van concessie geregelde schadevergoeding. Bovendien het Koninklijk Besluit, waar bij de concessie verleend wordt, moet ook voor de nieuwe concessies volgens Art. 21 mijner schets de bepaling dier schadevergoeding inhouden. — De inschrijving volgens het door mij voorgestelde art. 41 no. 3 moet binnen één jaar na het in werking treden dezer wet geschieden, nam impossibili nemo tenetur. Hetzelfde geldt ten aanzien bij het in dit artikel bepaalde omtrent den termijn van vier weken in Art. 48 mijner schets genoemd; terwijl de bepalingen omtrent het toezicht door mij voorgesteld meer gedetailleerd zich bevinden in het Reglement betrekkelijk de ontginning van steenkolenmijnen van 26 Juni 1887.

Het tweede lid van dit artikel is eene bepaling analoog aan die in Art. 45—2 Indische Mijnwet; of er veel gebruik zal gemaakt worden van deze bevoegdheid meen ik echter te moeten betwijfelen.

Dat de Regeering over oude vervallen concessies vrij mag beschikken is duidelijk; mocht de eerste vinder niet door den vervallen concessionaris vroeger betaald zijn, dan heeft hij dit zichzelf te wijten.

Artikel vijf en vijftig.

Bij Koninklijk Besluit vóór het in werking treden dezer wet uit te vaardigen wordt bepaald, welke terreinen voor onderzoek

of ontginning van Staatswege zijn gereserveerd, alsmede welke terreinen voor particuliere exploitatie beschikbaar zijn.

Deze bepaling is noodig om Art. 15 der door mij voorgestelde wet. De aanvragers naar concessiën, waarop nog niet voor het in werking treden dezer wet is beslist, en die tot hun leedwezen misschien zullen bemerken, dat juist die terreinen voor de Staatsexploitatie zijn gereserveerd; hebben geen recht hierover te klagen, gelijk ik reeds in mijne algemeene beschouwingen aantoonde; de kosten van onderzoek moeten toch zoowel door den Staat als door een mogelijk anderen concessionaris aan den ontdekker worden vergoed; zijn deze door de aanvragers betaald, dan geschiedt die vergoeding aan hen als ontdekkers.

Artikel zes en vijftig.

De Regeering is bevoegd reglementen en verordeningen ter uitvoering en naar aanleiding dezer wet te maken.

Het Koninklijk Besluit, houdende een Reglement betrekkelijk de ontginning der steenkolenmijnen van 28 Juni 1877 blijft van kracht.

Deze bepaling van het tweede lid was noodig om het volgend artikel.

Artikel zeven en vijftig.

Deze wet treedt in werking één half jaar nà hare afkondiging, en kan genoemd worden Nederlandsche Mijnwet, en zullen van af dat tijdstip afgeschaft zijn de wet van 21 April 1810 met al de daarbij behoorende wetten, reglementen en verordeningen, alsmede de rechten en verplichtingen in Artikel 40 en Artikel 41 dier wet van 21 April bedoeld afgeschaft blijven.

De laatste woorden dienen alleen om de vraag niet mogelijk te maken of die rechten weder herleven.

